

Nr 43

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående kommunal skatteutjämning, m. m.; given Stockholms slott den 26 februari 1965.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag med särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns och annan samfällighets utdebitering av skatt; och

2) förordning angående skatteutjämningsbidrag,

dels bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en bidragsgivning i allmänt skatteutjämmande syfte till kommunerna införs fr. o. m. år 1966. I samband därmed slopas de nuvarande skatteersättningarna till kommunerna i anledning av 1957 och 1961 års ortsavdragsreformer samt skattelindringsbidraget till synnerligt skattetyngda kommuner. Det föreslagna bidragssystemet är uppbyggt så, att bidrag utgår *dels* till landskommuner, köpingar, städer, landstingskommuner och kyrkliga kommunenheter, när skattekraften, dvs. skatteunderlaget per invånare, i kommunen understiger en viss nivå (skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft), *dels* till landskommuner, köpingar och städer, när den sammanlagda utdebiteringen för allmän kommunalskatt i kommunen överstiger medelutdebiteringen i riket (skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering). Utöver dessa bidrag kan efter ansökan ett extra skatteutjämningsbidrag utgå, om synnerliga skäl föreligger.

Skatteutjämningsbidraget vid brist på skattekraft bygger på ett tillskott av skatteunderlag. Tillskottet varierar med hänsyn till kommunens belägenhet. Riket indelas sålunda i tre skattekraftsområden med olika gränser för tillskottens storlek, nämligen skattekraftsområde 1, omfattande hela

riket med undantag av de fyra nordligaste länen, skattekraftsområde 2, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län samt Västerbottens läns kustland, och skattekraftsområde 3, omfattande Lapplandsdelen av Västerbottens län och Norrbottens län. Kommun garanteras en skattekraft i område 1 av 95 % om fråga är om landstingskommun och 90 % om fråga är om annan kommun, i område 2 av 110 % och i område 3 av 125 % av medel-skattekraften i riket. För landstingskommun gäller därjämte den särskilda garantin att tillskottet av skatteunderlag inte skall understiga vad kommunen för år 1965 uppburit i tillskjutet skatteunderlag enligt 1957 och 1962 års kungörelse om skatteersättning. Om landskommuns, köpings eller stads sammanlagda utdebitering för allmän kommunalskatt understiger medelutdebiteringen skall dock de nämnda procenttalen reduceras. Bidraget utgår med belopp som motsvarar produkten av skatteunderlagstillskottet och kommunens utdebiteringssats för bidragsåret.

Skatteutjämningsbidraget vid hög utdebitering beräknas på kommunens totala skatteunderlag och utgår efter en viss procent av den del av den sammanlagda utdebiteringen för året före bidragsåret som överstiger medelutdebiteringen i riket.

Vidare föreslås att vissa speciella bidrag till kommunerna skall avlösas, nämligen bidragen till skolmåltider, till anskaffande av inventarier för skolmåltider, till skolskjutsar och inackordering, till pedagogisk utrustning, till de kommunala folkbiblioteken, till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem ävensom till uppförande eller inrättande av barnhem och till driften av barnhem. De genom avlösningen disponibla medlen föreslås skola överföras till det allmänt skatteutjämnande bidragssystemet.

Slutligen föreslås att staten skall överta kommunernas nuvarande kostnader för de statligt reglerade folkpensionsförmånerna, dvs. kostnaderna för förtidspensioner jämte barntillägg till sådana pensioner, änkepensioner i anledning av dödsfall som inträffat före den 1 juli 1960 samt hustrutillägg. Samtidigt föreslås att kommunerna skall helt svara för de kommunala bostadstilläggen.

En reform enligt de angivna riktlinjerna kan för budgetåret 1965/66 beräknas tillföra kommunerna ett nettotillskott av drygt 400 milj. kr.

Förslag

till

Lag

**med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets
utdebitering av skatt**

Härigenom förordnas som följer.

Kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta enligt förordningen den (nr) om skatteutjämningsbidrag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall tillämpas första gången vid fastställande av utdebitering för år 1966.

Förslag
till
Förordning
om skatteutjämningsbidrag

Häri genom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Kommun äger erhålla skatteutjämningsbidrag av statsmedel enligt bestämmelserna i denna förordning.

2 §.

I denna förordning förstås med

kommun: landskommun, köping, stad, landstingskommun, församling, pastorat och annan kyrklig samfällighet som äger beskattningsrätt,

bidragsår: det kalenderår under vilket skatteutjämningsbidrag utgår,

beräkningsår: det kalenderår som föregår bidragsåret,

skattekraft: antalet skattekoronor och skatteören per invånare i kommunen, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt och antalet kyrkobokförda invånare i kommunen vid beräkningsårets ingång,

medelskatekraft: antalet skattekoronor och skatteören per invånare i hela riket, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt och antalet kyrkobokförda invånare i hela riket vid beräkningsårets ingång,

sammanlagd utdebitering: summan inom landskommun, köping eller stad av utdebiteringssatserna för beräkningsåret för skatt till kommun, municipalsamhälle och tingslag samt

utdebiteringsgräns: medeltalet av de sammanlagda utdebiteringarna i hela riket, bestämt genom att summan av de tal, som erhållas om inom varje landskommun, köping eller stad sammanlagda utdebiteringen multipliceras med antalet skattekoronor och skatteören enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med sammanlagda antalet skattekoronor och skatteören i hela riket.

Omfattar landskommun, köping eller stad två eller flera församlingar, skall vid beräkningen av den sammanlagda utdebiteringen medeltalet av utdebiteringssatserna för församlingsskatt inräknas i summan av utdebiteringssatserna. Detta medeltal bestämmes genom att summan av de tal, som erhållas om varje församlings utdebiteringssats multipliceras med antalet skattekoronor och skatteören i församlingen enligt taxeringsnämnds

beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med antalet skattekrönor i den landskommun, köping eller stad inom vilken församlingarna äro belägna. Tillhöra delar av församling skilda kommuner, gäller vad nu sagts om församling sådan del.

Municipalsamhälles utdebiteringssats ingår i den sammanlagda utdebiteringen med det belopp, vartill den skulle ha uppgått om antalet skattekrönor och skatteören i municipalsamhället varit detsamma som i den landskommun inom vilken municipalsamhället är beläget.

3 §.

Skatteutjämningsbidrag utgår vid brist på skattekraft och vid hög utdebitering samt i fall som anges i 16 §.

4 §.

Skatteutjämningsbidrag skall vid upprättande av utgifts- och inkomststat för bidragsåret upptagas bland kommunens inkomster.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft

5 §.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår till kommun, vars skattekraft understiger den skattekraft, som kommunen skall tillförsäkras enligt 8 §.

6 §.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår med det belopp, som erhålles, när tillskott av skatteunderlag enligt 8 § multipliceras med den utdebiteringssats som kommunen fastställt för bidragsåret.

7 §.

För beräkning av tillskott av skatteunderlag enligt 8 § indelas riket i följande skattekraftsområden, nämligen

skattekraftsområde 1, omfattande hela riket med undantag av Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län,

skattekraftsområde 2, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län samt av Västerbottens län landskapet Västerbotten ävensom Nordmalings, Hörnefors och Bjurholms kommuner, samt

skattekraftsområde 3, omfattande återstående del av Västerbottens län och Norrbottens län.

När särskilda skäl föreligga, äger Konungen förordna om avvikelser från den i första stycket angivna indelningen i skattekraftsområden.

8 §.

Tillskott av skatteunderlag utgöres av det antal skattekrönor och skatteören, som kommunen måste tillföras för att skattekraften skall motsvara följande andel av medelskattekraften, nämligen för

landstingskommun i skattekraftsområde 1	95 procent,
annan kommun i skattekraftsområde 1	90 procent,
kommun i skattekraftsområde 2	110 procent och
kommun i skattekraftsområde 3	125 procent.

För landstingskommun må dock tillskottet av skatteunderlag icke understiga summan av de tillskjutna skatteunderlag som för år 1965 utgick till

landstingskommunen enligt kungörelserna den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform och den 27 april 1962 (nr 140) angående skatteersättning i anledning av 1961 års ortsavdragsreform.

Ingå två eller flera församlingar i pastorat eller annan kyrklig samfällighet som äger beskattningsrätt, skall tillskottet av skatteunderlag till den kyrkliga samfälligheten utgöra summan av sådana tillskott till församlingarna.

För landskommun, köping eller stad där den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen, skall det enligt första stycket gällande procenttalet minskas med en procentenhet för varje fullt tjugotal ören, varmed den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen.

Tillhöra delar av kommun skilda skattekraftsområden, beräknas tillskottet särskilt för varje sådan del.

9 §.

Träder ändring beträffande kommuns indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall tillskott av skatteunderlag beräknas på grundval av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av kommun skall tillskottet fördelas i förhållande till kommundelarnas invånarantal vid beräkningsårets början.

10 §.

Tillskott av skatteunderlag skall avrundas till närmast hela hundratal skattekrönor, varvid 50 skattekrönor avrundas uppåt.

11 §.

Länsstyrelsen skall fastställa tillskott av skatteunderlag samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa kommun uppgift om tillskottets storlek.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering

12 §.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår till landskommun, köping eller stad, vars omräknade sammanlagda utdebitering överstiger utdebiteringsgränsen. Med omräknad sammanlagd utdebitering förstås den utdebitering för beräkningsåret som skulle ha fastställts, om för samma år varken bidrag vid hög utdebitering eller bidrag enligt 16 § utgått.

13 §.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av kommunens skatteunderlag enligt beräkningsårets taxering, ökat med tillskott av skatteunderlag enligt 8 §, efter ett belopp för skattekröna och skatteöre som utgör viss andel av skillnaden mellan den omräknade sammanlagda utdebiteringen i kommunen och utdebiteringsgränsen. Denna andel är 1/10 procent för varje öre av den del av den omräknade sammanlagda utdebiteringen, som överstiger utdebiteringsgränsen med högst tre krönor, och 60 procent av den del av den omräknade sammanlagda utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen med mer än tre krönor.

14 §.

Träder ändring beträffande kommuns indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall bidrag vid hög utdebitering beräknas på grundval av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av kommun skall bidraget fördelas i förhållande till kommundelarnas invånarantal vid beräkningsårets början.

15 §.

Länsstyrelsen skall fastställa skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa landskommun, köping och stad uppgift om bidragets storlek.

Extra skatteutjämningsbidrag

16 §.

När synnerliga skäl föreligga, äger Konungen efter ansökan bevilja kommun extra skatteutjämningsbidrag.

Ansökan om extra skatteutjämningsbidrag inges till länsstyrelsen senast den 31 januari under beräkningsåret.

Övriga bestämmelser

17 §.

Statistiska centralbyrån fastställer varje år senast den 1 juli utdebiteringsgränsen och senast den 25 augusti medelskattkraften.

18 §.

I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under bidragsåret äga bestämmelserna i kommunallagen och annan författning om utbetalning av allmän kommunalskatt motsvarande tillämpning.

Riksrevisionsverket äger meddela de föreskrifter i övrigt som fordras beträffande länsstyrelsernas utanordning, bokföring m. m. av skatteutjämningsbidrag.

19 §.

Finner länsstyrelse på grund av anmärkning eller eljest att av länsstyrelsen meddelat beslut enligt denna förordning blivit oriktigt på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende, skall länsstyrelsen, sedan vederbörande kommun erhållit tillfälle att yttra sig, meddela beslut om rättelse.

20 §.

Talan mot statistiska centralbyråns och länsstyrelses beslut enligt denna förordning må föras av kommun. Talan föres hos Kungl. Maj:t genom besvär.

21 §.

De ytterligare föreskrifter, som fordras för tillämpning av denna förordning, meddelas av Konungen.

Övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1966. Förordningens bestämmelser skola dock gälla dessförinnan i avseende på åtgärder, som fordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 18 maj 1951 (nr 278) angående bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner.

I samband med ikraftträdandet gäller följande.

1. Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft för bidragsåret 1966 beräknas med tillämpning av 6 §. Därvid förstås vid tillämpning av 8 § sista stycket med sammanlagd utdebitering den enligt tredje stycket denna punkt omräknade utdebiteringen. Om den så omräknade utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen, skall den höjas med 40 procent av skillnaden.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering för bidragsåret 1966 beräknas till det belopp, som erhålles, när kommunens skatteunderlag enligt 1964 års taxering, ökat med tillskott av skatteunderlag enligt 8 § första stycket, multipliceras med den i 13 § angivna andelen av den sammanlagda utdebiteringen, omräknad enligt tredje stycket denna punkt. Vid denna beräkning skall medelskattekraften utgöra 60 skattekrönor 40 skatteören per invånare.

Vid beräkning av bidrag enligt denna punkt skall den sammanlagda utdebiteringen för år 1965 omräknas och bestämmas till det belopp, som svarar mot summan av kvoten av landstingskommunens medelsbehov och skatteunderlag samt kvoten av övriga kommuners, inbegripet municipal-samhälles och tingslags, medelsbehov, och landskommunens, köpingens eller stadens skatteunderlag. Därvid förstås med medelsbehov det belopp, som anges i fjärde stycket denna punkt, och med skatteunderlag antalet skattekrönor och skatteören enligt taxeringsnämnds beslut rörande 1964 års taxering till kommunal inkomstskatt, ökat med tillskott av skatteunderlag enligt föregående stycke. I fråga om landstingskommun skall även föreskriften i 8 § andra stycket iakttagas.

Med medelsbehov för år 1965 förstås det belopp, som motsvarar summan av vad kommunen under år 1965 av statsverket uppburit dels såsom förskott av allmän kommunalskatt på grundval av 1964 års taxering dels såsom skatteersättning enligt de i 8 § nämnda kungörelserna angående skatteersättning dels såsom skattelindringsbidrag enligt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278) angående bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner i dess nuvarande lydelse. Det så framräknade beloppet skall emellertid jämkas som om kommunen haft att av de folkpensionskostnader, som utbetalts för inom kommunen mantalsskrivna pensionsberättigade, bestrida kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen och som om kommunen icke uppburit statsbidrag till kostnaderna för anordnande av skolmåltider, för skolskjutsar och inackordering, för pedagogisk utrustning, för kommunalt folkbibliotek och för driften av barnhem.

Utdebiteringsgränsen för beräkningsåret 1965 skall utgöra 16 krönor 60 öre för skattekröna.

2. Fordras eljest särskilda bestämmelser i fråga om denna förordnings ikraftträdande äger Konungen meddela sådana bestämmelser.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott
den 26 februari 1965.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *kommunal skatteutjämning, m. m.* och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (bil. 9 s. 76) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1965/66 beräkna till Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m. ett förslagsanslag av 100 milj. kr., till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m. ett förslagsanslag av 400 milj. kr. och till Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform ett förslagsanslag av 345 milj. kr.

Beredningen av denna fråga är nu avslutad och jag anhåller att få redogöra närmare för densamma.

1. Inledning

Den 20 december 1957 tillkallade jag utredningsmän med uppdrag att utreda frågan om den kommunala skatteutjämningen. Utredningsmännen, som antog benämningen 1958 års skatteutjämningskommitté, har numera överlämnat ett betänkande med titeln »Kommunal skatteutjämning m. m.» (SOU 1964: 19). Ledamöter i kommittén har varit landshövdingen Gustaf Nilsson, ordförande, riksdagsledamöterna Eric Carlsson, Einar Eriksson, Carl-Wilhelm Lothigius och Thore Sörlin, kammarrättsrådet Per Eklund, byråchefen i socialdepartementet Göte Fridh, direktören Sven Järdler, f. d. riksdagsmännen Nils Persson och Olof W. Wiklund, kanslirådet Jan-Erik Stenius samt drätseldirektören Erik Sundberg. I betänkandet framläggs förslag till ett allmänt system för bidragsgivning i skatteutjämnande syfte samt till ändrad fördelning mellan stat och kommun av folkpensionskostnaderna.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av riksförsäkringsverket, kammarkollegiet, statskontoret, kammarrätten, riksrevisionsverket, centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden, skattelindringsnämnden, skolöverstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i samtliga län, samtliga landsting, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska pastoratens riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF). Vissa länsstyrelser har till sina yttranden fogat yttranden från länsavdelningar av Svenska kommunförbundet och från primärkommuner. Länsstyrelsen i Älvsborgs län har bifogat ett yttrande av Samarbetsnämnden för Dalsland. Därjämte har yttranden från Stockholms stadskollegium och Stockholms församlingsdelegerade bilagts yttrandet av överståthållarämbetet. Vidare har vissa skrifter inkommit i ämnet.

Kommitténs författningsförslag torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

2. Nuvarande bidragssystem

Statsmakterna har sedan lång tid tillbaka uppmärksammat de stora differenserna mellan kommunerna i ekonomiskt hänseende och de betydande ojämnheter i skattetryck dem emellan. För att åstadkomma en utjämning av skattetrycket har efter hand åtgärder av skilda slag vidtagits. Sålunda har bl. a. ett omfattande system för bidragsgivning med statsmedel till såväl primärkommuner som sekundärkommuner vuxit fram. Bidragsgivningen sker i form av dels allmänna tillskott till kommunernas hushållning, dels speciella bidrag, knutna till särskilda förvaltningsgrenar. Till de allmänna bidragen hör skatteersättningarna i anledning av ortsavdragsreformerna åren 1957 och 1961 samt bidraget till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner. Antalet speciella bidrag är stort. De tjänar skilda syften, bl. a. att reglera kostnadsfördelningen mellan stat och kommun inom vissa verksamhetsområden och att stimulera kommunerna till viss verksamhet. För att åstadkomma den önskade utjämningen av skattetrycket har vissa bidrag skatteunderlagsgraderats, dvs. bidragsgivningens omfattning bestäms delvis av storleken av kommunens skatteunderlag.

2.1 De allmänna statsbidragen

De allmänna bidragen avser dels att kompensera bortfall av skatteunderlag, dels att ge skattelindring åt vissa kommuner. Till den förstnämnda gruppen av bidrag hör skatteersättningarna i anledning av 1957 och 1961

års ortsavdragsreformer. Den andra gruppen representeras endast av ett bidrag, nämligen bidraget till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner.

Skatteersättningarna

Genom beslut av 1957 års riksdag höjdes de kommunala ortsavdragen. Reformen var ett led i en allmän skattesänkning med tyngdpunkten förlagd till de lägre inkomstskikten. Emellertid ansågs att den avsedda effekten till väsentlig del skulle gå förlorad, om skatteunderlagsbortfallet i kommunerna till följd av de höjda ortsavdragen skulle medföra mera betydande höjningar av den kommunala utdebiteringen. Därför beslöts att staten skulle lämna kommunerna ersättning för bortfallet av skatteunderlag. Bestämmelser härom intogs i kungörelsen den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform.

Kungörelsen avser bidragsgivning för åren 1958—1965. Bidrag tillkommer borgerliga primärkommuner, församlingar, pastorat och andra kyrkliga samfundigheter, som äger beskattningsrätt, municipalsamhällen, landtingskommuner samt vissa skoldistrikt. Utanför bidragsgivningen faller endast tingslagen. För varje bidragsår garanterar staten genom bidrag kommunerna ett visst skatteunderlag, som tillsammans med det vid taxeringen utfallna skatteunderlaget i vanlig ordning deltar i den kommunala utdebiteringen. Med det av staten tillskjutna skatteunderlaget som grund får kommunen för varje bidragsår bidrag med hänsyn till den för året beslutade utdebiteringen. Statsbidragets storlek är sålunda delvis beroende av utdebiteringssatsen.

Tillskottet av skatteunderlag beräknas med utgångspunkt från det bidragsunderlag som fastställts för kommunen. Bidragsunderlaget utgör summan av det skatteunderlagsbortfall som framkommit vid omräkning av 1957 års kommunala taxering med tillämpning av de nya ortsavdragen och det skatteunderlag som den provisoriska skatteersättningen i anledning av 1950 års ortsavdragsreform beräknas motsvara. Det tillskjutna skatteunderlaget utgör för åren 1958—1960 bidragsunderlaget och för åren 1961—1965 bidragsunderlaget i förekommande fall reducerat på visst sätt. Genom reduceringen blir bidraget skatteunderlagsgraderat. Bidraget skall vara helt avvecklat år 1965 i de med hänsyn till skattekraften bäst ställda kommunerna. Vid bidragets tillkomst förutsattes att takten i den fortsatta reduceringen fick bli beroende av de olika åtgärder som kunde komma att vidtas i skatteutjämningens syfte.

Länsstyrelsen skall för varje bidragsår fastställa det tillskjutna skatteunderlaget och underrätta vederbörande kommun om detta. Kommunen skall beakta tillskjutet skatteunderlag då den fastställer sin utdebitering för bidragsåret. Skatteersättningen erläggs i samband med att kommunerna tillkommande inkomstskatt utbetalas.

Enligt kungörelsen den 27 april 1962 (nr 140) angående skatteersättning i anledning av 1961 års ortsavdragsreform utgår full compensation till kommunerna för det bortfall av skatteunderlag som ortsavdragsreformen medför. Ersättningen skall utgå t. o. m. år 1965. Reglerna för compensationen bygger på samma principer som 1957 års kungörelse. Någon reducering av bidragsunderlaget förekommer dock inte. Ersättningen är således inte skatteunderlagsgraderad.

Skatteersättningarna inverkar på storleken av vissa statsbidrag. Enligt kungörelsen den 27 april 1962 (nr 141) angående beräkning av skatteunderlag för fastställande av statsbidrag i vissa fall m. m. skall nämligen vid beräkning av antalet skattekronor per invånare i kommunen hänsyn tas till det totala skatteunderlaget — tillskjutet skatteunderlag således inberäknat. Regeln gäller även när storleken av kommunalt bidrag till staten skall bestämmas och är således tillämplig beträffande kommunernas andelar i folkpensioneringskostnaderna. Utanför regelns tillämpningsområde faller däremot skattelindringsbidragen.

De faktiska kostnaderna för skatteersättningarna uppgick under budgetåret 1963/64 till ca 720 milj. kr. och beräknas för budgetåret 1964/65 till ca 680 milj. kr.

Skattelindringsbidraget

Bestämmelserna om skattelindringsbidrag finns i förordningen den 18 maj 1951 (nr 278) angående bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner (ändrad 1962: 168).

Skattelindringsbidrag kan tillkomma kommunområde som är synnerligen betungat av skatt. Med kommunområde förstås landskommun, municipalsamhälle, församling eller skoldistrikt och del av landskommun som ingår i municipalsamhälle, församling eller skoldistrikt, omfattande även annan landskommun eller del därav. Med landskommun likställs stad och köping som utgör särskild kommun.

Grundtanken bakom skattelindringsförordningen är att åstadkomma skattelindring för de mest skattetyngda kommunerna genom att med statsbidrag motväga bristen på skatteunderlag.

Förutsättning för bidrag är att den sammanlagda kommunala utdebiteringen under det löpande året (det år bidraget beslutas) överstiger 11 kr., särskilt debiterade tingshusmedel dock oräknade, samt att antalet skatte-kronor och skatteören per invånare inom den borgerliga primärkommunen vid det löpande årets taxering understiger det för samma år gällande gränsunderlaget. Detta utgör för kommunerna i det nordligaste gränsunderlagsområdet — omfattande Norrbottens län och den del av landskapet Lappland som ingår i Västerbottens län — 80 %, i mellersta gränsunderlagsområdet — omfattande återstående del av Västerbottens län samt Västernorrlands och Jämtlands län — 70 % och i det sydligaste gränsunderlagsområdet

— omfattande riket i övrigt — 55 % av medelskattekraften i rikets samtliga kommuner vid det löpande årets taxering.

Det antal skattekronor och skatteören varmed en kommuns skatteunderlag enligt det löpande årets taxering understiger gränsunderlaget betecknas som kommunens brist på skatteunderlag. Den procentsats som svarar mot förhållandet mellan bristen på skatteunderlag och gränsunderlaget benämnes bidragsprocenten.

Bidraget beräknas för den del av utdebiteringen som ligger mellan 11 och 13 kr. efter en procentsats motsvarande bidragsprocenten samt för den del som överstiger 13 kr. efter en procentsats motsvarande dubbla bidragsprocenten. I intetdera fallet får dock bidrag utgå efter högre procentsats än 90.

Det bidrag som utgår enligt de nu angivna normerna brukar benämnas ordinarie bidrag. Dessutom äger Kungl. Maj:t då synnerliga skäl föreligger bevilja extra bidrag. Sådana kan utgå som påbyggnad av det ordinarie bidraget eller som bidrag till kommun som inte fyller de generella villkoren för ordinarie bidrag.

Såväl ordinarie bidrag som extra bidrag utgår efter ansökan. Ansökningarna underkastas en ingående granskning i finansdepartementet. Som rådgivande organ i dessa frågor fungerar skattelindringsnämnden. Denna består av ordförande och sex ledamöter utsedda av Kungl. Maj:t. Vid beräkningen av den sammanlagda utdebiteringen skall vissa särskilda förhållanden iakttas. Har sålunda vederbörande kommunområde för att täcka sina utgifter inte använt därför tillgängliga inkomster skall endast den utdebitering tas i beräkning som skulle ha erfordrats om samtliga nämnda inkomster använts för utgifterna. Ingår bland utgifterna kostnader för anstalter som inte varit påkallade av trängande behov eller andra kostnader som är avsevärt högre än nödvändigt, skall endast den utdebitering tas med i beräkningen som skulle ha erfordrats om dylika utgifter inte medräknats. Har slutligen med utdebiterade medel täckts utgifter som enligt normal hushållning bort bestridas med lånemedel eller eljest på annat sätt än med utdebiterade medel eller har sådana utgifter som täckts genom upplåning amorterats på avsevärt kortare tid än eljest är brukligt, skall endast tas i beräkning den utdebitering för ifrågavarande ändamål som finns skälig.

Bidragsgivningen i skattelindrande syfte visar en stigande tendens. Under budgetåret 1963/64 uppgick bidragen till 68 milj. kr. och beräknas för budgetåret 1964/65 till ca 90 milj. kr.

2.2 Speciella statsbidrag

Utformningen av de speciella statsbidragen har influerats av många olika synpunkter. Bidragsgrunderna är inte enhetliga utan skilda principer har tillämpats i olika författningar.

I vissa fall är sålunda bidragsunderlaget fastställt till ett bestämt belopp

men det förekommer även att det är indexreglerat. Beträffande bidragsprocenten varierar bestämmelserna inte bara i fråga om dess storlek utan även i andra hänseenden. Ibland är sålunda kommunens skattekraft enbart avgörande. I andra fall åter tas hänsyn även till utdebiteringen i kommunen. Men storleken av vissa bidrag påverkas också av kommunens ekonomiska ställning i övrigt och av dess geografiska struktur. Exempel finns på såväl en löpande som en trappstegsformad bidragsskala. Inte heller skattekraften beräknas efter enhetliga grunder. För driftbidragen — bidrag till kommunernas driftkostnader — beaktas endast ett års skattekraft. Beträffande anläggningsbidragen — bidrag till kommunernas kapitalkostnader — tas däremot i allmänhet hänsyn till flera års skattekraft.

Jag vill i det följande lämna en redogörelse för de speciella statsbidrag som är av intresse i förevarande sammanhang.

Statsbidraget till anordnande av skolmåltider. Enligt kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 553) angående statsbidrag till anordnande av skolmåltider (ändrad senast 1962: 486) utgår bidrag till kommun för anordnande av skolmåltider inom det obligatoriska skolväsendet och vid vissa högre skolor. Det anknyts till ett visst bidragsunderlag, kostnad per måltid, varierande efter måltidens beskaffenhet. På bidragsunderlaget beräknas, om fråga är om elever som bor inom kommunen, statsbidraget efter 0,2 % för varje fullt tiotal skatteören som kommunens skatteunderlag för redovisningsåret (den 1 juli --den 30 juni) understiger 50 skattekror per invånare. Om synnerliga skäl föreligger kan Kungl. Maj:t fastställa högre procentsats för bidraget. För måltidskostnader avseende elever från annan kommun utgår bidrag med den faktiska kostnaden, dock med visst högsta belopp.

Totalkostnaden för skolmåltidsverksamheten kan för innevarande läsår beräknas till ca 215 milj. kr. Statsbidraget för budgetåret 1964/65 kan uppskattas till ca 16 milj. kr. Kommunernas relativa andel i kostnaderna för denna verksamhet har sedan bidragets tillkomst oavbrutet stigit och statens andel i motsvarande mån sjunkit. Anledningen till denna utveckling är ökningen dels av kommunernas skattekraft, dels av kostnaderna för verksamheten.

Statsbidraget till anskaffande av inventarier för skolmåltider. Bestämmelser om detta bidrag finns i den förutnämnda kungörelsen om statsbidrag till anordnande av skolmåltider. Bidraget utgår som ett engångsbidrag med viss procent av ett bidragsunderlag. Detta beräknas med hänsyn till antalet i skolmåltiderna deltagande lärjungar per bespisningsenhet enligt särskild skala och utgör lägst 1 200 kr. och högst 20 000 kr. Bidragsprocenten beräknas på samma sätt som beträffande bidraget till anordnande av skolmåltider.

Bidraget nådde sitt maximum budgetåret 1947/48 med drygt 5 milj. kr. Under de senaste budgetåren har det inte överstigit 200 000 kr.

Statsbidraget till skolskjutsar och inackordering. Föreskrifter om detta bidrag är givna i kungörelsen den 18 juni 1958 (nr 380) om statsbidrag till kostnaderna för skolskjutsar och inackordering (ändrad senast 1964: 455). Bidraget utgår till kommun, skoldistrikt och kommunalförbund på skolväsändets område till kostnaderna för anordnande av skolskjutsar och inackordering för sådana elever i grundskolor, folkskolor och fortsättningskolor som har lång eller besvärlig skolväg. Statsbidrag till skolskjutsar utgår enligt huvudregeln med 80 % av kommunens verkliga kostnad. Skulle länskolnämnden finna att skjutsningen kunnat anordnas till lägre kostnad, skall bidraget utgå med 80 % av den kostnad nämnden prövar skälig. Om bidraget till skolskjuts skulle bli högre än bidrag till inackordering och antalet inackorderingsdagar skulle utgöra 1,2 gånger antalet skolskjutsar, får bidraget till skolskjuts endast vid synnerliga skäl överstiga vad som skulle utgått som bidrag till inackordering. Vid självskjuts utgår statsbidrag med 80 % av kommunens verkliga kostnad; dock får bidraget inte beräknas efter högre kostnad per dag som eleven besökt skolan än 50 öre om skolvägen är längre än 7 kilometer och 40 öre i annat fall. Statsbidraget till kostnaderna för inackordering utgör per elev och dag 3: 25 kr. vid inackordering i enskilt hem och 3 kr. vid inackordering i elevhem.

För budgetåret 1964/65 har kostnaden för bidragsgivningen till skolskjutsar beräknats till 70 milj. kr. och till inackordering till 1,6 milj. kr.

Statsbidraget till pedagogisk utrustning m. m. Bidraget utgår enligt kungörelsen den 19 december 1958 (nr 665) om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet (ändrad senast 1964: 537). Bidraget utgör del av statsbidraget till driften av obligatoriska skolor. Det beräknas med hänsyn till antalet elever i grundskolan vid läsårets början och utgår med 25 kr. för varje elev. Härutöver kan till kommun som är i behov av ytterligare bidrag efter prövning av Kungl. Maj:t utgå särskilt bidrag.

För denna bidragsgivning har för budgetåret 1964/65 anvisats 17,6 milj. kr.

Statsbidraget till kommunalt folkbibliotek. Till kommun och sammanslutning av kommuner kan statsbidrag utgå för upprättande och underhåll av folkbibliotek. Bestämmelser härom är givna i kungörelsen den 30 juni 1955 (nr 540) angående statsbidrag till folkbiblioteksväsendet (ändrad senast 1964: 437). Till kommun inom vars område landsbibliotek finns utgår inte bidrag. Bidrag utgår endast för ett folkbibliotek per kommun. Under vissa förutsättningar kan riksförbund för studiecirkelverksamhet erhålla statsbidrag för folkbiblioteksverksamhet i samband med studiecirkelarbete.

Statsbidraget till kommunala folkbibliotek beräknas på grundval av ett bidragsunderlag, i vilket får ingå bibliotekets utgifter för bokinköp, bokbindning och egentlig bibliotekspersonal.

Statsbidraget utgår dels i form av ett allmänt grundbidrag, dels i form av särskilda tilläggsbidrag, tilläggsbidrag I och tilläggsbidrag II. Bidragen utgör viss del av bidragsunderlaget. Grundbidraget utgår med 50 % av hela bidragsunderlaget, dock högst med 5 000 kr. Tilläggsbidrag I utgår med 20 % av utgifterna för bokinköp och bokbindning och tilläggsbidrag II med 20 % av utgifterna för egentlig bibliotekspersonal.

Det sammanlagda beloppet av statsbidrag till kommunala och med dem likställda folkbibliotek och folkbiblioteksverksamhet samt till folkbiblioteksverksamhet i samband med studiecirkelarbete får såvitt avser en och samma kommun, inom vars område landsbibliotek ej finns inrättat, uppgå till högst 10 000 kr. för år. Till kommunalt eller därmed likställt folkbibliotek som av Kungl. Maj:t godkänts som centralbibliotek kan utöver nu nämnda bidrag utgå ett särskilt centralbiblioteksbidrag med högst 40 000 kr. för år.

För budgetåret 1964/65 har för ifrågavarande ändamål anslagits ca 7 milj. kr.

Statsbidraget till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidraget är reglerat i kungörelsen den 5 juni 1953 (nr 339) om statsbidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidraget utgår till kommun och kommunalförbund i mån av tillgång på medel. Bidrag utgör en procentuell andel av det bidragsunderlag som för varje fall fastställs. Detta beräknas vid nybyggnad efter 18 000 kr. för varje vårdplats som normalt avses inrymmas i hemmet. Vid om- eller tillbyggnad bestäms bidragsunderlaget på grundval av de verkliga kostnaderna per vårdplats, dock till högst 18 000 kr.

Statsbidragsprocenten fastställs med hänsyn till antalet skattekronor i kommunen. Högsta bidragsprocent, 50, gäller om antalet skattekronor per invånare understiger 16; lägsta bidragsprocent, 10, om antalet skattekronor per invånare uppgår till 30 eller däröver.

För budgetåret 1964/65 är anslaget för ifrågavarande ändamål 3,3 milj. kr.

Statsbidraget till uppförande eller inrättande av barnhem. Enligt kungörelsen den 22 juni 1945 (nr 507) om statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem (ändrad senast 1964: 148) utgår bidraget till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av barnhem som upptagits i barnhemsplan enligt barnavårdslagen. Om särskilda skäl föreligger kan bidrag utgå även för annat barnhem som tillgodoser ett allmänt behov. Statsbidraget utgör vid nybyggnad högst tre fjärdedelar av byggnadskostnaderna — utgifter för anskaffande av tomt eller inventarier däri ej inräknade. Bidraget får dock inte överstiga 9 000 kr. för varje vårdplats som barnhemmet med normal beläggning beräknas rymma. Bidrag kan även utgå då befintligt barnhem behöver ombyggas därför att det enligt gällande barn-

hemsplan skall användas för ett annat klientel än tidigare. Bidrag får i sådant fall uppgå till tre fjärdedelar av kostnaden för ombyggnadsarbetena, dock till högst 4 000 kr. för vårdplats. I de fall då byggnad inköps eller till barnhem tas i anspråk i vederbörandes ägo befintlig byggnad, utgår bidrag med högst tre fjärdedelar av köpesumman resp. kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 6 000 resp. 4 000 kr. per vårdplats.

För budgetåret 1964/65 uppgår anslaget för ifrågavarande bidragsgivning till 583 000 kr.

Statsbidraget till driften av barnhem. Bestämmelserna om detta bidrag finns i kungörelsen den 22 juni 1945 (nr 508) om statsbidrag till driften av barnhem (ändrad senast 1963: 377). För driften av barnhem som upptagits i barnhemsplan enligt barnavårdslagen kan statsbidrag utgå till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan. Om särskilda skäl föreligger kan bidrag också utgå för driften av annat barnhem som anses tillgodose ett allmänt behov. Statsbidrag utgår för varje i barnhemmet intaget barn med 1:50 kr. för dag på villkor att vårdavgift inte uttas med högre belopp än 10 kr. för dag och barn om barnet har egen arbetsinkomst och eljest med 6 kr.

För budgetåret 1964/65 har upptagits ett anslag för bidragsgivning i förevarande hänseende med 1,6 milj. kr.

2.3 Kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen

Enligt lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen skall kommunerna bidra till folkpensionskostnaderna.

Bidrag skall lämnas med 1/10 % för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen — eller således med en procent för varje skattekrona — av kostnaderna för vissa förmåner som under året utbetalts för inom kommunen mantalsskrivna pensionsberättigade. Dessa förmåner utgörs av förtidspensioner jämte barntillägg till sådana pensioner, änkepensioner i anledning av dödsfall som inträffat före den 1 juli 1960 samt hustrutillägg. Kommunens bidrag får dock inte överstiga 3/5 av kostnaderna och ej heller ett belopp motsvarande 1 kr. för varje skattekrona i kommunen. Förmånerna beviljas genom beslut av de allmänna försäkringskassorna enligt av staten fastställda grunder.

Utöver förutnämnda bidrag skall kommun lämna bidrag till kostnaderna för kommunala bostadstillägg som under året utbetalats för pensionsberättigade mantalsskrivna inom kommunen. Bidrag utgår med 1/5 % av kostnaderna för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen eller således med 2 % för varje skattekrona. Bidraget får dock inte överstiga

4/5 av de totala kostnaderna för förmånen och inte heller understiga 1/4 därav. Vederbörande kommun bestämmer om kommunalt bostadstillägg skall utgå och storleken av detta.

3. Den principiella utformningen av ett allmänt skatteutjämningssystem

3.1 Skatteutjämningskommittén

Skatteutjämningskommittén framhåller att det finns olika metoder som kan tillgripas för att komma till rätta med orsakerna till ekonomiska olikheter mellan kommunerna, metoder som direkt eller indirekt leder till en utjämning även av skillnaderna i skattetryck.

Bland de åtgärder statsmakterna planerat för att förbättra betingelserna för den kommunala verksamheten och för att råda bot på de svårigheter i vilka framför allt många av de mindre bärkraftiga kommunerna befinner sig har, säger kommittén, under senare tid en ändring av den nuvarande kommunala indelningen stått i förgrunden. Kommittén erinrar om att 1962 års riksdag (prop. 1961: 180, KU 1962: 1, rskr 64) fastställt principer för uppgörande av planer för en ny kommunindelning. Ett annat sätt att lätta bördorna för kommuner med svagt skatteunderlag har ansetts vara att överflytta huvudmannaskapet för mera kostnadskrävande förvaltningsuppgifter till landstingskommunerna eller staten. Bland åtgärder som kan underlätta möjligheterna att komma till rätta med glesbygdernas problem torde enligt kommitténs mening en lämplig differentiering av näringslivet och en spridning av företagsamheten böra tillmätas stor betydelse.

Det ligger i sakens natur, understryker kommittén, att varken en ny frivillig kommunindelning eller den samhälleliga lokaliseringsverksamheten kan omedelbart tillgodose behovet av ekonomisk hjälp till de behövande kommunerna och utjämna olikheterna i fråga om skattebelastning kommunerna emellan. De nämnda åtgärderna åsyftar att komma till rätta med problemen på längre sikt. Ej heller torde en överflyttning av uppgifter från kommunerna till staten kunna ifrågakomma i sådan omfattning att problemen löses.

Det finns emellertid, framhåller kommittén, också andra möjligheter att utjämna de ekonomiska olikheterna mellan kommunerna, t. ex. genom att ändra reglerna för beskattningsföremålens fördelning mellan kommunerna så att kommuner med sämre ekonomi gynnas och genom att utvidga beskattningen för gemensamt kommunalt ändamål.

Enligt kommittén leder emellertid dessa båda vägar inte till en lösning av skatteutjämningsproblemet. Verkningarna av åtgärderna är nämligen enligt undersökningar som kommittén utfört från skatteutjämningsynpunkt ovis-

sa eller betydelselösa. Därjämte kan allvarliga invändningar riktas mot åtgärderna bl. a. från skatterättsliga synpunkter.

Kommittén har därför undersökt andra vägar som kan tänkas föra till målet.

Sålunda behandlar kommittén frågan vad som i förevarande avseende kan stå att vinna genom att ändra grunderna för de skatteunderlagsgraderade statsbidragen och kommunbidragen. Kommittén anför bl. a. följande.

Det ligger i sakens natur att ett hänsynstagande till skatteutjämningsfrågan vid utformningen av de speciella driftbidragen försvårar möjligheterna att tillgodose kraven på enkelhet i bidragsgivningen. Självfallet skulle en sådan lösning av problemet också innebära att nuvarande ordning med speciella bidrag konserveras för överskådlig tid. Skulle utvecklingen som hittills gå i riktning mot vidgad kommunal verksamhet och än fler statsbidragsformer, försvåras ytterligare möjligheterna att åstadkomma en överskådlig och förenklad bidragsgivning.

Även andra invändningar kan resas mot att söka åstadkomma skatteutjämning genom skatteunderlagsgraderade speciella bidrag, fortsätter kommittén. Sålunda torde en orsak till att de rådande skattetrycksskillnaderna mellan kommunerna inte kunnat i tillräcklig grad utjämnas genom de skatteunderlagsgraderade speciella statsbidragen vara att söka i det förhållandet att varje enskilt sådant bidrag i allmänhet utformats med den begränsade målsättningen att åstadkomma viss fördelning av utgifterna endast för förvaltningsgrenen i fråga. Att vid införandet av ett skatteunderlagsgraderat speciellt bidrag samtidigt ompröva redan existerande skatteunderlagsgraderade statsbidrag inom andra förvaltningsgrenar har inte varit praktiskt möjligt. Den avsevärda ökning av skatteunderlagen i kommunerna som efter hand inträffat har också lett till att allt fler kommuner blivit undantagna från graderingen samtidigt som graderingen blivit mindre starkt verkande för kommuner med ringa men växande skattekraft. Även om vid en allmän översyn nämnda olägenheter kan undanröjas skulle med hänsyn till att samhällsuppgifternas fördelning mellan stat och kommun inte är en gång för alla given stora svårigheter dock alltjämt föreligga att inom det speciella bidragssystemets ram rätt avväga de olika skatteutjämningsbidragen.

Det avgörande skälet mot att i första hand söka lösa skatteutjämningsproblemet genom ändring av grunderna för de skatteunderlagsgraderade statsbidragen får emellertid enligt kommitténs uppfattning anses vara att dylika åtgärder inte kan antas vara till fyllest. Såsom i flera andra sammanhang framhållits erhålles visserligen genom en differentiering av de speciella bidragen ökad skatteutjämnings effekt. Med nuvarande statsbidragssystem begränsas emellertid denna skatteutjämning till det skattetryck som föranleds av den speciella statsunderstödda verksamheten. De grenar av den kommunala verksamheten som faller utanför statsbidragssektorn kan allt-

jämt föranleda starkt varierande skattetryck i kommunerna. För att skattetrycket skall kunna utjämnas också i denna del måste statsbidragsgivningen i princip utvidgas till att omfatta alla de kommunala verksamhetsgrenarna.

Det är, anför kommittén, i huvudsak de nu nämnda omständigheterna som övertygat kommittén om att arbetet på att lösa skatteutjämningsproblemet i första hand bör inriktas på att söka skapa ett allmänt statsbidrag med skatteutjämnande syfte.

Vid utformningen av ett allmänt skatteutjämnande bidragssystem har man enligt kommitténs mening att beakta följande allmänna synpunkter.

En skatteutjämning som skall ske genom statlig bidragsgivning kan inte åsyfta en total utjämning av kommunernas utdebiteringssatser. En så långtgående utjämning låter sig inte förena med en reell kommunal självstyrelse. Skillnader i den kommunala verksamheten som är att tillskriva kommunmedlemmarnas olika krav på insatser måste i den kommunala självstyrelsens intresse accepteras. Mot en total utjämning av utdebiteringsskillnaderna talar också det förhållandet — vilket anmärkts i många andra statsbidragssammanhang — att om staten till mycket stor del svarar för kostnaderna för den kommunala verksamheten men kommunerna bibehålles vid sin bestämmanderätt skulle kommunernas intresse för sparsamhet i förvaltningen bli lidande. Även om dessa farhågor kan synas överdrivna torde det vara befogat, anser kommittén, att ett allmänt skatteutjämningsbidrag utformas så att kostnadsöverflyttningen på staten begränsas och vederbörande kommuner regelmässigt får stå för en kännbar del av kostnaderna för de kommunala anordningarna. Å andra sidan torde det enligt kommitténs mening vara ofrånkomligt att, om ett skatteutjämningsbidrag skall få önskad effektivitet och ge de av kommunal skattebörda särskilt hårt drabbade kommunerna en väsentlig lättnad, staten i vissa kommuner måste svara för en betydande del av kostnaderna för den kommunala verksamheten. Kommittén fortsätter:

Om sålunda med skatteutjämning som sker genom statlig bidragsgivning principiellt inte kan åsyftas att utjämna sådana skillnader i skattetryck som kan tillskrivas olikheter i värderingar, följer därav att ett allmänt skatteutjämningsbidrag så långt möjligt bör utformas så att det angriper de orsaker till utdebiteringsskillnaderna som kan anses ligga utom räckhåll för kommunalt inflytande. Bidragsgivningen bör med andra ord bestämmas av objektivt fastställbara faktorer utanför kommunal påverkan. Huruvida och i vad mån detta är möjligt blir beroende inte bara på om dylika faktorer står att finna utan också på om de kan utformas så att bidragssystemet inte blir alltför komplicerat. Av väsentlig betydelse är nämligen — såsom framhålits i direktiven — att systemet får en så enkel utformning som möjligt.

Kommittén konstaterar vidare att även i tidigare diskussioner om graderingsnormer för statsbidrag i skatteutjämnande syfte enighet har rått om att ett sådant bidrag så långt möjligt bör grundas på objektivt fastställbara faktorer på vilka kommunerna inte alls eller endast i ringa grad kan inverka i syfte att erhålla ökade bidrag. En sådan objektiv mätare på kommuner-

nas ekonomiska bärkraft har skattekraften, dvs. skatteunderlaget per invånare, ansetts vara, en bidragsgrund som konstruerades av kommunalskatteberedningen (SOU 1942: 43). Denna visade att bristen på skatteunderlag var en viktig orsak till onormalt höga skattetryck i primärkommunerna och framhöll att skatteunderlagets ringhet måste anses som ett mera tillförlitligt uttryck för en kommuns bidragsbehov än ett osedvanligt stort uttaxeringsbehov. Enligt beredningens mening borde därför skatteutjämningsens tyngdpunkt ligga på skatteunderlagets område.

Uppfattningen att skatteunderlaget per invånare utgör en tillräckligt objektiv och användbar faktor vid statsbidragsgivningen har, framhåller skatteutjämningskommittén, vidare delats av statsmakterna. I prop. 1951: 44 angående grunder för skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner m. m. föreslogs sålunda att grunderna skulle utformas så att bidragen till de skattetyngda kommunerna motvägde verkningarna av bristen på skatteunderlag. Dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, yttrade bl. a. att väl var det riktigt att skattekrantalet per invånare inte kunde vara någon absolut tillförlitlig mätare på behovet av skattelindring — någon sådan fanns inte — men det torde vara den mest objektiva och användbara måttstock som stod till buds. Detta uttalande godtogs av riksdagen (SU 37, rskr 49).

Skatteutjämningskommittén anför vidare:

Givetvis är ett visst minimum av ekonomiska resurser en förutsättning för att kommunerna skall kunna bedriva en någorlunda tillfredsställande kommunal verksamhet. Med hänsyn till skatteunderlagets grundläggande betydelse för kommunernas ekonomi och då variationerna i skatteunderlag kommunerna emellan beror av omständigheter som kan sägas ligga utom räckhåll för kommunal påverkan, synes det naturligt att ett allmänt statsbidragssystem utformas med beaktande av olikheterna i kommunernas skatteunderlag. Skatteunderlaget per invånare torde därvid få anses som den mest rättvisande och praktiskt användbara graderingsnormen. Som av det föregående framgått har nuvarande statsbidragsgivning i viss utsträckning differentierats efter en sådan faktor. Detta gäller bl. a. 1957 års skatteersättning och skattelindringsbidraget. Det måste anses som en avgjord fördel att ett allmänt skatteutjämningsystem kan uppbyggas på en faktor som till sina praktiska verkningar i betydande utsträckning ansluter sig till denna bidragsgivning i synnerhet som densamma enligt de för kommittén givna direktiven skall avvecklas i samband med skatteutjämningsystemets införande.

På nämnda skäl föreslår kommittén att skatteunderlaget per invånare, skattekraften, skall ingå som en fördelningsfaktor i ett allmänt skatteutjämningsystem.

Kommittén framhåller att en anpassning av bidragsgivningen med hänsyn till kostnadsolikheterna inom skilda delar av landet kan erhållas genom att tillskotten av skatteunderlag till kommunerna graderas efter kommunernas belägenhet inom olika områden av landet. En sådan gradering

beaktar emellertid inte de kostnadsolikheter som finns mellan kommunerna inom ett och samma område. Kommunernas spridning i kostnads- och utdebiteringshänseende även inom samma landsdel är emellertid enligt undersökningar som kommittén utfört mycket stor. Om dessa olikheter skall kunna beaktas måste enligt kommitténs mening till det allmänna systemet fogas någon eller några faktorer medelst vilka bidragsgivningen kan ytterligare differentieras. Kommittén erinrar i detta sammanhang om ett uttalande av allmänna statsbidragsutredningen (SOU 1952: 44) att det måste anses lika befogat att vid fördelningen av bidraget ta hänsyn till utgiftshöjande förhållanden som till olikställighet i fråga om skattekraften. Utredningen hade bl. a. framhållit att det fanns skäl beakta klimatiska förhållanden, bebyggelsetäthet samt förekommande tätorters storlek och struktur. Skatteunderlagsgraderingen utjämnade bristerna på den kommunala budgetens inkomstsida för de i skatteunderlagsavseende sämst ställda kommunerna men reglerade inte skillnaderna på utgiftssidan.

Skatteutjämningskommittén understryker att det givetvis skulle vara en fördel om bidragen i skatteutjämnande syfte kunde differentieras enbart medelst objektivt fastställbara faktorer utanför kommunalt inflytande. Kommittén har därför i första hand inriktat sina undersökningar på att finna någon eller några sådana faktorer som på ett tillfredsställande sätt kompletterar verkningarna av skattekraftsfaktorn. Från skatteutjämningsynpunkt skulle givetvis, säger kommittén, det bästa resultatet vinnas om man kunde finna en faktor som ensam eller i kombination med någon ytterligare faktor beaktar *alla* kostnadsskillnader som ligger utanför kommunernas inflytande. På grund av den kommunala verksamhetens mångskiftande karaktär är emellertid detta inte möjligt. Kommittén har därför begränsat sina undersökningar till områden där kostnadsskillnaderna kommunerna emellan är mest framträdande, nämligen undervisnings- och bildningsverksamheten, socialvården och den verksamhet som är förbunden med tätorten.

Skolutgifterna är, framhåller kommittén, praktiskt taget i alla kommuner den största posten på den kommunala budgetens utgiftssida. Utgifterna per elev är till följd av flera samverkande omständigheter genomgående högre på landsbygden än i städerna. Särskilt är det enligt undersökningar som kommittén gjort kostnaderna för det obligatoriska skolväsendet som orsakar stora utdebiteringsskillnader mellan kommunerna. Det har därför framstått som angeläget för kommittén att undersöka möjligheterna att i bidragssystemet inarbeta en faktor som tar hänsyn till kommunernas kostnader för denna verksamhetsgren. Kommittén framhåller i detta sammanhang bl. a. följande.

En kommuns kostnader för den obligatoriska skolan bestämmes i hög grad av antalet elever och klassavdelningar. Det kan därför antas att fak-

torer som är uttryck för antalet elever eller antalet klassavdelningar i förhållande till folkmängden eller för båda dessa förhållanden kan bidra till den önskade nyanseringen av bidragsgivningen. En avgjord fördel är att båda faktorerna är objektivt mätbara och ligger utanför kommunal påverkan. För att faktorerna skall vara användbara i skatteutjämningssystemet fordras emellertid att en sådan samvariation mellan dem och kostnaderna kan konstateras att faktorerna — eller endera av dem — om de insättes i bidragssystemet medverkar till en utjämning kommunerna emellan av ifrågavarande kostnader.

Den undersökning av nämnda faktorer som skatteutjämningskommittén utfört har emellertid gett vid handen att desamma inte synes lämpliga att infoga som utgiftsfaktorer i systemet. Grundförutsättningen härför, samvariationen mellan faktorerna och kostnaderna, saknas. Förklaringarna härtill är flera. Störst betydelse torde f. n. den omständigheten ha att den nioåriga grundskolan genomförts i mycket olika utsträckning i skilda kommuner. Men även den olikhet som råder i fråga om skolmåltider spelar enligt kommitténs undersökningar en betydande roll och torde delvis förklara bristen på samvariation.

Kommittén pekar i detta sammanhang på att en faktor som hämtas från ett enda verksamhetsområde rimligen inte kan bidra till att utjämna utdebiteringsskillnader som har sin grund i annan verksamhet. Då kommittén inte har lyckats finna en godtagbar fördelningsfaktor inom skolväsendets område, den verksamhet som väger tyngst i kommunernas budget, har kommittén ansett det vara ofrånkomligt att söka en utgiftsfaktor av annat slag, en faktor som inte är knuten till endast ett visst kommunalt verksamhetsområde men som ändå har förmågan att uppfånga föreliggande mera betydande olikheter i kostnadsavseende.

Kommittén har därför undersökt om det på befolkningsstrukturens område finns någon faktor som är lämplig att infoga i ett bidragssystem i skatteutjämnande syfte. Befolkningens sammansättning påverkar, framhåller kommittén, inte endast skattekraften utan även kommunens utgiftsida. Om sålunda en kommun har ett relativt sett större antal ungdomar och äldre än en annan, i övrigt likställd kommun, påverkar detta kostnadsläget så att utdebiteringen vid samma standard i båda kommunerna blir högre i den förra än i den senare. Närmast till hands ligger enligt kommitténs uppfattning att söka en faktor som direkt beaktar befolkningsstrukturen.

I första hand har kommittén sökt finna en lämplig anknytning av bidragssystemet till förhållandena på ungdomssidan. Kommittén anför bl. a. följande.

Det förhållande som då främst kommer i åtanke är antalet ungdomar i relation till kommunens totalbefolkning. Med en sådan faktor skulle vid bidragsgivningen hänsyn tas till kostnaderna inte endast för den obligatoriska skolan utan även för yrkesundervisning och gymnasieundervisning.

Men även kostnadsolikheterna på andra områden skulle beaktas genom en sådan faktor, såsom kostnaderna för barn- och ungdomsvård.

Av stor betydelse vid en bedömning av en faktor av denna art är, säger kommittén, att den är objektivt fastställbar och inte kan påverkas av kommunerna och att den har den fördelen att den fångar upp kommunernas kostnader på ett mycket stort verksamhetsfält. Eftersom faktorn från dessa synpunkter är fullt godtagbar synes enligt kommitténs mening avgörande för bedömningen av faktorns användbarhet i ett allmänt skatteutjämnande bidragssystem närmast bli om den ger ett från skatteutjämningsynpunkt acceptabelt resultat. Av kommittén företagna undersökningar visar emellertid att detta inte är fallet. Kommittén anför härom följande.

Sålunda är det med systemet i fråga inte möjligt att i önskvärd utsträckning sänka vissa städers utdebiteringar, beroende på det där relativt sett låga antalet ungdomar. Så är exempelvis fallet med Eskilstuna, Örebro och Gävle vilka samtliga har höga kommunala utdebiteringar och skattekraft över genomsnittet i riket. Systemet leder därför inte till någon sänkning av utdebiteringarna i sådana fall. Detta gäller även vissa städer med ett ungdomsantal som ligger vid eller över genomsnittet i riket, exempelvis Borås, Västerås, Mjölby, Avesta och Umeå. Inte heller beträffande köpingarna förefaller det vara möjligt att nå ett från skatteutjämningsynpunkt tillfredsställande resultat, trots att dessa nästan genomgående har ett relativt antal ungdomar som överstiger genomsnittet, i ett par undersökta fall med t. o. m. mer än 4 procentenheter. Beträffande landskommunerna i Götaland och Svealand synes bidragssystemet i fråga däremot ha en god skatteutjämnande effekt; endast i något enstaka fall skulle utdebiteringen kvarligga på en särskilt hög nivå. Beträffande vissa kommuner i Norrland torde resultatet emellertid inte vara acceptabelt. Flera kommuner skulle få endast otillräckliga nedsättningar av sina utdebiteringar, i något fall skulle en höjd utdebitering i förhållande till nuläget komma i fråga.

Trots de teoretiska möjligheterna att variera ett bidragssystem, som uppbyggs på grundval av en skattekraftsfaktor och en utgiftsfaktor av angiven art, synes det alltså inte vara möjligt att med ett sådant system nå ett från skatteutjämningsynpunkt tillfredsställande resultat.

Fråga uppkommer då, säger kommittén, om det går att knyta någon ytterligare faktor till systemet, en faktor som fångar upp kostnader på kommunala verksamhetsområden utanför ungdomsverksamheten, och på så sätt nå den önskade skatteutjämnningseffekten. Som kompletterande faktor har kommittén ansett en utgiftsfaktor som bygger på relativa antalet åldringar ligga närmast till hands att undersöka. Genom faktorer som tar hänsyn till såväl relativa antalet ungdomar som relativa antalet åldringar synes nämligen den helt övervägande delen av de kostnader som de inte förvärvsarbetande befolkningsgrupperna orsakar kunna fångas upp. Kommittén framhåller i detta sammanhang bl. a. följande.

Kommitténs undersökningar har visat att stora olikheter föreligger mellan kommunerna i fråga om kostnader för åldringsvård. Huvudparten av kommunernas kostnader i detta hänseende avser folkpensionering, kommu-

nala bostadstillägg och ålderdomshem. Kommittén har emellertid funnit att inte heller relativa antalet åldringar kan användas som fördelningsfaktor i det tänkta bidragssystemet, vare sig som ensam utgiftsfaktor eller som komplement till en faktor som bygger på relativa antalet ungdomar. Skälen härtill är främst att kommunernas kostnader inte bestäms endast av antalet åldringar. Även andra omständigheter spelar en mycket väsentlig roll, såsom åldringarnas ekonomiska förhållanden samt storleken av utgående bostadstillägg och omfattningen av andra kommunala anordningar för att tillgodose föreliggande vårdbehov. Härtill kommer en omständighet av avgörande betydelse i detta sammanhang, nämligen att utgiftsfaktorn i fråga enligt kommitténs undersökningar inte tillgodoser de kommuner som i första hand är i behov av bidrag. Tvärtom skulle faktorn förskjuta bidragsgivningen till fördel för kommuner med låg eller måttlig utdebitering.

Av ett allmänt skatteutjämnande bidragssystem synes enligt kommitténs mening böra krävas att vid bidragens fördelning hänsyn tas till de särskilda tätortskostnaderna. Vissa förvaltningsgrenar — fastighetsförvaltning, planerings- och anläggningsverksamhet samt hälso- och sjukvård — visar stigande kostnader med ökande tätortsgrad såväl per skattekrona som per invånare. Detta förhållande kan synas motivera, framhåller kommittén, att den ifrågavarande bidragsgivningen på något sätt anknytes till tätortsgraden, t. ex. så att denna används som differentieringsfaktor i systemet.

En undersökning som utförts av kommittén visar emellertid att en anknytning till bidragssystemet av tätortsgraden som utgiftsfaktor inte skulle medföra en tillfredsställande skatteutjämnning. Tätortsfaktorn kan — bl. a. därför att begreppet tätortsgrad inte tar hänsyn till i vilken grad tätortsbehov är tillgodosedda — inte differentiera bidragsgivningen till städerna så att en utjämnning av skattetrycket uppnås. Faktorn är också utan betydelse för Norrlandskommunerna.

Eftersom sålunda varken relativa antalet ungdomar eller relativa antalet åldringar enligt kommitténs undersökningar visat sig var för sig eller i förening godtagbara som utgiftsfaktorer i bidragssystemet, nödgas kommittén konstatera att någon i systemet användbar utgiftsfaktor med direkt anknytning till befolkningsstrukturen inte stått att finna. Inte heller tätortsgraden är användbar. Andra vägar att nå den önskade ytterligare differentiering av bidragsgivningen måste därför prövas.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit har kommittén ansett sig böra överväga om det inte är möjligt att vid bidragsgivningen utgå — förutom från tillgången på skattekraft — från det faktiska skattetrycket sådant detta kommer till uttryck i den sammanlagda kommunala utdebiteringen. Kommittén anför på denna punkt bl. a. följande.

Ett så uppbyggt system har tidigare inte ansetts godtagbart. Det har sagts att kommunerna därigenom skulle lockas till misshushållning och uppmuntras till en inte motiverad ökning av den kommunala verksamheten. Utrymme skulle lämnas åt kommunerna att lita till statsbidragsmedel även för kostnader över vilkas storlek de själva kan råda. De kommuner som ligger under den för rätt till bidrag fastställda gränsen skulle lockas att genom utgifts- och skattehöjningar söka komma över densamma. Man skulle, har det påståtts, motverka kommunernas intresse av sparsamhet. För att bevara kommunernas ansvarskänsla borde därför undvikas att i större utsträckning grunda bidragsgivningen på de kommunala utgifterna.

Enligt skatteutjämningskommitténs uppfattning kan emellertid ifrågasättas om de nämnda invändningarna bör tillmätas avgörande vikt. Kommittén anför:

Till en början må understrykas att större delen av den kommunala verksamheten avser uppgifter som är obligatoriska eller av den natur att de enligt vedertagen uppfattning är att anse som ofrånkomliga kommunala uppgifter. För fullgörandet av dessa uppgifter tas en så stor del av kommunernas ekonomiska resurser i anspråk att det reella utrymmet för den rent frivilliga kommunala verksamheten är starkt begränsat. Praktiska och politiska hänsyn till kommunens egna skattebetalare väger tungt i detta sammanhang. Om därför utgiftsfaktorn utformas så att den inte ger kommunerna ökade statsbidrag med mindre kommunerna belastar sina egna skattebetalare med höjd utdebitering, torde risken inte vara stor att kommunerna på grund av möjligheterna till statsbidrag skall påta sig uppgifter som kan bedömas som opåkallade. Erfarenheterna av skatteersättningen i anledning av 1957 års ortsavdragsreform synes också visa att inte ens sådana kommuner som uppbär ifrågavarande skatteersättning fram till 1965 genomfört annat än, såvitt kan bedömas, sakligt motiverade utdebiteringshöjningar, trots att dessa kommuner skulle ha kunnat utnyttja de nuvarande bidragsbestämmelserna till att hålla en hög utdebitering under de år då skatteersättningen varit som störst.

Det har sagts att den kanske allvarligaste bristen hos ett allmänt bidragssystem som bygger differentieringen av bidragen på kommunernas faktiska utdebitering skulle vara att ett sådant system kan locka till ökad kommunal verksamhet. Det bör emellertid, vilket även allmänna statsbidragsutredningen framhållit, ligga i statens intresse att stimulera kommunerna att bedriva en från allmän samhällelig synpunkt motiverad verksamhet, som de utan den erhållna stimulansen kanske inte skulle påta sig. Svårigheten ligger i att utforma bidragssystemet så att det inte stimulerar till verksamhet där denna uppenbarligen antingen inte är erforderlig eller kan betecknas som liggande avsevärt över det normala.

Förutsättningarna för den kommunala verksamheten liksom uppfattningen om vilka uppgifter som skall handhas av kommunerna varierar från kommun till kommun. Detta leder till olikheter i den kommunala verksamhetens omfattning och inriktning, olikheter som påverkar utdebiteringarnas höjd. Ett bidragssystem som beaktar olikheter i faktisk utdebitering och som ger större bidrag ju högre utdebiteringen är utjämnar även olik-

heter i kostnadshänseende, som är orsakade av högre standard än författningarna föreskriver eller som eljest är högre än som kan anses normalt. Från principiella synpunkter kan hävdas att en sådan »överstandard» borde finansieras helt av kommunens egna skattebetalare. I praktiken torde det emellertid inte vara möjligt att vid en schablonmässig bidragsgivning, som delvis bestämmes av den faktiska utdebiteringen, utesluta en kommun från bidrag under hänvisning till att kommunen håller en för hög standard.

Det är visserligen ostridigt, understryker kommittén, att olikheter förekommer i den kommunala standarden men det är enligt kommitténs uppfattning inte möjligt att på ett godtagbart sätt ange vad som är onödiga eller nödvändiga utgifter. Invändningarna mot ett bidragssystem som inte beaktar dessa olikheter förlorar dock enligt kommitténs mening avsevärt i styrka när de vägs mot det förhållandet att en utgiftsfaktor, som direkt anknyter till utdebiteringens höjd, är ett praktiskt och lätthanterligt medel att åstadkomma den sökta ytterligare differentieringen av bidragsgivningen. Om därjämte den faktiska utdebiteringens betydelse i systemet begränsas så att den bidragsmottagande kommunen i princip får bära en inte oväsentlig del av kostnaden för den utövade verksamheten torde en garanti kunna erhållas mot opåkallade utgiftsökningar i syfte att få ökat statsbidrag.

Beträffande fördelarna hos ett bidragssystem som direkt beaktar kommunernas faktiska utdebitering framhåller kommittén särskilt att det möjliggör att beakta kostnaderna inom *alla* de kommunala verksamhetsområdena så snart utdebiteringen överstiger viss nivå. Kommittén fortsätter:

Härigenom erhålles det från skatteutjämnings synpunkt bästa resultatet. Varje hög utdebiteringssats sänks oavsett orsaken till densamma, vilket inte är möjligt med ett system som tar hänsyn endast till kostnaderna inom ett eller ett par verksamhetsfält. Ingen kommun med hög utdebiteringssats uteslängs från bidragsgivning. Systemet gör det sålunda möjligt att fånga upp tätortskommunernas speciella kostnader, vilket inte synes kunna ske med något annat system. Även glesbygdskommunernas särskilda kostnader beaktas. En tillfredsställande lösning av skatteutjämningsproblemet torde för glesbygdskommunernas del inte vara möjlig att åstadkomma genom en allmän bidragsgivning, såvida bidragssystemet inte utformas efter den här diskuterade linjen. Detta torde för övrigt gälla varje kommun som beredes svårigheter på grund av den pågående befolkningsomflyttningen. Att ett bidragssystem beaktar dessa kommuners speciella svårigheter måste anses vara särskilt värdefullt.

I detta sammanhang förtjänar uppmärksammas, fortsätter skatteutjämningskommittén, att kommittén för näringslivets lokalisering i sitt betänkande »Aktiv lokaliseringspolitik» (SOU 1963: 58) anser att ett bidragssystem synes böra övervägas som tar hänsyn till både bristen på skatteunderlag och hög kommunal utdebitering. Som skäl för denna sin ståndpunkt åberopar lokaliseringskommittén att nuvarande bidragssystem är otillräckligt för att åstadkomma den nivellering av de kommunala skattesatserna som

också med hänsyn till de lokaliseringpolitiska önskemålen är angelägen. Det gällande systemet möjliggör inte ett effektivt stöd till kommuner som på grund av strukturella förändringar inom näringslivet med följdverkningar i form av minskad sysselsättning och befolkningsomflyttning har finansieringssvårigheter. Även länsutredningen för Jämtlands län tar i sitt betänkande »Befolkningsutveckling och näringsliv i Jämtlands län» (SOU 1963: 45) upp förevarande problem till granskning. Enligt utredningens uppfattning räcker det inte med att enbart utjämna skattekraften för att förbättra den kommunala ekonomin i Jämtlands län utan en viss kompensation för olikheter i de kommunala utgifterna per invånare är också nödvändig.

Mot den angivna bakgrunden synes enligt skatteutjämningskommitténs mening riskerna för att en bidragsgivning som bygger bland annat på den faktiska utdebiteringen skall missbrukas vara obetydliga. Under alla förhållanden måste dessa risker tillmätas väsentligt mindre betydelse än de avgörande fördelar som står att vinna genom ett så utformat bidragssystem.

Under återopande av vad kommittén sålunda anfört föreslår kommittén att den faktiska utdebiteringen över en viss nivå skall ingå som en utgiftsfaktor i det allmänna skatteutjämnande bidragssystemet. Denna faktor benämnes av kommittén *utdebiteringsfaktorn*.

På i huvudsak nu nämnda grunder föreslår kommittén att bidragssystemet upphyggs på två huvudfaktorer. Av dessa skall den ena — skattekraftsfaktorn — ge ett skatteunderlagstillskott *vid brist på skattekraft*, dvs. när kommunens skattekraft understiger en viss nivå, skattekraftsgränsen, och den andra — utgiftsfaktorn — utlösa ett sådant bidrag *vid hög utdebitering*, dvs. när kommunens totala utdebitering för allmän kommunalskatt överstiger en viss nivå, utdebiteringsgränsen. Tillskottet av skatteunderlag skall delta i den kommunala utdebiteringen på samma sätt som kommunens eget skatteunderlag enligt taxering. Skatteutjämningsbidraget skall motsvara produkten av tillskottet och kommunens egen utdebitering. Bidraget vid hög utdebitering skall utgöra produkten av kommunens totala skatteunderlag, skatteunderlagstillskottet alltså inräknat, och en viss andel av den del av utdebiteringen som överskjuter utdebiteringsgränsen.

3.2 Remissyttrandena

Remissinstanserna är allmänt eniga om behovet av en bidragsgivning i allmänt skatteutjämnande syfte. Från några håll understryker man detta särskilt. Sålunda framhåller LO att strukturomvandlingen av vårt näringsliv skapar för många kommuner med vikan- de befolkningsunderlag svårlösta sociala och ekonomiska problem. Samtidigt som skattekraften avtar kvarstår behovet att upprusta de kommunala serviceanläggningarna för den kvarvarande befolkningen. Standardhöjningen, som är resultatet av en ökad produktion, kommer delvis att tas ut i form av

förbättrad samhällelig service. Denna förbättring bör enligt LO:s mening komma alla invånare till del. Det blir därför nödvändigt att även skattevägen åstadkomma en sådan fördelning.

LO:s ställningstagande till kommitténs allmänna målsättning att skapa skatteutjämning mellan kommunerna säger sig LO uppfatta inte som en näringspolitisk fråga utan som en social rättvisefråga i syfte att dels ge en fullgod samhällsservice åt alla invånare, dels fördela dessa kostnader så jämnt som möjligt. Den aktiva strukturomdanande näringspolitiken, som LO stöder, har enligt LO ett vidare syfte, nämligen att genom snabb ekonomisk expansion och full sysselsättning möjliggöra en välfärdsstegring jämnt fördelad bland alla människor i landet.

Vissa andra remissinstanser framför liknande synpunkter. TCO understryker att näringslivets koncentration till vissa expansiva regioner ställer de kommuner som avfolkas inför mycket stora problem. Man har ungdomarna kvar så länge de går i skola och drar kostnader för kommunerna. Den yrkesverksamma tiden och produktiva insatsen kommer sedan andra kommuner till godo. Samtidigt har utflyttningsområden och utflyttningskommuner en hög andel åldringar, till vilkas försörjning kommunerna måste lämna ett betydande stöd. Eftersom samtidigt huvuddelen av den kommunala verksamheten består i fullgörande av uppgifter som ålagts och ofta i detalj reglerats av staten är det enligt TCO rimligt att man minskar skillnaderna mellan kommunerna i fråga om ekonomiska påfrestningar på grund av obligatoriska uppgifter, samtidigt som man ökar deras möjlighet att få utrymme också för verksamhet som vilar på frivillighetens grund.

Med ett enda undantag, stadsfullmäktige i Göteborg, har remissinstanserna godtagit den av kommittén föreslagna principiella uppbyggnaden av bidragssystemet. Man har i regel funnit att systemet är enkelt och lättillämpligt samt att det tillgodoser rimliga krav på rättvisa vid fördelning av utgående bidrag.

Enligt Svenska kommunförbundet är de av kommittén åberopade skälen för det föreslagna bidragssystemet övertygande. De skilda bidragsfaktorerna ingår i systemet på sådant sätt att de tillsammans utgör ett så långt möjligt objektivt mått på kommunernas behov av skatteutjämningsbidrag. Några opåkallade utgiftsökningar i syfte att få ökat statsbidrag behöver inte befaras. Den enskilda kommunen kan nämligen inte påverka skatteutjämningsbidragets storlek utan att samtidigt belasta de egna skattebetalarna med högre utdebitering. Härtill kommer att på grund av bidragets konstruktion bidrag inte utgår för nya utgifter under det första året.

Riksrevisionsverket framhåller att det föreslagna systemet har avsevärda fördelar. I tekniskt hänseende har förslaget utformats som ett till stor del automatiskt fungerande bidragssystem med hög elasticitet, ägnat att ge värdebeständighet och betydelsefull standardföljsamhet hos de bidragssystemet utlöser. Det synes därjämte ge goda möjligheter att påverka såväl

bidragsgivningens omfattning som bidragssummornas fördelning mellan kommunerna efter de riktlinjer som vid varje särskild tidpunkt anses påkallat.

Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden påpekar att systemet genom sin principiella utformning synes kunna bli ett medel som kan användas vid avvägningen av den statliga bidragsgivningen överhuvudtaget. Det föreslagna systemet torde bland annat kunna komma att underlätta genomförandet av blivande reformer på skattelagstiftningens område. Det kan sålunda kompensera kommuner, som vid ändrad skattelagstiftning drabbas av inkomstbortfall. *Kammarrätten* framför en liknande uppfattning.

Givetvis är det möjligt, anser *länsstyrelsen i Malmöhus län*, att genom ett mer eller mindre komplicerat system fastställa beräkningsgrunder för skatteutjämningen vilka måhända skulle ge mer rättvisande resultat än som kan uppnås genom att använda den schablonmetod som anvisas av kommittén. De framlagda undersökningarna torde enligt länsstyrelsens mening på ett fullt tillfredsställande sätt visa att den synnerligen enkla schablonmetod som föreslås av kommittén i vart fall från teknisk synpunkt tillfredsställer de krav som kan ställas på önskemålet att erhålla objektiva graderingsnormer. Länsstyrelsen framhåller vidare att kommunerna i teorin visserligen har möjligheter att genom kommunala utgifter öka den kommunala utdebiteringen för att därigenom erhålla bidrag, men att i praktiken dylika åtgärder inte är sannolika. De kommunala utgifterna och de därav avhängiga utdebiteringarna beror i stället på de ekonomiska krav i allmänhet som ställs på kommunerna. Ett avskiljande av vissa kommunala utgifter torde endast komplicera förfarandet utan att därigenom några väsentliga vinster uppnås.

Beträffande skattekraftsfaktorn framhåller *Svenska stadsförbundet* att allmän enighet torde råda om att skattekraften är en objektiv och praktiskt användbar mätare på en kommuns ekonomiska förutsättningar och primära bidragsbehov. Liknande synpunkter anläggs av *Svenska kommunförbundet* samt *länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län*.

I ett par fall har vissa betänkligheter anförts mot att anknyta bidragsgivningen till den faktiska utdebiteringen. Att låta denna utgöra bidragsfaktor är ju också i någon mån en nyhet, även om en sådan utformning av systemet visar viss överensstämmelse med bidragsgivningen enligt gällande skattelindringsförordning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anmärker sålunda att i det föreslagna bidragssystemet saknas en regel som ger möjlighet att vid bidragsgivningen beakta förhållandet att en särskilt hög utdebitering beror på misshushållning med kommunala medel eller bristande effektivitet i den kommunala förvaltningen. Det kan inte anses strida mot den kommunala självstyrelsens princip om staten vid utdelning av skatteutjämningsbidrag

skulle ingå i sakprövning av de kommunala utgifterna. Länsstyrelsen ifrågasätter om inte en allsidig prövning av skatteutjämningsfrågan skulle kräva att ett slags normalstat konstruerades, där alla de faktorer som anses böra spela in ges sin vederbörliga tyngd. Skattelindringsbehovet skulle sedan bedömas på grundval av en jämförelse mellan det verkliga och det teoretiska utgiftsbehovet.

Länsstyrelsen gör vidare gällande att i systemet inte byggts in någon faktor som ger uttryck för den föränderlighet som i dag präglar förhållandena i många kommuner. Avfolkningskommunerna drabbas av särskilda kostnader på grund av svårigheterna att krympa verksamheten eller att ta vård om de kvarvarande åldringarna. Även tillväxtkommunerna får merkostnader som är ofrånkomliga och kanske vida överträffar de inkomstökningar som följer med expansionen. Tvånget att i betydande omfattning finansiera investeringar med skattemedel kan också spela in. Länsstyrelsen hänvisar därjämte till ett yttrande av *stadsfullmäktige i Göteborg*, vari uttalas att den föreslagna bidragsformen inte är lämplig från principiell synpunkt. Länsstyrelsen tillstyrker emellertid kommitténs förslag i princip och framhåller »att det som en provisorisk lösning har stora förtjänster».

Länsstyrelsen i Stockholms län påtalar de risker för en inte motiverad ökning av den kommunala verksamheten och för ett minskat kommunalt intresse för sparsamhet som anknytningen av bidragsgivningen till den faktiska utdebiteringen kan innebära. Länsstyrelsen godtar dock i princip en bidragsgivning som bygger på den faktiska utdebiteringen.

Om bland kommunernas utgifter ingår kostnader för anstalter, som inte varit påkallade av trängande behov, eller andra utgifter, som är avsevärt högre än nödvändigt, skall enligt skattelindringsförordningen tas i beräkning endast den utdebitering som skulle ha erfordrats om dylika utgifter inte medräknats vid utdebiteringens fastställande. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* påpekar att någon sådan spärr inte medtagits i kommitténs förslag. Särskilt med hänsyn till tendensen till undan för undan ökad utdebitering förefaller det enligt länsstyrelsens mening orättvist att staten, dvs. i sista hand alla rikets skattebetalare till statsverket, skall bidra till skattelindring åt kommuner vilka inte ställer sig former och andemening i kommunallagarnas bestämmelser om kommunal beskattningsrätt till efterrättelse. Möjligen kunde man tänka sig någon form av schablonmässig reduktion, t. ex. att reducera skatteutjämningsbidraget vid hög utdebitering till hälften av den regelmässiga, därest anledning till anmärkning förekommit i nämnda avseenden.

Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* hyser vissa betänkligheter och anser att det kan antas att det föreslagna systemet kommer att medföra en inte önskvärd förhöjande effekt av utdebiteringssatserna. Det kan därför diskuteras om inte t. ex. skattefinansieringen av kommunernas investeringar borde granskas särskilt. Länsstyrelsen säger sig emellertid inte vilja yrka på en

sådan kontroll. En liknande synpunkt framföres av *skattelindringsnämnden*. Nämnden beklagar att kommitténs strävande att finna en mera kvalificerad fördelningsfaktor än den faktiska utdebiteringen inte krönts med framgång. Även om det odifferentierade kommunala skattetrycket icke ter sig som någon helt tillförlitlig rättvisenorm vid bedömandet av det kommunala bidragsbehovet får det måhända accepteras som en lösning i brist på något bättre. Kommitténs belysning av den gemensamma effekten av de båda komponenterna tyder på att den utjämnande verkan av det dubbla systemet är tillfredsställande hög. Med hänsyn härtill anser nämnden även den föreslagna formen för utjämningsbidrag vid s. k. hög utdebitering böra tills vidare godtas som riktlinje.

Enligt skattelindringsnämnden förtjänar övervägas om inte i författningen om skatteutjämningsbidrag bör inrymmas någon möjlighet att ingripa mot ytterlighetsfall av avvikelser från vad som nu anses vara ordinär kommunal länep Praxis. Man torde därvid i praktiken kunna förutsätta en obenägenhet hos länsstyrelser att ingripa, och skulle ingripanden någon gång ske i oträngt mål, kan detta ju besvärsvägen snabbt rättas av Kungl. Maj:t. Enbart existensen av en dylik regel kunde ha en gynnsam förebyggande verkan.

I några yttranden tar man upp frågan om det föreslagna bidragssystemets inverkan på den nya kommunindelningsreformen.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län framhåller att det är angeläget att spörsmålet om kommunindelningsreformen beaktas vid utformningen av ett framtida skatteutjämningsbidrag. Genom den kommunala indelningsreformen väntas, säger länsstyrelsen, en utjämning ske mellan kommuner med olika ekonomisk bärkraft eller skattekraft. Eftersom sammanläggningar av kommuner är en helt frivillig angelägenhet kan den föreslagna utjämningen av kommunernas ekonomiska bärkraft väntas dra ut kommunindelningsreformen över ganska lång tidrymd. Länsstyrelsen fortsätter:

Genom att ett betydande mått av automatik är inbyggt i det föreslagna skatteutjämningsystemet finns uppenbart risk för att detsamma ytterligare förlänger kommunsammanläggningsprocessen. Utgående kompensation för bristande skattekraft kan väntas minska intresset för ett snabbt samgående hos berörda kommuner. Det kan därför inte bortses från att utredningens skatteutjämningsförslag i vissa hänseenden kan få ett kommunblocksreformen direkt motverkande syfte. Länsstyrelsen finner det vara olyckligt om förslaget till kommunal skatteutjämning får en sådan effekt.

Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* har uppmärksammat den betydelse en bidragsgivning i skatteutjämnande syfte kan få i fråga om kommunindelningsreformen. Länsstyrelsen tillstyrker kommitténs förslag men förutsätter att bestämmelserna utformas så, att de inte kommer att försvåra kommunreformen genom att det till följd av skatteutjämningsbidrag blir ekonomiskt ofördelaktigt att ingå i större kommunala enheter.

Enligt SACO bör ett frivilligt avstående från en rationell kommunindelning medföra ett ekonomiskt ansvar på så sätt att det sämre skatteunderlaget och den högre utdebiteringen inte automatiskt skall beaktas vid beviljandet av statsbidrag.

3.3 Departementschefen

Olikheter i skattekraft och medelsbehov leder till stora skillnader kommunerna emellan i fråga om kommunal samhällsservice och kommunala utdebiteringssatser. Detta är uppenbarligen ett missförhållande som så långt möjligt måste undanröjas. Intresset för frågan om den kommunala skatteutjämningen kan också följas långt tillbaka i tiden. Problemet har efter hand kommit att tillhöra de skattefrågor som tilldragit sig en allt större uppmärksamhet. Det har emellertid visat sig mycket svårlöst. Jag erinrar om de åtgärder av skilda slag som vidtagits vid olika tidpunkter och som bl. a. leder till att de ekonomiska olikheterna mellan kommunerna utjämnas: ändrad kommunindelning, omflyttning av huvudmannaskap för vissa verksamhetsgrenar från primärkommuner till landstingskommuner eller staten och lokaliseringsspolitiska åtgärder. Dessa åtgärder torde emellertid inte ens på längre sikt helt kunna lösa problemet. Inte heller har den eftersträlvade utjämningen kunnat nås genom den hittillsvarande statsbidragsgivningen till kommunerna. Detta förhållande föranledde att 1958 års skatteutjämningskommitté tillkallades.

I direktiven för kommitténs arbete nämnde jag att man i diskussionerna rörande den kommunala skatteutjämningen brukat framhålla att en skatteutjämning skulle kunna uppnås genom en annan fördelning än den nu gällande av beskattningsföremålen mellan kommunerna eller genom en vidgad beskattning för gemensamt kommunalt ändamål. Kommittén har övervägt om man på dessa vägar skulle kunna lösa förevarande problem men inte funnit dem framkomliga. Kommitténs ståndpunkt har närmast dikterats av det förhållandet att enligt undersökningar som kommittén utfört verkningarna av åtgärderna från skatteutjämnings synpunkt är ovissa eller betydelselösa.

Jag har liksom de remissmyndigheter som yttrat sig i detta hänseende funnit kommitténs ståndpunkt väl underbyggd. En lösning av skatteutjämningsproblemet efter dessa linjer synes inte möjlig.

Till kommitténs uppdrag hörde att ompröva grunderna för de skatteunderlagsgraderade statsbidragen och kommunbidragen. Dessa bidrag har bl. a. genom kommunernas stigande skattekraft i hög grad förlorat sin skatteutjämnande effekt. Ett återställande av denna effekt skulle enligt vad i olika sammanhang hävdats verksamt bidra till att minska skillnaderna i skattestryck. Kommittén anser emellertid att en uppräknig av de speciella bidragen inte kan lösa skatteutjämningsproblemet. Detta beror i främsta rummet på

att en bidragsgivning till speciella verksamhetsgrenar utjämnar endast det skattetryck som föranleds av kostnaderna för dessa grenar, medan de betydande ojämnheter i skattetrycket som orsakas av den övriga verksamheten kvarstår. För att skattetrycket skall kunna utjämnas också i sistnämnda hänseende måste enligt kommitténs uppfattning statsbidragsgivningen utvidgas till att omfatta alla de kommunala verksamhetsgrenarna. Denna uppfattning delas av de remissinstanser som yttrat sig på denna punkt. I remissyttrandena framhålles från flera håll att en bidragsgivning i allmänt skatteutjämnande syfte under senare tid blivit alltmera angelägen till följd av den pågående befolkningsomflyttningen med de svårigheter som denna skapar för såväl avflyttnings- som inflyttningskommunerna. Liksom kommittén och remissinstanserna finner jag det inte möjligt att lösa skatteutjämningsproblemet genom att uppräknat nu utgående speciella bidrag. Ett generellt skatteutjämningsbidrag synes nödvändigt. Såsom från LO:s sida understrukits är skatteutjämningsfrågan i mycket hög grad en fråga om social rättvisa, en fråga om att möjliggöra en jämn välståndsstegring med en så jämn fördelning av kostnaderna som möjligt. Jag ansluter mig därför till kommitténs uppfattning att skatteutjämningsproblemet bör så långt möjligt lösas genom en bidragsgivning i allmänt skatteutjämnande syfte.

Det föreslagna bidragssystemet är uppbyggt så att det dels garanterar kommunerna en viss skattekraft, dels ger bidrag vid hög utdebitering, dvs. när de sammanlagda utdebiteringssatserna för allmän kommunalskatt i kommunen överstiger medelutdebiteringen i riket. Remissmyndigheterna har med ett enda undantag godtagit denna principiella uppbyggnad av systemet. Nästan genomgående har man ansett att systemet är enkelt och lättillgängligt och tillgodoser rimliga krav på rättvisa vid fördelningen av utgående bidrag. För egen del finner jag det föreslagna systemet principiellt riktigt uppbyggt och förordar att detsamma läggs till grund för en framtida bidragsgivning i skatteutjämnande syfte.

En del remissinstanser har uttalat vissa betänkligheter mot systemets utformning. Dessa anknyter till det förhållandet att enligt kommitténs förslag den faktiska utdebiteringen ingår som fördelningsfaktor i bidragssystemet. Att i så stor utsträckning som föreslagits grunda skatteutjämnningen på de kommunala utgifterna skulle, sägs det, äventyra kommunernas ansvarskänsla och intresse av att iaktta sparsamhet i förvaltningen. Det betecknas som en brist i systemets uppbyggnad att bidrag på grund av hög utdebitering skall utgå även om den höga utdebiteringen är en följd av misshushållning med kommunala medel eller bristande effektivitet i den kommunala förvaltningen. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter om inte skatteutjämningsfrågans lösning kräver att ett slags normalstat konstrueras, där alla de faktorer som anses böra spela in ges sin vederbörliga tyngd; skattelindringsbehovet kan sedan bedömas på grundval av en jämförelse mellan det verkliga och det teoretiska utgiftsbehovet. Också

ett par andra remissmyndigheter är inne på en liknande tankegång men nöjer sig med att efterlysa en spärr mot bidragsgivning i de fall då utdebiteringen påverkats av utgifter som antingen inte varit påkallade av trängande behov eller varit avsevärt högre än nödvändigt.

Jag kan i viss mån dela de betänkligheter som anmälts i fråga om bidragsgivningens anknytning till den faktiska utdebiteringen. Enligt min mening är det dock inte fråga om en allvarlig svaghet hos bidragssystemet. Att systemet på denna grund skulle avvisas har inte heller ifrågasatts av de remissinstanser som framfört betänkligheterna, med undantag av stadsfullmäktige i Göteborg. Man bör också komma ihåg att bidragsgivningen på grund av hög utdebitering, vartill jag återkommer senare, utformats så att den kommun som ökar sina utgifter själv får — bortsett från rena ytterlighetsfallen — bära huvuddelen av ökningen. Under det första år utdebiteringshöjningen avser utgår för övrigt på grund av bidragssystemets konstruktion inte något bidrag för hög utdebitering i anledning av utgiftsökningen. Den lösning som skisserats av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län kan synas från principiell synpunkt riktig. Men ett så uppbyggt bidragssystem torde från praktisk synpunkt inte vara godtagbart. Det stöter nämligen på oöverstigliga svårigheter att bland de kommunala utgifterna urskilja dem som beror på att de kommunala behoven tillgodosetts på ett rikligare sätt än som är erforderligt och vanligt eller på att kommunala anordningar blivit kostsammare än nödvändigt. Under alla förhållanden skulle ett bidragssystem, utformat enligt länsstyrelsens riktlinjer, kräva en ingående statlig kontroll över hela det kommunala verksamhetsfältet som kunde medföra faror för den kommunala självstyrelsen. För övrigt torde farhågorna för kommunal misshushållning eller en onödig kommunal verksamhet vara överdrivna. Man synes därtill ha anledning förvänta att kommunindelningsreformen skall medföra att den kommunala verksamheten kommer att bedrivas på ett allt mera effektivt, ekonomiskt och från andra synpunkter lämpligt sätt. Härtill kommer det förhållandet att det inte synes finnas någon annan fördelningsfaktor som ger ett från skatteutjämningsynpunkt så tillfredsställande resultat som den av kommittén föreslagna faktorn. Av betydande värde anser jag vara att den fångar upp avfolkningskommunernas särskilda kostnader vilket enligt kommitténs undersökningar inte befunnits möjligt med någon annan fördelningsfaktor. Genom den utformning av bidragssystemet som jag föreslår kommer för övrigt, såsom framgår av det följande, utdebiteringsfaktorn att få en väsentligt mindre tyngd i systemet än enligt kommitténs förslag.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gör gällande att i bidragssystemet inte inbyggts någon faktor som ger uttryck för den föränderlighet som i dag präglar förhållandena i många kommuner. Avfolkningskommunerna drabbas, säger länsstyrelsen, av särskilda kostnader på grund av svårigheterna att skära ned sin verksamhet och av växande kostnader för åld-

ringsvård. Även tillväxtkommunerna får merkostnader som kanske vida överträffar de inkomstökningar som följer med expansionen. Häremot vill jag framhålla att det föreslagna bidragssystemet beaktar just de av länsstyrelsen påtalade förhållandena. Sålunda garanterar detsamma varje kommun ett skatteunderlag som står i direkt förhållande till medelskatteunderlaget. Avfolkningskommunerna kommer därigenom som regel inte endast att trots utflyttning bibehållas vid sin skattekraft utan även att tillförsäkras en skattekraft som växer med den stigande skattekraften i landet. Därjämte ger systemet bidrag på grund av hög utdebitering när utdebiteringen överstiger viss nivå. Härigenom kan kommunen erhålla kompensation för växande åldringskostnader och andra kostnader som kan orsakas av befolkningsminskningen. Vad nu sagts om systemets elasticitet gäller även inflyttningskommunerna som får vidkännas kostnader till följd av den kommunala expansionen. Genom anknytningen till medelskattekraften och medelutdebiteringen i riket vinner systemet såsom kommittén understrukit såväl värdebeständighet som standardföljsamhet.

I fråga om kommuner med vikande befolkningsunderlag vill jag tillägga följande. Även om förslaget till bidragssystem utformats så att kommun alltid garanteras viss skattekraft, kan befolkningsminskningen dock medföra en reducering av det totala skatteunderlaget, en reducering som kan ställa kommunen inför stora ekonomiska svårigheter. En minskning av utgifterna kan nämligen som regel inte ske i samma takt som nedgången av befolkningsunderlaget. Jag anser det angeläget att kommunerna har en möjlighet att inom bidragssystemets ram få kompensation för dessa merkostnader. I vissa fall kan detta ske genom att överföra en kommun till område med större skattekraftstillskott. Jag återkommer till landets indelning i skattekraftsområden senare. Skulle en sådan åtgärd ge en påtagligt otillräcklig kompensation synes böra övervägas i vad mån extra skatteutjämningsbidrag kan utgå i det särskilda fallet.

Några remissinstanser påpekar att det föreligger risk för att bidragsgivningen på grund av den automatik som är inbyggd i systemet kan komma att fördröja den nya kommunindelningsreformen. Den enligt systemet utgående kompensationen för brist på skattekraft kan nämligen väntas minska intresset hos berörda kommuner för ett snabbt samgående. Detta problem bör därför beaktas när man utformar bidragsbestämmelserna. Dessa remissinstanser synes efterlysa ett stadgande av det innehåll som ingår i gällande skattelindringsförordning. Enligt detta skall nämligen vid beviljandet av skattelindringsbidrag hänsyn tas till kommuns beredvillighet att medverka till ändrad kommunal indelning. Med det intresse för en frivillig indelningsreform som synes finnas bland kommunerna finner jag f. n. inte skäl att föreslå ett liknande stadgande i fråga om skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft eller vid hög utdebitering. Däremot bör beredvilligheten att medverka till en skatteutjämnande ändring i kommunal eller

ecklesiastik indelning beaktas, när det gäller att bedöma om synnerliga skäl föreligger att bevilja ansökan om extra skatteutjämningsbidrag.

4. Detaljutformningen av skatteutjämningsystemet

4.1 Bidragsberättigade kommuner

4.1.1 Skatteutjämningskommittén

En fråga av största betydelse för bidragssystemets uppbyggnad är, säger kommittén, vilka slag av kommuner som skall uppbära skatteutjämningsbidrag. Eftersom det är olikheterna i *de borgerliga primärkommunernas* utdebiteringar som i första hand skapar de stora skattetrycksskillnaderna, är det givet att dessa kommuner skall komma i åtnjutande av sådant bidrag. Detta förutsattes också i direktiven för kommitténs arbete.

Vidare skulle enligt direktiven dylikt bidrag utgå till *landstingskommunerna*. Kommittén framhåller att mot en bidragsgivning till landstingen kan den invändningen riktas att densamma — hur den än utformas — får den från skatteutjämnings synpunkt inte önskvärda konsekvensen att även skattebetalarna i kommuner med låg eller måttlig utdebitering kommer att få del av skatteutjämningsbidraget. Alla skattebetalarna inom ett landstingsområde berörs nämligen av den genom bidragsgivningen åstadkomna lägre landstingsutdebiteringen. Vid skapandet av ett bidragssystem som uppbyggt så att det i viss grad utjämnar olikheter i skattekraft, torde det emellertid vara motiverat att i viss utsträckning ta särskild hänsyn till det förhållandet att betydande skatteersättningar utgår till landstingen när ifrågavarande bidragssystem skall träda i kraft. Detta hänsynstagande är enligt kommitténs mening så mycket mer motiverat som landstingen inte kommer i åtnjutande av en minskad utgiftsbelastning, motsvarande den som kommer primärkommunerna till del genom den avlastning av folkpensionskostnader som kommittén samtidigt föreslår samt genom förstatlighandet av polisväsendet och rättsväsendet m. m.

Kommittén anser det däremot från vissa synpunkter vara tveksamt om *de kyrkliga kommunenheterna* skall erhålla skatteutjämningsbidrag. En utjämnning av olikheterna i utdebiteringshänseende mellan dessa enheter kan nämligen, åtminstone till viss grad, ske på annan väg. 1961 års lag om församlingsstyrelse öppnar sålunda möjlighet till samfällighetsbildning, en väg som beträffs av kyrkliga kommuner inom flera län. I förarbetena till den nyssnämnda lagen förordades denna möjlighet att åstadkomma en jämnare fördelning av kommunenheternas ekonomiska bördor. Det kan därför enligt kommittén ifrågasättas om inte en utjämnning av utdebiteringsskillnaderna bör söka uppnås på det i lagen anvisade sättet och inte genom statlig bidragsgivning. Mot att helt utesluta de kyrkliga kommunerna från

bidragsgivning talar emellertid att skillnaderna mellan församlingarnas utdebiteringssatser på sina håll är mycket framträdande. Kommittén föreslår därför att skatteutjämningsbidrag skall utgå till dessa kommuner.

Vad beträffar bidrag till *municipalsamhällena* påpekar kommittén att antalet sådana samhällsbildningar är ringa och att grundad anledning synes föreligga att anta att dessa inom en relativt snar framtid kommer att helt försvinna. Med hänsyn härtill synes det enligt kommitténs mening inte påkallat att komplicera bidragssystemet genom att låta bidrag utgå även till dessa samhällen.

Vad slutligen *tingslagen* angår har dessa så obetydliga utdebiteringar att det enligt kommitténs uppfattning inte föreligger skäl att låta skatteutjämningsbidrag utgå till desamma.

I fråga om utformningen av bidragsgivningen till landstingskommunerna föreslår kommittén att bidrag skall utgå för att minska skillnaderna i skattekraft mellan kommunerna. Olikheterna i landstingsutdebiteringarna är enligt kommitténs uppfattning inte av den storleksordning att det finns anledning att till bidragssystemet knyta en faktor som särskilt beaktar dessa. Då spännvidden mellan församlingarnas utdebiteringssatser främst är att tillskriva vissa enheters svaga skattekraft, bör bidrag till de kyrkliga kommunerna utgå i form av skatteunderlagstillskott. Skäl till bidrag för hög utdebitering synes inte vara för handen. Bidragsgivningen till de borgerliga primärkommunerna, vilkas utdebiteringar visar en mycket avsevärd spännvidd, bör däremot grundas på såväl brist på skattekraft som hög utdebitering. Endast därigenom kan, understryker kommittén, bidragssystemet erhålla den önskvärda effektiviteten.

4.1.2 Remissyttrandena

Remissinstanserna är eniga om att de borgerliga primärkommunerna skall omfattas av skatteutjämningsystemet. Däremot ifrågasätts om detta bör vara fallet även med landstingskommunerna.

Sålunda anser *skattelindringsnämnden* att det måhända vore lämpligare att bidragen för landstingens del reglerades i annan ordning än i en skatteutjämningsförordning som i övrigt siktar till att utjämna det totala skattestrycket inom primärkommunerna. Om man hade fria händer vore det bättre att reglera landstingsbidragen exempelvis i form av ett med beaktande av skattekraften graderat statsbidrag till vissa sjuk- och hälsovårdskostnader. Som kommittén själv framhållit får de föreslagna utjämningsbidragen till landstingen en karaktär av ineffektiv skatteutjämning, eftersom de nedsetter alla kommunernas inom landstingsområdet skattetryck lika mycket, oavsett skillnaderna i behovet av utjämning.

Att bidragsgivningen till landstingen är ineffektiv från skatteutjämningsynpunkt hävdas också av *statskontoret*, *kammarrätten* och *länsstyrelsen i Stockholms län*. Länsstyrelsen anser att det är naturligt att ett allmänt

skatteutjämningsystem i första hand tar sikte på en minskning av skillnaderna i den sammanlagda kommunala utdebiteringen. Hur utdebiteringen fördelar sig på olika slag av kommuner måste från den enskilde skattebetalarens synpunkt framstå som något rätt oväsentligt. Av denna anledning synes det länsstyrelsen som om inte tillräckliga skäl skulle föreligga för att ge landstingskommunerna ett skatteutjämningsbidrag.

Svenska stadsförbundet framhåller att bidragsgivning till landstingen visserligen medför en viss snedvridning av den skatteutjämnande effekten men att bidrag till dem kan motiveras med bortfallet av betydande skatteersättningar i samband med det nya bidragssystemets införande.

Svenska landstingsförbundet och flertalet landsting anser att några allvarliga erinringar visserligen inte kan riktas mot kommitténs förslag som sådant med hänsyn till de direktiv som lämnats för dess arbete, men gör gällande att förslaget är otillfredsställande från landstingssynpunkt, då bidragsgivningen till landstingen skulle minska väsentligt i omfattning och tvinga landstingskommunerna till utdebiteringshöjningar i ett läge med en ökning av kommunernas uppgifter inom många områden.

Inte heller *Svenska pastoratens riksförbund* anser anledning till erinran mot den principiella uppläggningsen av kommitténs förslag föreligga. Förbundet finner sig emellertid inte kunna godkänna att skatteutjämningsbidrag inte skall utgå till de kyrkliga kommunenheterna vid hög utdebitering. Det är angeläget att skatteutjämningsbidraget verkligen kommer de skatte-tyngda skatte-kronorna till godo. Enligt kommitténs förslag skulle detta inte alltid bli fallet. Förbundet anför som exempel härpå följande.

I en kommun, som består av flera församlingar, uppnår det sammanlagda skattetrycket i en av församlingarna just utdebiteringsgränsen, medan skattetrycket i de övriga överstiger denna gräns. Kommunen kommer då enligt kommittéförslaget, att få skatteutjämningsbidrag på grund av hög utdebitering. Den lindring detta medför för de skattskyldiga, kommer att bli lika stor i hela kommunen, beräknad i ören per skatte-krona. Följaktligen kommer lindringen också skatte-kronorna i den först nämnda församlingen till godo, oaktat utdebiteringen beträffande den ej var så hög, att den bort berättiga dem till skatteutjämningsbidrag. Skattetrycket å dem kommer att sjunka under utdebiteringsgränsen, medan skattetrycket i en eller flera av de återstående församlingarna kommer att fortfarande ligga över gränsen. Skatte-kronorna i de senare församlingarna komma alltså icke i åtnjutande av hela den skatteutjämningsbidrag, som bort komma dem till del. — Det kan till och med inträffa, att skatte-kronorna i en församling få lättnad genom skatteutjämningsbidraget, oaktat utdebiteringen i församlingen icke ens uppnått utdebiteringsgränsen. Detta blir fallet, om utdebiteringen i de övriga församlingarna i kommunen ligger så mycket över gränsen, att också medelutdebiteringen i kommunen kommer över denna gräns.

Rättvisan gentemot skattebetalarna torde sålunda, betonar förbundet, kräva att skatteutjämningsbidraget vid hög utdebitering uträknas för envar församling och kyrklig samfällighet för sig. Det synes enligt förbundets

mening böra övervägas, huruvida inte bidraget bör fördelas mellan den borgerliga kommunen, församlingarna och samfälligheterna efter proportionen mellan deras särskilda utdebiteringar.

4.1.3 Departementschefen

Såväl skatteutjämningskommittén som remissinstanserna har ansett det självklart att skatteutjämningsystemet skall omfatta de borgerliga primärkommunerna. Detta är också min uppfattning.

Några remissinstanser sätter däremot i fråga om bidrag bör utgå till landstingskommunerna. Man förmenar att skatteutjämningsmedel därigenom skulle komma att förbrukas utan någon egentlig skatteutjämnande effekt. Skatteutjämningsystemet skulle i denna del bli ineffektivt eftersom den totala utdebiteringen i alla primärkommunerna inom landstingsområdet skulle nedsättas i lika mån oavsett skillnaderna i skattetryck. Det skulle, anser man, vara bättre att låta primärkommunerna uppbära ett rikligare bidrag. Några bärande invändningar mot detta resonemang från principiell skatteutjämningsynpunkt torde inte kunna anföras. Men i praktiken håller resonemanget endast under förutsättning att någon statlig bidragsgivning till landstingskommunerna över huvud taget inte skulle behöva ifrågakomma. Jag vill emellertid redan i detta sammanhang understryka att landstingskommunernas ekonomiska situation är sådan att jag funnit det angeläget inte endast att bibehålla en bidragsgivning till dessa kommuner av nuvarande omfattning utan även att ge desamma ytterligare statligt stöd. Vare sig denna utökade bidragsgivning sker inom det här diskuterade skatteutjämningsystemet eller i särskild ordning leder den i det avseendet till samma resultat, nämligen att de totala utdebiteringarna i samtliga primärkommuner inom landstingsområdet påverkas i lika grad. En bidragsgivning till landstingskommunerna får oundvikligen denna verkan. Med hänsyn härtill anser jag att anledning inte föreligger att lägga bidragsgivningen till landstingskommunerna utanför det egentliga skatteutjämningsystemet. Jag har inte något att erinra mot den föreslagna formen för bidragsgivningen till dessa kommuner.

I detta sammanhang vill jag också ta upp frågan om utformningen av bidragsgivningen till de kyrkliga kommunenheter. Skatteutjämningskommittén har föreslagit att skatteutjämningsbidrag skall utgå till dessa enheter vid brist på skattekraft men däremot inte vid hög utdebitering. Svenska pastoratens riksförbund gör gällande att ett så utformat bidragssystem leder till en oriktig fördelning av skatteutjämningsmedlen. Rättvisan skulle kräva att även de kyrkliga kommunenheter fick bidrag vid hög utdebitering. Jag vill i anledning härav erinra om de möjligheter till samfällighetsbildning som 1961 års lag om församlingsstyrelse öppnar. Om dessa möjligheter tillvaratas torde de ojämnheter i bidragsgivningen som förbundet påtalar kunna i mycket stor utsträckning undvikas. Någon orättvisa gent-

emot skattebetalarna torde inte i och för sig ligga i det förhållandet att de kyrkliga kommunenheter inte erhåller skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering. Såsom ett flertal remissmyndigheter understrukit är det naturligt att ett allmänt skatteutjämningsystem i första hand tar sikte på att minska skillnaderna i det totala kommunala skattetrycket. Hur bidragsmedlen fördelas på olika slag av kommunenheter torde från den enskilda skattebetalarens synpunkt framstå såsom oväsentligt. Jag vill också understryka angelägenheten av att bidragssystemet blir så enkelt i tillämpning som möjligt. Skulle systemet utformas efter förbundets önskemål skulle enkelheten i detta avseende i hög grad gå förlorad. En bidragsgivning på grund av hög utdebitering till förevarande kommunenheter skulle nämligen, såsom kommittén framhåller, på grund av det stora antalet enheter i hög grad komplicera bidragssystemet. Med hänsyn härtill och då skillnaderna i skattetryck mellan de kyrkliga kommunenheter främst är att tillskriva vissa enheters svaga skattekraft finner jag bidragssystemet i denna del tillfredsställande utformat.

Mot kommitténs förslag i förevarande avseende i övrigt har jag liksom remissinstanserna inte funnit något skäl till erinran.

4.2 Skattekraftsområden och skattekraftsgränser

4.2.1 Skatteutjämningskommittén

Vid uppbyggnaden av ett bidragssystem i skatteutjämnande syfte måste särskild hänsyn tas till rådande olikheter kommunerna emellan i kostnads-hänscende. Detta sker lämpligast genom att till bidragssystemet knyta en särskild faktor som låter bidragsgivningens omfattning bli beroende av den faktiska utdebiteringens höjd. En sådan faktor angriper emellertid inte i tillräcklig grad de olikheter i skattetryck som har sin yttersta grund i klimat och geografisk belägenhet. Dessa olikheter kan utjämnas eller minskas genom att man låter kommunens *regionala tillhörighet* fungera som fördelningsfaktor i systemet. Denna faktor har också den fördelen att den ligger utanför kommunernas inflytande och kan ges en enkel utformning.

Kommittén föreslår därför att riket *indelas i områden* med olika skattekraftsgränser, bestämda med hänsyn till de allmänna kostnadsolikheter som orsakas av hårt klimat och befolkningsgleshet samt likartade faktorer. Av praktiska skäl måste en sådan normering ske på ett enkelt och summariskt sätt. Enighet har också, säger kommittén, sedan länge i stort sett rått om att millimetterrättvisa på detta område inte går att åstadkomma. Betydelsen av en mera noggrann områdesindelning är även i väsentlig grad beroende av skatteutjämningsystemets utformning i övrigt. I den mån detta tar direkt hänsyn till kommunens utgiftsförhållanden, såsom det föreslagna systemet gör, torde behovet av en mera långtgående indelning minska. Det finns enligt kommitténs mening inte anledning att i det allmänna skatteutjämningsystemet beakta förevarande kostnadsskillnader på annat sätt

än som hittills skett genom en ganska grov indelning av landet i områden av samma typ som gränsunderlagsområdena i skattelindringsförordningen. Undersökningar som kommittén företagit har nämligen visat att en sådan indelning ger ett från skatteutjämningsynpunkt godtagbart resultat. Kommittén föreslår sålunda att riket indelas i tre *skattekraftsområden*, ett (skattekraftsområde 1) omfattande hela riket med undantag av Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, ett andra område (skattekraftsområde 2) omfattande Västernorrlands och Jämtlands län samt Västerbottens län med undantag av den del av landskapet Lappland som ingår i länet och ett tredje område (skattekraftsområde 3) omfattande återstående del av Västerbottens län och Norrbottens län.

Det bör emellertid enligt kommitténs mening vara möjligt att hänföra enstaka kommuner eller andra delar av län till annat skattekraftsområde än den föreslagna indelningen anger om så på grund av särskilda förhållanden skulle anses motiverat. Kommittén föreslår därför att en bestämmelse av detta innehåll tas in i den förordning som skall reglera bidragsgivningen. Kommittén erinrar om att departementschefen i prop. 1962: 111 angående ändrade grunder för bidragsgivning i skattelindrande syfte fann det vara av vikt att Kungl. Maj:t gavs möjlighet att hänföra en kommun till ett gränsunderlagsområde med större tillskott av skatteunderlag om förhållandena var sådana att kommunen skäligen borde jämföras med kommuner tillhörande sådan grupp. Enligt kommitténs mening förutsätter en schablonisering av områdesindelningen att möjlighet i förevarande avseende står öppen för Kungl. Maj:t. Denna ordning får anses särskilt motiverad i ett allmänt skatteutjämningsystem som kommer att omfatta ett väsentligt större antal kommuner än hittillsvarande skattelindringsbidrag.

I fråga om *skattekraftsgränserna*, dvs. den nivå som kommunens skattekraft skall understiga för att skatteunderlagstillskott skall erhållas, framhåller kommittén, att dessa måste avvägas med hänsyn till vad som från skatteutjämningsynpunkt kan anses mest tillfredsställande under beaktande av storleken av de medel som står till buds för bidragsgivningen. Med hänsyn härtill stannar kommittén efter företagna undersökningar vad gäller de borgerliga och de kyrkliga primärkommunerna för en skattekraftsgräns av 80 % av medelskattekraften i riket i skattekraftsområde 1, av 100 % i skattekraftsområde 2 och av 115 % i skattekraftsområde 3. För landstingskommunerna föreslås samma gränser med undantag för skattekraftsområde 1. För detta förordar kommittén en skattekraftsgräns av 85 % av medelskattekraften under åberopande av att en lägre gräns skulle ge landstingskommunerna ett alltför obetydligt bidrag. Med hänsyn till de, relativt sett, vanligen måttliga skillnaderna mellan de kyrkliga utdebiteringarna synes enligt kommitténs mening inte tillräcklig anledning föreligga att fastställa särskilda skattekraftsgränser för beräkningen av skatteunderlags-

tillskotten till de kyrkliga kommunenheterna, i all synnerhet som en sådan utformning av systemet skulle i hög grad komplicera detsamma.

Med den föreslagna utformningen av bidragssystemet i förevarande hänseenden anser skatteutjämningskommittén att den beaktat de önskemål i fråga om bidragsgivningen som framförts av bland andra länsutredningen för Jämtlands län (SOU 1963: 45) och kommittén för näringslivets lokalisering (SOU 1963: 58). Enligt Jämtlandsutredningen måste under en övergångsperiod åtgärder vidtas från statens sida som direkt förbättrar den kommunala ekonomin i ifrågavarande län, åtgärder som är ägnade såväl att öka kommunernas skattekraft som att begränsa deras utgifter. Kommuner med skattekraft understigande medelskattekraften i riket bör därför erhålla statsbidrag i sådan omfattning att medelskattekraften i riket uppnås. Dessa bidrag förutsättes skola utgå till både primärkommuner och landstingskommuner. Det är angeläget att de hårt skattetyngda kommunerna i Jämtlands län sättes i högsta möjliga bidragsklass. De nuvarande bestämmelserna om skattelindringsbidrag har nämligen enligt utredningens mening fått en mycket ogynnsam effekt för Jämtlands län.

4.2.2 Remissyttrandena

Remissinstanserna har som regel godtagit kommitténs förslag i fråga om indelning i s k a t t e k r a f t s o m r å d e n.

Skattelindringsnämnden anför i förevarande avseende följande synpunkter vilka är nära överensstämmande med vad som framförts från andra håll. Givetvis är varje områdesindelning av föreslagen typ en ganska grovt tillryxad, schablonmässig dyrortsgruppering för de kommunala kostnaderna, mot vilken många inte obefogade invändningar från rättvisesynpunkt kan göras från de enskilda kommunernas sida vid inbördes jämförelser, men detta ligger i sakens natur. De mest påfallande ojämnheterna bör kunna borttas genom den föreslagna befogenheten för Kungl. Maj:t att göra avvikelser från den angivna indelningen.

Enligt *RLF* torde det vara ofrånkomligt att det uppkommer vissa gränfall där systemets verkningar blir mindre tillfredsställande. *RLF* säger sig emellertid ha tolkat utredningens förslag om möjligheter till extra bidrag så att dylika bidrag skall kunna utgå i de fall »där utjämningsens syfte uppenbart blir åsidosatt». I så fall bör den föreslagna indelningen i skattekraftsområden vara väl ägnad att fylla sin uppgift. Liknande synpunkter framförs av *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Missnöje med indelningen har anmälts av *landstingen i Gotlands och Gävleborgs län* samt av *länsstyrelsen i Kopparbergs län*. Sålunda anser förstnämnda landsting under hänvisning till det låga skatteunderlaget hos de gotländska kommunerna att Gotlands län bör hänföras till skattekraftsområde 3 i stället för skattekraftsområde 1. Denna uppfattning delas dock

inte av *länsstyrelsen i länet* som åberopar att det föreslagna skatteutjämningsystemet under nuvarande förhållanden för länets del »medför avsevärt kraftigare utdebiteringssänkningar än som kunde förväntas med 1961 års förslag i fråga om skattelindringsbidrag». *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* gör gällande att, om skattekraftsområdesindelningen fastställs enligt förslaget, torde mycket snart för länets vidkommande fråga om justering i denna komma att aktualiseras. *Länsstyrelsen* åberopar till stöd härför följande. Inom *Kopparbergs län* har under de senaste åren i fråga om befolkningsutvecklingen inträtt en starkt markerad ändring i ogynnsam riktning. Den pågående befolkningsminskningen kan väntas inom en snar framtid på åtskilliga håll föranleda kraftig skattestegring. Tecken härpå har redan kunnat märkas. Den föreslagna på länsindelningen baserade geografiska indelningen, varigenom *Kopparbergs län* hänförs till skattekraftsområde 1, synes inte vara anpassad efter nämnda förhållande.

Gävleborgs läns landsting framhåller att länet till sin struktur är att jämföra med övriga Norrlandslän och att länet därför bör hänföras till skattekraftsområde 2. Detta synes enligt landstingets mening särskilt motiverat beträffande landskapet Hälsingland som med sina utpräglade glesbygdsområden och ogynnsamma befolkningsutveckling torde vara att likställa med landskapet Medelpad från dessa synpunkter.

Länsstyrelsen i Jämtlands län konstaterar med tillfredsställelse att skatteutjämningskommittén beaktat de förslag som länsutredningen för *Jämtlands län* framförde i sitt betänkande. Visserligen har, anför *länsstyrelsen*, länet inte hänförs till skattekraftsområdet med den högsta bidragsprocenten, men av det mycket omfattande tabellmaterial som redovisas i betänkandet får anses framgå att det föreslagna systemet kommer att medföra en betydande utjämning av skattetrycket. *Länsstyrelsen* förutsätter vidare att de ekonomiskt sämst ställda kommunerna i länet kan genom undantagsbestämmelserna av Kungl. Maj:t uppflyttas i skattekraftsområde 3.

Även när det gäller skattekraftsgränserna är remissinstanserna som regel ense med kommittén. I några fall har dock viss kritik framförts.

Det kan sålunda enligt *Svenska stadsförbundet* med fog hävdas att en så hög skattekraftsgräns som den för skattekraftsområde 3 föreslagna, 115 % av medelskattekraften, inrymmer compensation inte endast för brist på skatteunderlag utan även till en del för ett stort utgifts- och utdebiteringsbehov. Det kan vidare, anser *stadsförbundet*, ifrågasättas om de av det geografiska läget betingade dyrhetsskillnaderna motiverar en så stor spännvidd mellan skattekraftsgränserna. *Styrelsen* yrkar dock inte på någon ändring av förslaget. Liknande synpunkter anförs av *Kalmar läns södra landsting*.

Även *länsstyrelsen i Stockholms län* finner spännvidden mellan skattekraftsgränserna för stor. Enligt *länsstyrelsens* uppfattning skulle med hänsyn till olikheterna i värdet av den kommunala samhällsservicen en något

mindre spännvidd än den av kommittén föreslagna vara motiverad och föreslår att skattekraftsgränsen i skattekraftsområde 1 sätts till 85 % av medelskattekraften i riket.

Statskontoret säger sig ej kunna finna att de av kommittén framförda skälen utgör saklig motivering för att landstingens normalbehov av skattekraft i område 1 bör sättas till annat procenttal än vad kommittén föreslagit för primärkommunerna i samma område.

4.2.3 Departementschefen

För att skapa möjlighet att utjämna eller i varje fall minska de kostnadsolikheter mellan kommunerna som beror på klimat och geografisk belägenhet har skatteutjämningskommittén föreslagit att riket indelas i tre skattekraftsområden med olika skattekraftsgränser. De föreslagna områdena sammanfaller med gränsunderlagsområdena enligt gällande skatteindringsförfordning. Områdesindelningen har allmänt accepterats av remissinstanserna. I vissa fall har man dock ansett skäl föreligga för en något annan gränsdragning än den som kommittén föreslagit. Jag kan helt ansluta mig till den föreslagna principiella utformningen av bidragssystemet i denna del och förordar alltså att riket indelas i tre skattekraftsområden med varierande skattekraftsgränser.

Jag övergår här efter till att behandla frågan om gränsdragningen mellan de olika områdena.

Gotlands läns landsting förmenar att länet med hänsyn till det låga skatteunderlaget hos de gotländska kommunerna borde hänföras till skattekraftsområde 3 i stället för skattekraftsområde 1. Jag vill hänvisa till kommitténs undersökningar som ger vid handen att bidragssystemet redan enligt den utformning kommittén gett detsamma medför en effektiv nedsättning av utdebiteringarna i länet. Länsstyrelsen i länet delar inte landstingets uppfattning. Inte heller har yrkande i denna riktning framförts från annat håll. Med den höjning av skattekraftsgränserna i förhållande till kommitténs förslag som jag, såsom framgår av det följande, föreslår kommer resultatet för de gotländska kommunernas vidkommande att bli än fördelaktigare. Kommunerna i länet kan ingalunda anses missgynnade i förhållande till kommunerna i övriga län. Någon anledning att överföra länet till annat skattekraftsområde synes därför enligt min mening inte vara för handen.

Enligt länsstyrelsen i Kopparbergs län skulle en ändring av områdesindelningen för länets del snart bli aktuell. Anledningen härtill skulle vara den för länet ogynnsamma befolkningsutvecklingen. Den föreslagna områdesindelningen synes enligt länsstyrelsens mening inte vara anpassad efter detta förhållande. Jag vill i anledning härav påpeka att områdesindelningen givetvis inte är en gång för alla given utan att ändringar tid efter annan kan vara påkallade. Kommittén har också beaktat detta förhållande och i sitt författningsförslag intagit en bestämmelse som ger Kungl. Maj:t

möjlighet att, när särskilda skäl föreligger, förordna om avsteg från den föreskrivna områdesindelningen. Därigenom erhålles, såsom kommittén framhåller, möjlighet att på ett smidigt sätt ändra enstaka kommuners eller andra länsdelars områdestillhörighet. Hinder föreligger för övrigt givetvis inte att när förhållandena så kräver ompröva indelningen i stort. Skatte-stegringar till följd av befolkningsutvecklingen torde för övrigt i väsentlig mån komma att motverkas av en bidragsgivning enligt det diskuterade systemet.

Beträffande den av Gävleborgs läns landsting aktualiserade frågan om till vilket skattekraftsområde Gävleborgs län bör hänföras vill jag framhålla följande. Enligt de undersökningar som skatteutjämningskommittén företagit föreligger inte tillräckliga skäl att garantera vare sig länet i dess helhet eller något av de i detsamma ingående landskapen en högre skattekraft än övriga i området ingående län. En inom finansdepartementet gjord undersökning har inte gett annat resultat. Denna visar att medelutdebiteringen efter skatteutjämningsbidrag skulle bli för Gästrikland 16: 70 kr./skr. och för Hälsingland 16: 85 kr./skr. Den beräknade medelutdebiteringen för länet som uppkommer efter bidrag i skatteutjämnande syfte kan för övrigt inte anses anmärkningsvärt hög.

Jag vill i detta sammanhang vidare framhålla att det kan förekomma att kommuner med i stort sett likartade ekonomiska förutsättningar hänförs till olika skattekraftsområden och därför erhåller olika tillskott av skatteunderlag. Detta kan synas omotiverat och orättvist. Detta problem har berörts av ett par remissinstanser men dessa har funnit att de förut nämnda möjligheterna till justering av områdestillhörigheten och möjligheterna till extra bidrag skapar förutsättningar för en rättvis fördelning av bidragsmedlen. I ett fall har yrkats att två kommuner redan nu skulle överföras till ett annat skattekraftsområde. Jag anser inte tillräckliga skäl föreligga härför. Jag vill erinra om att i ett schablonsystem av nu ifrågavarande art områdesindelningen måste, såsom skatteutjämningskommittén också understrukt, bli schematisk och att någon millimeterrättvisa inte går att uppnå. Denna uppfattning har också godtagits av remissinstanserna. Bidragssystemet synes med den föreslagna områdesindelningen komma att ge ett från skatteutjämningsynpunkt tillfredsställande resultat. Att redan nu företaga justeringar av indelningen i skattekraftsområden, som överensstämmer med gränsunderlagsområdena enligt skattelindringsförordningen, finner jag därför inte vara erforderligt. Det torde vara skäl att först avvakta hur bidragssystemet verkar i praktiken.

Remissinstanserna har riktat en viss kritik mot de av kommittén föreslagna skattekraftsgränserna och på ett par håll förordas justeringar av desamma. Det är enligt min mening en rent ekonomisk avvägningsfråga hur dessa gränser skall bestämmas. Var de skall ligga i förhållande till medelskattekraften i riket kan inte avgöras utifrån några allmän-

na resonemang utan måste bestämmas med hänsyn till hur olika gränsdragningar verkar i praktiken med avseende på både det antal kommuner som skall bli bidragsberättigade och storleken av de bidrag som skall utgå.

Från landstingskommunalt håll har i stort sett inga erinringar framförts vare sig mot de av kommittén föreslagna skattekraftsgränserna eller mot systemets utformning i övrigt. Däremot har missnöje uttalats med den betydande minskning av bidragsgivningen till landstingskommunerna med åtföljande utdebiteringshöjningar som ett genomförande av kommitténs förslag skulle innebära. Därtill kommer, framhålls det bl. a., att dessa kommuners kostnader kan väntas komma att öka i betydande grad bl. a. till följd av de allt större krav på sjukvården som ställs från kommuninvånarnas sida. Jag finner de från landstingskommunalt håll anförda synpunkterna väl värda beaktande. Ovedersägligen står landstingskommunerna inför stegrade utdebiteringsbehov under den närmaste framtiden. Det måste anses ytterst angeläget att de ges ekonomiska möjligheter att fullgöra sina arbetsuppgifter. Bidragsgivningen till ifrågavarande kommuner synes såsom kommittén föreslagit lämpligast böra ske genom att garantera desamma en viss skattekraft. Jag föreslår därför att de av kommittén förordade skattekraftsgränserna för landstingskommunerna höjs med 10 procentenheter eller till 95 % i skattekraftsområde 1, 110 % i skattekraftsområde 2 och 125 % i skattekraftsområde 3. I intet fall skall dock tillskottet av skatteunderlag understiga de tillskott som för år 1965 utgått i form av skatteersättning. En så utformad bidragsgivning ger, såsom jag avser att närmare redovisa i det följande, landstingskommunerna ett totalt bidrag som väsentligen överstiger de nu utgående skatteersättningarna.

Såsom jag närmare kommer att utveckla senare torde skäl föreligga för en något annan utformning av bidragsgivningen på grund av hög utdebitering än kommittén föreslagit. Det synes mig nämligen motiverat att låta detta bidrag utgå efter en skala som ger ett med stegringen av utdebiteringssatserna progressivt ökande statsbidrag i stället för efter den av kommittén förordade fixa bidragsprocenten. En sådan utformning leder till en bättre skatteutjämning trots att bidragsgivningen drar en lägre kostnad. Jag föreslår att de sålunda disponibla medlen i stället förs kommunerna till godo genom en höjning av skattekraftsgränserna i vad avser primärkommunerna. Vidare kommer jag i det följande att föreslå att vissa speciella bidrag avlöses genom att till det allmänna skatteutjämningssystemet överförs vissa be-
lopp. Motsvarande medel bör tillföras primärkommunerna genom en höjning av skattekraftsgränserna. Med hänsyn härtill föreslår jag att dessa gränser bestäms i skattekraftsområde 1 till 90, i skattekraftsområde 2 till 110 och i skattekraftsområde 3 till 125 % av medelskattekraften i riket.

4.3 Utdebiteringsgränsen

4.3.1 Skatteutjämningskommittén

I bidragssystemet ingår, såsom framgått av vad tidigare anförts, en utgiftsfaktor innebärande att ett skatteutjämningsbidrag utlöses, när den totala utdebiteringen i kommunen överstiger en viss nivå, utdebiteringsgränsen. Detta bidrag skall motsvara produkten av kommunens skatteunderlag och viss del av den utdebitering som överskjuter utdebiteringsgränsen. Inom kommittén har uttalats delade meningar om hur denna gräns skall bestämmas.

Kommittén understryker att det inte är möjligt att från några principiella utgångspunkter bestämma var utdebiteringsgränsen bör dras. Gränsdragningen måste ske med hänsyn till det resultat man önskar uppnå med bidragssystemet. Utdebiteringsgränsen bör dock enligt kommittémajoritetens¹ mening stå i ett visst bestämt förhållande till den för varje år genomsnittliga utdebiteringen i riket. Att fastläsa gränsen vid en viss i kronor bestämd utdebitering skulle innebära att systemet medförde en efter hand ändrad kostnadsfördelning mellan stat och kommun som inte kan motiveras från skatteutjämningsynpunkt. Det måste enligt kommittémajoritetens mening anses främmande för ett skatteutjämningssystems syfte att på sådant sätt automatiskt påverka kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Systemet skulle få en funktion som inte är förenlig med dess karaktär.

Om utdebiteringsgränsen fastläses till en i kronor bestämd utdebitering, synes, framhåller kommittémajoriteten, konsekvensen kräva att skattekraftsgränserna bestäms till visst skattekrontal. Det är emellertid genom anknytningen av bidragsgivningen till den faktiska utdebiteringen — och till medelskattekraften — som systemet vinner värdebeständighet och standardföljksamhet.

Kommittémajoriteten föreslår under hänvisning till det anförda att utdebiteringsgränsen bestäms till medelutdebiteringen i riket.

Kommittéminoriteten² framhåller bl. a. att det, trots den kostnadsram inom vilken kommittén varit tvungen att lägga sina förslag, funnits möjlighet att beakta de skattepolitiska aspekterna på sådant sätt att man i varje fall sökt förhindra att statsbidraget automatiskt anpassar sig efter en högre nivå på kommunalskatten. Bidragssystemet bör vara utformat på ett sådant sätt att bidragsgivningen verkar återhållande på fortsatta utdebiteringsstegringar i kommunerna. Från denna utgångspunkt finner kommittéminoriteten den av majoriteten föreslagna utdebiteringsgränsen förenad med verkningar mot vilka kan resas bestämda erinringar. Minoriteten påpekar att utdebiteringsgränsen automatiskt flyttas upp allteftersom den kommunala utdebiteringsnivån stiger, en anpassning som sker utan föregående diskus-

¹ Ordföranden Nilsson samt ledamöterna Eklund, Eriksson, Fridh, Lothigius och Stenius.

² Ledamöterna Carlsson, Järdler, Persson, Sundberg, Sörlin och Wiklund.

sion av kostnadsfördelningsfrågan från skattepolitiska synpunkter. Den av majoriteten föreslagna automatiken kan sägas betyda en skatteutjämning på vilken nivå som helst av kommunalskatterna. Enligt minoritetens uppfattning medför vidare en rörlig utdebiteringsgräns olägenheter av praktisk art för kommunerna. I och med att bidraget på grund av hög utdebitering automatiskt följer förändringarna i medelutdebiteringen saknar den enskilda kommunen möjlighet att bedöma vilket statsbidrag som kommer att utgå. Anknytningen till medelutdebiteringen leder också till att den enskilda kommunens bidrag påverkas av förändringar i övriga kommuners ekonomi och utdebiteringspolitik. Verkningarna av bidragsgivningen för den enskilda kommunen blir alltså svåra att överskåda och kommunen kommer inte att få möjlighet att bedöma bidragens storlek ens på mycket kort sikt. Detta måste leda till en försämring av möjligheterna till en ekonomisk planering. Kommittéminoriteten framhåller därjämte att systemet inte får främja ryckighet i fråga om utdebiteringssatsernas storlek. Vidare bör konstruktionen vara sådan att bidraget anpassas till förändringarna i den enskilda kommunens ekonomiska förhållanden och ger möjlighet för kommunerna att i förväg bedöma storleken av statsbidraget. Detta kan ske genom att utdebiteringsgränsen bestäms till en viss i statsbidragsförfattningen fixerad gräns. Detta utesluter självfallet inte att gränsen framdeles skall kunna ändras. Men en sådan kräver då riksdagsbeslut, vilket i sin tur måste förutsättas komma att bli föregånget av en allsidig och förut-sättningslös bedömning från bl. a. skattepolitiska synpunkter.

4.3.2 Remissyttrandena

Av remissinstanserna förordar *kammarrätten, statskontoret* samt *länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Malmöhus, Hallands, Västernorrlands och Jämtlands län* en utdebiteringsgräns som anknyts till medelutdebiteringen i riket.

Kammarrätten framhåller att meningsmotsättningarna rör en skattepolitisk fråga. Majoritetens förslag tillgodoser strikt skatteutjämningssynpunkten och går inte längre, medan minoriteten däremot önskar en lagstiftning av väsentligt vidare innebörd med automatiska effekter i avseende å kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. *Kammarrätten* fortsätter:

Frågan om den kommunala inkomstbeskattningens höjd bör inte ses isolerad från den statliga beskattningen. Önskemålet att mer generellt hålla kommunalskatten nere med stöd av statsbidrag har ofta motiverats med att kommunalskatten är proportionell och därför inte i tillräcklig mån beaktar skatteförmågan. Tillika brukar framhållas som en invändning mot kommunalskatten att denna för mindre inkomsttagare ofta är den största skatteposten på debetsedeln. *Kammarrätten* vill mot resonemang av detta slag erinra, att det väsentliga rimligen inte är hur en skattskyldigs direkta skatt enligt debetsedeln fördelar sig på olika poster utan huruvida det sammanlagda uttaget av olika direkta och indirekta skatter fördelats på sådant

sått att en skäligh avvägning av skattebördan mellan olika kategorier skattskyldiga i skilda inkomstlägen ernåtts. Det må tilläggas att en avvägning av detta slag måste ske under beaktande jämväl av den inkomstfördelning, som sker genom de s. k. transfereringarna av socialpolitisk innebörd.

Det är med andra ord inte utan vidare givet att en ökad grad av rättvisa i skattebördans fördelning vinnes genom efter hand höjda statsbidrag till kommunerna, än mindre är givet att detta är den lämpligaste vägen i ett läge där man medvetet eftersträvar lättnader för särskilda grupper av inkomsttagare. Det kan väl tänkas att ändringar inom ramen för statsbeskattningen eller ett utnyttjande av resurserna i fråga för socialpolitiska åtgärder kan vara att föredra. Mot denna bakgrund finner kammarrätten sig inte kunna tillstyrka en lagstiftning i enlighet med kommittéminoritetens förslag.

Skattelindringsnämnden, som inte intar någon direkt ståndpunkt i denna fråga, är inne på en liknande tankegång som kammarrätten och anför följande.

Tidigare har en överflyttning av kostnader från kommun till stat vanligen framstått som en strävan efter ökad rättvisa i beskattningen, eftersom utgifterna därigenom förts över från den proportionella fördelningen till att i ökad utsträckning bestridas efter den statligt progressiva skatteskalen. Men i den mån statens ökade intäktsbehov måste tillgodoses genom höjd allmän konsumtionsbeskattning förskjuts problemställningen. Det blir då fråga om en avvägning, i vad mån höjda kommunala utdebiteringssatser för gemene man är en större eller mindre olägenhet än höjda konsumtionspriser.

Enligt *länsstyrelsens i Stockholms län* mening är en väsentlig förutsättning för att den faktiska utdebiteringen skall kunna användas som fördelningsfaktor att utdebiteringsgränsen står i ett visst bestämt förhållande till den för varje år genomsnittliga utdebiteringen i riket. Härigenom erhålls en garanti för att den avsedda skatteutjämnningseffekten bibehålls. En fast utdebiteringsgräns som förordas av vissa reservanter i kommittén medför att samhällskostnadernas fördelning mellan stat och kommun automatiskt påverkas vid förändringar i medelutdebiteringen samt även att skatteutjämnningseffekten blir annorlunda. Dylika förändringar bör enligt *länsstyrelsens* uppfattning endast kunna uppnås efter föregående riksdagsbeslut, varför *länsstyrelsen* inte kan biträda reservanternas förslag.

Även *statskontoret* framhåller vikten av att utdebiteringsgränsen bestäms i förhållande till medelutdebiteringen. Enligt statskontorets mening synes ett bidrag på grund av hög utdebitering ej böra utlösas förrän den totala utdebiteringen överstiger medelutdebiteringen med visst belopp. Från skatteutjämningsynpunkt är det, anför statskontoret, inte särskilt angeläget att genom statsbidrag reducera utdebiteringen så snart denna endast obetydligt överstiger medelutdebiteringen. Kommitténs förslag torde vidare innebära ett incitament till höjd utdebitering bland kommuner vars utdebite-

ring ligger under och jämförelsevis nära medelutdebiteringen. Härigenom skulle skatteutjämningsbidrag utgå till kostnader vilkas art mot bakgrunden av kommitténs principiella uppfattning rörande syftet med bidragen på grund av hög utdebitering kan synas tveksamma. Det förefaller å andra sidan sannolikt att risken för sådana utdebiteringshöjningar minskar ju högre utdebiteringsgränsen ligger över medelutdebiteringen.

Väsentliga fördelar med det föreslagna bidragssystemet skulle, anser *länsstyrelsen i Hallands län*, gå förlorade om reservanternas förslag genomförs — och i konsekvens därmed även skattekraftsgränserna fixeras till vissa tal. Detta gäller främst dess elasticitet, som möjliggör en bättre anpassning efter inkomst- och kostnadsutvecklingen och underlättar genomförandet av vissa reformer inom skattelagstiftningen. Med fastlåst utdebiterings- och skattekraftsgräns finns otvivelaktigt en viss risk för att kommunerna i en inte åsyftad omfattning kan komma att påverka bidragens storlek och skatteutjämningsmedlens fördelning. Farhågorna för att en rörlig gräns skulle ge anledning till fortsatta utdebiteringsstegringar torde också vara överdrivna. Detta bekräftas av erfarenheterna från annan statsbidragsgivning, däribland skatteersättningarna på grund av 1957 års ortsavdragsreform. Ett korrektiv mot spekulativa skattehöjningar i syfte att uppnå högre statsbidrag ligger för övrigt i nödvändigheten att ta hänsyn till skattebetalarnas intresse. Övervägande skäl synes sålunda tala för rörliga utdebiterings- och skattekraftsgränser i enlighet med kommittémajoritetens förslag.

Såväl *riksrevisionsverket* som *LO* anser att man inte bör underskatta de svårigheter som kommunerna kan ställas inför om bidragssystemet i förvarande avseende utformas i enlighet med kommittémajoritetens förslag. *LO:s* resonemang på denna punkt anknyter till det förhållandet att bidraget vid hög utdebitering enligt kommitténs förslag skall motsvara produkten av kommunens skatteunderlag och 40 % av den del av utdebiteringen som ligger ovanför utdebiteringsgränsen. Enligt *LO* skulle verkningarna av en rörlig utdebiteringsgräns mildras om man vid bidragsgivningen för hög utdebitering i stället för en till visst procenttal bestämd bidragsprocent använder en trappstegsformad eller glidande skala. Då skulle man nämligen få en progressiv höjning av statsbidraget och möjligheter att utsträcka bidragsprocenten något högre än vad kommittén föreslagit och därigenom ytterligare utjämna skattetrycket mellan kommunerna.

Svenska kommunförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, RLF, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Västerbottens län samt Södermanlands läns, Östergötlands läns, Kalmar läns södra, Kopparbergs läns och Västerbottens

läns landsting ansluter sig till reservanternas synpunkter och förordar en i statsbidragsförfattningen fixerad, av riksdagen fastställd utdebiteringsgräns. Svenska kommunförbundet anför bl. a. följande.

Anknytningen av bidragsgivningen för hög utdebitering till medelutdebiteringen ger verkningar som förbundet från principiella, praktiska och skattepolitiska synpunkter finner synnerligen olämpliga. Det föreslagna bidragssystemet leder till oförändrad kostnadsfördelning mellan stat och kommun, om man utgår från oförändrad kommunindelning samt att skattekraft och utdebitering ändras procentuellt sett lika i alla kommuner. Enligt kommitténs egna beräkningar orsakar emellertid en kommunindelning i enlighet med länsstyrelsernas förslag till kommunblock en minskning av primärkommunernas bidrag med ca 10 %. Olikheter i den ekonomiska utvecklingen i skilda kommuner kommer vidare att leda till förändringar i bidragsgivningen. Kommitténs beräkningar bygger alltså på en utpräglat statisk bedömning av kommunernas ekonomi, en bedömning som måste betecknas som orealistisk. På grund av förändringar i kommunernas ekonomiska förhållanden kommer den av majoriteten föreslagna anknytningen till medelutdebiteringen att leda till förskjutningar i kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, som kan vara både till kommunernas fördel och till deras nackdel.

Frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun måste enligt förbundets mening prövas särskilt utifrån en skattepolitisk målsättning. Av betydelse i detta sammanhang är främst vilka verkningar på bidragsgivningen och därmed på kommunernas ekonomi som den föreslagna anknytningen till medelutdebiteringen kan komma att få.

Liksom i fråga om reduceringen av tillskottet till kommuner med låg utdebitering innebär anknytningen till medelutdebiteringen, att kommunernas utdebiteringspolitik påverkas av en mängd omständigheter som försvårar överblicken av systemets verkningar. Dessa kan beskrivas så att bidragsgivningen påverkas av medelutdebiteringen, som i sin tur påverkas av bidragsgivningen. Anknytningen till medelutdebiteringen ger ett »flytande» bidragssystem, där den enda fasta hållpunkten för den enskilda kommunen är att oförändrad utdebitering ger minskat statsbidrag. Genom att kommunerna härigenom nödgas anpassa sin utdebitering till medelutdebiteringens förväntade ökning påverkas medelutdebiteringen uppåt. Kommunernas utdebiteringspolitik kan komma att influeras av en strävan att försöka »hinna fatt» medelutdebiteringen.

Reservanterna befarar, framhåller *stadsförbundet*, att kommunerna av staten kan komma att påläggas ökade bördor, exempelvis genom en höjning av ortsavdragen eller i form av nya eller vidgade uppgifter, varigenom de enskilda kommunernas utdebitering stiger och utdebiteringsgränsen, vid vilken rätten till bidrag inträder, därmed automatiskt flyttas upp. Denna anpassning av statsbidraget sker, hävdar reservanterna, utan någon

föregående diskussion av kostnadsfördelningsfrågan från skattepolitiska synpunkter, och bidragssystemet skulle inte verka återhållande på fortsatta utdebiteringsstegringar i kommunerna. Enligt förbundet måste det för kommunernas vilja och ansträngningar att hålla en i möjligaste mån oförändrad och jämn utdebitering vara av väsentlig betydelse att utdebiteringsgränsen är fixerad under en inte alltför kort tidsperiod. Förbundet anser majoritetens farhågor för en kostnadsförskjutning till statens nackdel vid en i författningen fixerad utdebiteringsgräns vara överdrivna, eftersom gränsen kan omprövas när så anses erforderligt av bl. a. statsfinansiella skäl. Vad reservanterna vill uppnå är, att gränsen inte skall ändras utan en allsidig bedömning från bl. a. skattepolitiska synpunkter. Detta finner förbundet vara ett skäligt krav från kommunernas sida.

Enligt *RLF* kan det starkt ifrågasättas om medelutdebiteringen skall vara normerande för skatteutjämningsbidragen vid hög utdebitering. Om exempelvis vissa kommuner med låg utdebitering beslutar en höjning påverkar detta medelutdebiteringen. Med hänsyn till kommitténs förslag till utformning av bestämmelserna för reducering av skattekraftstillskott kan dylika höjningar bli mycket vanliga under de närmaste åren. Effekten av högre medelutdebitering för kommun som erhållit bidrag för hög utdebitering blir sänkt bidrag, därest den inte genomför motsvarande utdebiteringshöjning. Behovet av skatteutjämningsbidrag för en viss kommun påverkas emellertid inte av att andra kommuner ändrar sin utdebitering i endera riktningen. Med hänsyn till dessa konsekvenser vore det enligt riksförbundets uppfattning bättre att riksdagen varje år fastställde den utdebiteringsgräns som skall gälla. Härigenom erhöles man möjlighet att varje budgetår uppmärksamma den kommunala skatteutjämningen.

I *länsstyrelsens i Jönköpings län* yttrande understryks att ett system med en utdebiteringsgräns som är anknuten till medelutdebiteringen kan komma att utnyttjas som medel för att överflytta kostnader från staten till kommunerna. Liknande synpunkter framförs av *Västerbottens läns och Södermanlands läns landsting*.

4.3.3 Departementschefen

Skatteutjämningskommitténs majoritet har föreslagit att utdebiteringsgränsen skall utgöras av medelutdebiteringen i riket. Kommitténs minoritet önskar däremot en i kronor och ören per skattekrona bestämd utdebiteringsgräns, som kan ändras endast genom riksdagsbeslut. Även bland remissinstanserna är uppfattningen på denna punkt delad.

En sådan konstruktion av skatteutjämningsystemet som kommittémajoriteten föreslagit är enligt min mening principiellt riktig. Det hör inte till ett skatteutjämningssystems syfte att automatiskt utan föregående bedömningar från finansiell synpunkt ändra kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, vilket skulle bli följden med en fast utdebiteringsgräns. Man skul-

le också få en förändring av kostnadsfördelningen utan föregående diskussion från skattepolitisk aspekt. Inte heller detta kan enligt min mening vara försvarbart. Farhågorna för att kommunerna vid ett system med rörlig utdebiteringsgräns skulle kunna komma att påläggas ökade bördor i samband med skattereformer utan att beslut i en sådan riktning föregås av en omprövning av kostnadsfördelningen synes mig vara helt ogrundade. Skatteutjämningen kan visserligen i princip sägas vara en kostnadsfördelningen mellan stat och kommun ovidkommande fråga men innebär dock att ställning tas även till kostnadsfördelningsfrågan och därmed till frågan om skattebördans fördelning mellan kommunal och statlig skatt, om den såsom nu föreslagits löses genom en statlig bidragsgivning. Därav följer givetvis att varje skattereform som i avsevärd grad rubbar kostnadsfördelningen måste medföra en omprövning av skatteutjämningsystemets utformning. Jag vill härutöver understryka att om utdebiteringsgränsen fastläses på sätt som yrkats från en del håll konsekvensen kräver att även skattekraftsgränserna fixeras på liknande sätt. Därigenom skulle väsentliga fördelar med det föreslagna bidragssystemet gå förlorade, eftersom den värdebeständighet och standardföljsamhet som systemet äger skapas just genom anknytningen till medelskattekraften och medelutdebiteringen i riket.

Från kommunalt håll görs gällande att ett system med en rörlig utdebiteringsgräns skulle medföra svårigheter för kommunerna att planera sin framtida ekonomiska politik. Man kan inte helt bortse från dessa svårigheter. Den eventuella felbedömning som kan följa av utdebiteringsgränsens rörlighet torde dock inte vara av sådan beskaffenhet att den spelar någon större roll. Jag kan för övrigt inte finna att dessa svårigheter skulle bli mindre vid ett system med fast utdebiteringsgräns, eftersom kommunerna då har att beakta det än mera svårberäknliga faktum att gränsen kan ändras vid kommande års riksdag. Riskerna för att en rörlig gräns skulle ge anledning till omotiverade utdebiteringshöjningar synes mig inte vara stora. Detta bekräftas av erfarenheterna från annan statsbidragsgivning, bl. a. skatteersättningarna på grund av 1957 års ortsavdragsreform. Ett korrektiv mot spekulativa skattehöjningar för att uppnå högre statsbidrag ligger, såsom vitsordas av några remissinstanser, för övrigt i nödvändigheten av att ta hänsyn till skattebetalarnas intresse.

Enligt min mening talar alltså helt övervägande skäl för en rörlig utdebiteringsgräns på sätt kommitténs majoritet föreslagit. Var gränsen skall dras kan såsom kommittén framhållit inte avgöras från några principiella utgångspunkter. Avgörande i detta hänseende är strävan att med tillgängliga medel nå ett från skatteutjämningsynpunkt så tillfredsställande resultat som möjligt. Ett system där utdebiteringsgränsen sammanfaller med medelutdebiteringen i riket ger såväl enligt kommitténs beräkningar som enligt beräkningar som företagits inom finansdepartementet ett från skat-

teutjämnings synpunkt gott resultat. Jag föreslår därför att utdebiteringsgränsen fastställs till medelutdebiteringen i riket för allmän kommunalskatt för beräkningsåret, dvs. det kalenderår som föregår bidragsåret.

4.4 Bidragsprocenten

4.4.1 Skatteutjämningskommittén

Kommittén föreslår, såsom framgått av det föregående, att bidragsgivningen differentieras med hänsyn till det faktiska skattetrycket sådant detta kommer till uttryck i den sammanlagda kommunala utdebiteringen. Systemet föreslås i detta hänseende utformat på så sätt att kommuner med en total utdebitering som överstiger utdebiteringsgränsen erhåller ett statsbidrag som motsvarar 40 % — den s. k. bidragsprocenten — av produkten av den del av utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen och kommunens totala skatteunderlag. Liksom utdebiteringsgränsen kan enligt kommitténs uppfattning bidragsprocenten inte bestämmas på grundval av några principiella resonemang utan avgörandet måste ske med hänsyn till de medel som är disponibla för bidragsgivningen och under strävan att nå ett från skatteutjämnings synpunkt så tillfredsställande resultat som möjligt. Kommittén har stannat för procenttalet 40 efter att ha undersökt verkningarna i skatteutjämningshänseende av ett flertal olika utformningar av bidragssystemet med varierande utdebiteringsgränser och bidragsprocenter.

4.4.2 Remissyttrandena

Endast några få remissinstanser har berört frågan om bidragsprocenten.

Efter att ha framhållit att anknytningen av statsbidraget till den faktiska utdebiteringen medför att bidragsgivningen blir beroende av en faktor som kommunerna själva bestämmer över, anför *länsstyrelsen i Stockholms län* att detta innebär risker för en från statlig synpunkt inte önskvärd ökning av den kommunala verksamheten och för att kommunernas intresse av sparsamhet minskar. Då en ökning av statsbidraget för en kommun endast kan uppnås genom en höjd utdebitering som direkt kommer att belasta kommunens skattebetalare synes farhågorna enligt länsstyrelsens mening dock inte vara större än att länsstyrelsen i princip kan godta en bidragsgivning som bygger på den faktiska utdebiteringen. Emellertid kan länsstyrelsen inte tillstyrka en så hög bidragsprocent som 40. De påtalade olägenheterna hos utdebiteringsfaktorn synes vid en så hög bidragsprocent bli allt för uppenbara.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att det däremot varit önskvärt med en högre bidragsprocent för att åstadkomma en större likformighet i den kommunala skattebördan. Även *Jämtlands läns landsting* ger uttryck åt denna åsikt.

I detta sammanhang bör också uppmärksammas *statskontorets* förut

(avsnitt 4.3) redovisade uppfattning att det vore lämpligt att låta utdebiteringsgränsen överstiga medelutdebiteringen med åtminstone en krona och i stället åstadkomma en kraftigare reducering av de högsta utdebiteringarna genom en höjd bidragsprocent.

Stadsförbundet är övertygat om att bidragsprocentens storlek inte uppmuntrar till omotiverade kommunala utgiftsökningar. Bidragsprocenten stiger för övrigt inte när utdebiteringen överstiger viss nivå såsom fallet är vid skattelindringsbidraget, vid vilket den maximala bidragsprocenten är så hög som 90.

Vid diskussionen om bidragsprocentens bestämmande bör vidare beaktas de synpunkter beträffande bidragssystemets utformning som *LO* framfört och som återgivits tidigare (avsnitt 4.3). *LO* framhåller som nämnts att en bidragsgivning vid hög utdebitering efter en stigande skala har uppenbara förtjänster framför en fix procentsats.

4.4.3 Departementschefen

Den av kommittén föreslagna procentsatsen har i stort sett inte mött några erinringar från remissinstansernas sida. Ett par instanser har dock ställt sig kritiska till kommitténs förslag i denna del. Sålunda har framhållits att — med hänsyn till bidragsgivningens anknytning till den faktiska utdebiteringen — en så hög bidragsprocent som 40 innebär risker för en inte motiverad ökning av den kommunala verksamheten och för en minskning av kommunernas intresse av sparsamhet. Vidare har understrukits att en bidragsgivning efter en med utdebiteringen stigande skala har uppenbara förtjänster. En sådan skala skulle möjliggöra en progressiv höjning av statsbidraget och ge möjligheter att utsträcka bidragsprocenten utöver det av kommittén angivna procenttalet.

Även om man som jag förut framhållit inte bör överskatta de risker som bidragssystemets anknytning till den faktiska utdebiteringen innebär så är det dock uppenbart att en så hög bidragsprocent som 40 och som dessutom träder i funktion så snart utdebiteringsgränsen överskridits kan innebära viss frestelse för kommunerna att ta på sig inte absolut oundgängliga utgifter i vetskap om att kostnaden till betydande del övervältras på staten så snart utdebiteringsgränsen överskridits. Det är självklart att dessa risker minskas om bidragsgivningen sker efter en skala som utgår från 0 vid utdebiteringsgränsen och som stiger i takt med den växande utdebiteringssatsen. En sådan skala ger också en med hänsyn till skattetrycket riktigare avvägning av bidragsgivningen. De mest skattetyngda kommunerna får en större andel av bidragsmedlen än kommuner med en lägre utdebitering. Bidragssystemet får därigenom en bättre skatteutjämnande verkan. Jag förordar därför att den av kommittén föreslagna enhetliga bidragsprocenten ersätts med en bidragsskala.

Jag föreslår att bidragsskalan utformas så att bidragsprocenten motsva-

Utdebitering före bidrag på grund av hög utdebitering	Bidragsprocent enligt				Utdebitering efter bidrag på grund av hög utdebitering	
	kommittén	propositionen			Kommittén	Propositionen
		Marginell bidragsprocent i utdebiteringsskiktet		Genomsnittlig bidragsprocent		
		17,00—20,00 kr./skr.	över 20,00 kr./skr.			
1	2	3	4	5	6	7
17,30	40,0	1/10.30 = 3,0	—	3,0	17,18	17,29
18,00	40,0	1/10.100 = 10,0	—	10,0	17,60	17,90
19,00	40,0	1/10.200 = 20,0	—	20,0	18,20	18,60
20,00	40,0	1/10.300 = 30,0	—	30,0	18,80	19,10
21,00	40,0	1/10.300 = 30,0	60	37,5	19,40	19,50
21,50	40,0	1/10.300 = 30,0	60	40,0	19,70	19,70
22,00	40,0	1/10.300 = 30,0	60	42,0	20,00	19,90
23,00	40,0	1/10.300 = 30,0	60	45,0	20,60	20,30
24,00	40,0	1/10.300 = 30,0	60	47,1	21,20	20,70

rar 1/10 för varje öre av den del av utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen med högst 3 kr. och bestäms till 60 för den del av utdebiteringen som ligger högre. Bidragsskalans konstruktion framgår av en tabell (s. 57). Tabellen bygger på förutsättningen att utdebiteringsgränsen bestämts till 17 kr.

Såsom synes av tabellen skulle en bidragsgivning enligt mitt förslag bli rikligare när kommunens utdebitering efter erhållet bidrag överstiger utdebiteringsgränsen med mer än 2:70 kr. Genom den av mig föreslagna bidragsskalan erhålles såsom synes ett bättre skatteutjämningsresultat än med kommitténs fixa bidragsprocent.

Var bidragsprocentens maximum skall sättas är givetvis en bedömningsfråga där olika meningar kan göra sig gällande. Det är självfallet svårt att bedöma i vad mån vetenskapen om att staten lämnar ett bidrag till den kommunala verksamheten påverkar kommunernas handlande. Riskerna för en inte motiverad utvidgning av det kommunala verksamhetsfältet torde utan tvivel vara större ju högre bidragsprocenten är. Jag har emellertid ansett att det är möjligt att godta en så hög bidragsprocent som 60 när utdebiteringen ligger mer än 3 kr. över utdebiteringsgränsen. En så hög utdebitering torde verka som en garanti mot missbruk. En sådan utformning av bidragssystemet ger en tillfredsställande skatteutjämning.

4.5 Reducering av skatteunderlagstillskott

4.5.1 Skatteutjämningskommittén

Grunden för tillskott av skatteunderlag är att låg skattekraft anses vara en väsentlig orsak till onormalt höga skattetryck. Emellertid förekommer att kommuner med låg skattekraft håller låg utdebitering. Ett lika stort till-

skott av skatteunderlag till dessa kommuner som till kommuner med låg skattekraft och hög utdebitering skulle, framhåller kommittén, kunna leda till en ökad spännvidd mellan de kommunala utdebiteringssatserna. Med hänsyn härtill synes enligt kommitténs mening skatteutjämningsbidrag i princip inte böra utgå till kommun med låg utdebitering även om dess skattekraft understiger skattekraftsgränsen.

Det finns emellertid, understryker kommittén, praktiska skäl som talar för att bidragsgivningen inte uteslutande begränsas till kommuner med högt skattetryck, bl. a. bevarandet av sambandet med nuvarande bidragsgivning och undvikandet av de tröskeleffekter som blir resultatet om bidragsgivningen börjar när utdebiteringen når viss nivå och då omedelbart sätter in med full styrka. Med hänsyn härtill föreslår kommittén att bidrag på grund av brist på skattekraft skall utgå även till kommuner vilkas utdebitering understiger utdebiteringsgränsen men med reducerade belopp. Reduceringen skall enligt kommitténs förslag ske så att procentalen för skattekraftsgränserna minskas med en procentenhet för varje fullt tjugotal ören varmed kommunens utdebitering understiger utdebiteringsgränsen, dvs. enligt förslaget medelutdebiteringen. Reduceringen skall avse skattekraftstillskotten endast till de borgerliga primärkommunerna, dvs. landskommuner, köpingar och städer.

En ledamot av kommittén, *C. W. Lothigius*, har reserverat sig mot förslaget i denna del. Han anför bl. a. följande. En för skattebetalarna i kommunen gynnsamt låg utdebitering är i allmänhet resultatet av en klok och förtänksam kommunalpolitik. Det har inte kunnat visas att dylika kommuner håller en otillfredsställande kommunal standard. Det kan därför enligt hans mening inte vara en systemets uppgift att för dessa kommuner söka tvinga fram en högre utdebitering. Det är vidare att märka att — om i något fall den förefintliga kommunala standarden kan anses böra förbättras — den bästa möjligheten härtill erhålles genom att ge de skattekraftssvaga kommunerna oreducerat skatteunderlagstillskott. Kommittén har också uttalat, framhåller *Lothigius*, att man måste hävda den princip på vilken den kommunala självstyrelsen bygger, nämligen att en kommun skall ha rätt att bestämma om den vill ha en mer omfattande verksamhet och betala för detta eller en begränsad verksamhet med möjlighet till en lägre utdebitering. Skillnader härutinnan bör i den kommunala självstyrelsens namn accepteras.

De av kommitténs ledamöter som anslutit sig till principen om en i kronor och ören bestämd utdebiteringsgräns finner liksom kommitténs majoritet motiverat att en reduktion av skattekraftstillskottet äger rum i förevarande fall men framhåller att konsekvensen bjuder att samma gräns bör tillämpas också för att avgöra när reduktion skall ske.

4.5.2 Remissyttrandena

Endast ett fåtal av remissinstanserna berör denna fråga. *Skattelindringsnämnden* riktar uppmärksamheten på principfrågan och framhåller att det kan synas ologiskt att över huvud taget ge utjämningsbidrag till kommuner där skatten understiger medelutdebiteringen, då systemets syfte måste anses vara att utjämna skillnaderna i skattetryck. Ehuru reducerade verkar »utjämningsbidragen» i dylika fall onekligen i motsatt riktning och skärper alltså utdebiteringsskillnaderna mellan kommunerna. Å andra sidan må medges, framhåller nämnden, att kommittén svårigen kunnat undgå att föreslå vissa bidrag i dessa fall, eftersom kommuner under utdebiteringsgränsen av statsmakterna gjorts delaktiga av skatteersättningarna och eljest skulle ha fått vidkännas avsevärda skattehöjningar.

Såväl *Svenska stadsförbundet* som *Svenska kommunförbundet* finner en reduktion av bidragen till kommuner med utdebitering under utdebiteringsgränsen motiverad. Härigenom erhålles enligt *stadsförbundets* uppfattning en lämplig avvägning mellan alternativen att utesluta sådan kommun från bidrag eller att ge den fullt bidrag. Därjämte undviks ett tröskelproblem. Från skatteutjämningsynpunkt kan ett oreducerat bidrag till kommun vars utdebitering understiger utdebiteringsgränsen inte motiveras. Med hänsyn till att det tillskott av skatteunderlag som skall utgå på grund av skattekraftsfaktorn förutsättes motsvara ett »behov» av skattekraft finner *kommunförbundet* det rimligt att acceptera en viss reducering av tillskotten till kommuner med låg utdebitering. Enligt förbundets uppfattning är emellertid en reducering motiverad endast vid extremt låga utdebiteringssatser. Förbundet anför vidare:

Genom indelningsändringar och en allmän utjämning av den kommunala standarden kan antalet kommuner med särskilt låg utdebitering väntas minska. Det kan då inte finnas anledning att komplicera bidragsgivningen för ett stort antal kommuner med utdebitering i närheten av medelutdebiteringen. Reduceringsens omfattning bestäms av skillnaden mellan medelutdebiteringen och kommunens utdebitering. Reglerna blir därför framför allt av betydelse för ekonomiskt svagt utvecklade kommuner med låg utdebitering. För att den enskilda kommunen skall erhålla ett i jämförelse med medelskattekraften oförändrat totalt skatteunderlag, måste kommunens utdebitering följa medelutdebiteringen, som i betydande grad påverkas av utdebiteringspolitiken i stora och ekonomiskt mer bärkraftiga kommuner. Reduceringsreglernas effekt blir alltså beroende av utdebiteringspolitiken i kommuner som inte alls berörs av reglerna. Utvecklingen i kommunernas ekonomi pekar mot en ökning av medelutdebiteringen. Denna tendens kommer att förstärkas genom reduceringsreglernas utformning, eftersom berörda kommuner tvingas höja sin utdebitering för att inte statsbidraget och därmed de ekonomiska resurserna skall minska. Dessa utdebiteringshöjningar påverkar likaledes medelutdebiteringen uppåt, vilket ändrar förut-

sättningarna för den fortsatta bidragsgivningen. Denna kedjereaktion innebär enligt förbundets mening en sakligt sett omotiverad press uppåt på berörda kommuners utdebitering.

Södermanlands läns landsting är av uppfattningen att reduceringsregeln bör slopas, eftersom en låg utdebitering ej alltid beror på återhållsamhet inom den kommunala verksamheten utan kan bero på andra omständigheter, såsom tidigare stor skattefinansiering av investering eller andra åtgärder och därför ej bör bestraffas. *Länsstyrelsen i Hallands län* anlägger liknande synpunkter. Ett slopande av reduceringsregeln skulle underlätta bidragsuträkningen. Man undgår också den frestelse till att höja utdebiteringen som följer med reduceringsregeln.

Några erinringar mot reduceringsregelns tekniska utformning har inte framförts. Det må dock framhållas att de remissmyndigheter som anser att utdebiteringsgränsen bör vara fast och anges i ett i kronor och ören bestämt tal hävdar att även reduktionsregeln bör anknytas till denna fixa gräns.

4.5.3 Departementschefen

Från skatteutjämningsynpunkt saknas anledning att lätta skattetrycket för kommuner vilkas totala utdebitering understiger medelutdebiteringen, dvs. utdebiteringsgränsen. En bidragsgivning till dem motverkar en skatteutjämning. Emellertid finns det, såsom kommittén framhållit, praktiska skäl som talar för en bidragsgivning även till dessa kommuner, nämligen angelägenheten att bevara kontinuiteten med den nuvarande bidragsgivningen och önskvärdheten att undvika de tröskeeffekter som kommittén omnämnt. Detta kan dock uppnås med en reducerad bidragsgivning. I likhet med kommittén finner jag därför att skattekraftstillskott bör utgå även till dessa kommuner men med reducerade belopp. Jag har inte något att erinra mot det av kommittén föreslagna sättet för reduktionen. Remissmyndigheterna har också med ett par undantag godtagit kommitténs förslag i ifrågavarande avseende.

Jag kan sålunda inte dela den av ett par remissinstanser framförda uppfattningen att reduceringsregeln bör slopas. Detta skulle medföra en försvagning av skatteutjämningsystemets verkan och innebära att skattebetalare i kommuner med låg utdebitering skulle beredas en inte godtagbar skattelättnad på bekostnad av skattebetalare i kommuner med högre skattetryck. Genom den höjning av skattekraftsgränserna som jag förordat blir en reduceringsregel än mer oundgänglig än enligt kommitténs förslag. På grund härav kan jag inte heller ansluta mig till den av kommunförbundet hävdade meningen att en reduktion skulle vara påkallad endast vid extremt låga utdebiteringssatser. Då reduceringsregelns konstruktion är enkel, synes den komplicering av bidragssystemet som den medför vara förhållandevis obetydlig. De uttalade farhågorna för att denna regel skulle medföra en sakligt

sett omotiverad press uppåt på utdebiteringarna hos de av regeln berörda kommunerna förefaller mig vara överdrivna. Såsom i olika sammanhang framhållits behöver en låg utdebitering ej alltid vara följden av att den kommunala verksamheten varit begränsad utan kan vara resultatet av en försiktig ekonomisk kommunalpolitik. Detta förhållande kan emellertid enligt min mening inte utgöra skäl för en lika omfattande bidragsgivning till dessa kommuner som till de mera skattetyngda. Jag vill understryka att det inte i något fall är fråga om att genom reduceringsregeln helt utestänga någon kommun från bidragsgivning. Reduceringsregeln bör inte såsom på något håll förmenats uppfattas som en bestraffning av ifrågavarande kommuner utan får ses som ett led i en strävan att åstadkomma en så tillfredsställande skatteutjämning som möjligt.

4.6 Extra bidrag

4.6.1 Skatteutjämningskommittén

Kommittén föreslår att möjlighet ges till extra bidrag med uppgift att mildra sådana obilliga verkningar av det kommunala skattetrycket som det egentliga skatteutjämningsbidraget inte undanröjer. Förutsättning för extra bidrag skall vara att synnerliga skäl för bidrag är för handen.

I enlighet med innehållet i direktiven har kommittén vid utformningen av sitt förslag till allmänt skatteutjämnande statsbidragssystem utgått från att skatteersättningarna och skattelindringsbidraget helt avvecklas. Enligt kommitténs uppfattning har det föreslagna systemet en sådan effekt att från skatteutjämningsynpunkt hinder inte kan anses möta för en omedelbar avveckling av nämnda ersättningar. Inte heller föreligger, anser kommittén, anledning att bibehålla särskild bidragsgivning i skattelindrande syfte vid sidan av det allmänt skatteutjämnande systemet, eftersom bidragsgivningen i skatteutjämnande syfte på ett effektivt sätt sänker höga skattetryck. Med hänsyn härtill föreslår kommittén att skatteersättning i anledning av 1957 och 1961 års ortsavdragsreformer och skattelindringsbidrag upphör att utgå fr. o. m. den tidpunkt det av kommittén föreslagna bidragssystemet i skatteutjämnande syfte träder i kraft. Då det emellertid inte finns någon garanti för att i framtiden inte skulle kunna inträffa fall som kan motivera bidrag utöver de ordinära skatteutjämningsbidragen, föreslår kommittén att i förordningen om allmänt skatteutjämningsbidrag införs en bestämmelse som ger möjlighet till extra bidrag i sådana fall. Denna bidragsgivning får förutsättas komma i fråga endast i undantagsfall. Ansökan om extra bidrag bör prövas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

4.6.2 Remissyttrandena

De remissmyndigheter som yttrat sig på denna punkt ställer sig samtliga positiva till förslaget. Med hänsyn till svårigheterna att i detalj bedöma verkningarna av det föreslagna systemet bör, understryker *Svenska kom-*

munförbundet, i undantagsfall finnas möjlighet att utge bidrag efter en friare prövning. *Skattelindringsnämnden* påpekar att författningsförslaget inte täcker de fall då extra bidrag kan vara mest behövt.

4.6.3 Departementschefen

Avsikten med bestämmelserna om extra bidrag är att mildra sådana obilliga verkningar av det kommunala skattetrycket som inte undanröjs genom det egentliga skatteutjämningsbidraget. Några erinringar i sak har inte riktats mot förslaget i denna del. Inte heller jag har någon saklig erinran att göra. De av kommittén föreslagna bestämmelserna i förevarande avseende synes emellertid inte täcka vad kommittén åsyftat. Enligt deras ordalydelse skulle nämligen extra bidrag bara kunna beviljas när brist på skattekraft inte föreligger och när kommunens utdebitering understiger utdebiteringsgränsen. Behov av extra bidrag torde emellertid företrädesvis vara för handen vid brist på skattekraft eller vid hög utdebitering eller då båda dessa förhållanden sammanfaller och då den ordinarie bidragsgivningen är otillräcklig. Jag förordar att extra bidrag skall kunna utgå även i dessa fall. Jag vill emellertid i likhet med kommittén understryka att extra bidrag — med den utformning den ordinarie bidragsgivningen får — inte bör komma i fråga annat än i rena undantagsfall.

I anslutning härtill vill jag något beröra de möjligheter att erhålla speciella bidrag i samband med kommunindelningsändringar som f. n. finns.

Enligt kungörelsen den 16 mars 1962 (nr 69) om övergångsbidrag vid vissa ändringar i den kommunala indelningen kan ett särskilt övergångsbidrag utgå i de fall då invånarna i en delkommun efter kommunsammanslaggning skulle få vidkännas en mera betydande höjning av utdebiteringen. Övergångsbidraget tillkom med hänsyn till vikten av att stimulera till frivilliga kommunsammanslagningar. Det nu framlagda förslaget till skatteutjämningsbidrag föranleder inte ändring av denna bidragsgivning. Däremot torde i kungörelsen behöva vidtas vissa ändringar, som bl. a. betingas av den nya skatteutjämningsförordningen.

I prop. 1962: 111 om ändrade grunder för skattelindringsbidragen förklarade jag att extra bidrag borde tills vidare kunna beviljas för att bidragsgivningen inte skulle minska i förhållande till vad som utgått i bidrag till delkommunerna före sammanslagningen. I propositionen underströks dock att bidragsgivningen hade en tillfällig karaktär. Riksdagen hade inte något att erinra häremot (SU 1962: 78, rskr 198). Extra bidrag som nu sagts har hittills utgått i ett fåtal fall. Med skattelindringsförordningens upphävande skulle denna form av bidragsgivning upphöra.

En speciell bidragsgivning av denna typ är inte motiverad från skatteutjämnings synpunkt. Det ligger nämligen i sakens natur att en kommunsammanslaggning aldrig kan få en från denna synpunkt negativ effekt. Däremot kan sammanslagningar i vissa fall leda till en inte oväsentlig minsk-

ning av bidragen. Då det är angeläget att stimulera till kommunsammanläggningar vill jag förorda att möjligheten att lämna extra bidrag vid indelningsändringar bibehållas och att sådant bidrag får utgå i form av extra skatteutjämningsbidrag. Om bidrag skall utgå bör prövas förutsättningslöst från fall till fall med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna av indelningsändringen. Bidraget bör utgå under en begränsad tid. Endast om synnerliga skäl föreligger synes bidragsgivningen böra utsträckas under en längre tidrymd än tre år.

4.7 Övergångsbidrag

4.7.1 Skatteutjämningskommittén

Kommittén föreslår att under år 1966 — det första år bidragssystemet är avsett vara i kraft — övergångsbidrag skall utgå dels till landstingskommunerna, dels till de borgerliga primärkommunerna. Avsikten med dessa bidrag skulle vara att underlätta övergången till det föreslagna bidragssystemet genom att minska de utdebiteringshöjningar som i vissa fall annars vore att vänta.

Bidraget till landstingskommun skall grundas på ett tillskott av skatteunderlag som svarar mot hälften av det skatteunderlagstillskott landstingskommunen uppburit under år 1965 enligt kungörelserna om skatteersättning med avdrag för tillskott enligt det av kommittén föreslagna skatteutjämningsystemet. Bidraget skall utgöra produkten av detta extra tillskott och kommunens utdebiteringssats för år 1966.

Bidraget till borgerlig primärkommun skall utgå till kommun vars — på visst sätt omräknade — totala utdebitering överstiger utdebiteringsgränsen. Bidraget avser att undanröja de utdebiteringshöjningar som orsakas av bidragsgivningens omläggning, i den mån dessa höjningar ligger ovanför utdebiteringsgränsen.

4.7.2 Remissyttrandena

Av det tiotal remissinstanser som yttrat sig i förevarande avseende har flertalet inte haft något att erinra mot denna bidragsgivning.

Statskontoret och *länsstyrelsen i Stockholms län* finner emellertid övergångsbidragen onödiga. Enligt *statskontorets* mening torde oskäligen utdebiteringshöjningar under år 1966 i samband med övergången till skatteutjämningsystemet lämpligen kunna kompenseras enbart genom de möjligheter till extra bidragsgivning som kommitténs förslag ger. *Länsstyrelsen* är av samma uppfattning som statskontoret. Länsstyrelsen erinrar i detta sammanhang om det beslut som fattades vid föregående års riksdag och som innebar att avdragsrätten för folkpensionsavgifterna slopades. Länsstyrelsen anför vidare. Detta innebär en sådan ökning av det kommunala skatteunderlaget att förskotten för år 1966 och 1967 kommer att grundas på ett

skatteunderlag som med 6,7 resp. 14 milj. skattekrönor kommer att överskrida det skatteunderlag som eljest skulle ha varit för handen. Tillika innebär beslutet att slutavräkningslikviderna kommer att öka så att kommunerna härigenom kommer att få 110 resp. 230 milj. kr. mer i inkomster åren 1966 och 1967. Det synes länsstyrelsen därför som om övergångsbidrag till primärkommunerna för att underlätta övergången till det föreslagna bidragssystemet inte är erforderliga.

4.7.3 Departementschefen

Den föreslagna rikligare bidragsgivningen till kommunerna medför att behov av särskilda övergångsbidrag under år 1966 till landstingskommuner och borgerliga primärkommuner av det slag kommittén förordat inte föreligger. Landstingskommunerna garanteras ju enligt mitt förslag ett tillskott av skatteunderlag, som uppgår till minst de tillskott som uppburits under år 1965. Höljningar av de totala utdebiteringarna i de borgerliga primärkommunerna i anledning av övergången till det nya bidragssystemet blir relativt fåtaliga. Skulle det i enstaka fall bli fråga om någon mera betydande utdebiteringshöljning torde man kunna komma till rätta med dessa fall genom att de berörda kommunerna tilldelas extra bidrag. En ytterligare anledning till minskat behov av särskilda övergångsbidrag i samband med övergången till det nya bidragssystemet är följande. Skatteutjämningskommittén grundade bidragsgivningen för hög utdebitering för år 1966 på den faktiska medelutdebiteringen för år 1965. Jag föreslår däremot att utdebiteringsgränsen skall motsvara den medelutdebitering som skulle gälla för år 1965 om skatteutjämningsbidrag utgått redan under detta år. Utdebiteringsgränsen kommer därigenom att väsentligt understiga den faktiska medelutdebiteringen. Härigenom blir bidragsgivningen rikligare än vad eljest skulle varit fallet.

4.8 Särskilda frågor angående skatteutjämningsystemet

Det förslag till förordning angående skatteutjämningsbidrag som kommittén fogat till sitt betänkande har överarbetats inom finansdepartementet efter de riktlinjer jag enligt det förut anförda föreslagit.

Utöver vad jag förut anförde om skatteutjämningsystemets uppbyggnad har jag funnit anledning att till behandling ta upp ytterligare några spörsmål. De synes mig lämpligast behandlas i den ordning de förekommer i förordningen. En promemoria angående beräkningen av skatteunderlagstillskott och skatteutjämningsbidrag har upprättats inom finansdepartementet och torde få fogas vid statsrådsprotokollet för detta ärende som *bilaga 2*.

Beräkning av skatteunderlagstillskott. Svenska kommunförbundet anser att i 8 § bör införas samma föreskrifter angående omräkning av utdebiteringen på grund av bidrag vid hög utdebitering som finns i 12 §. Något bä-

rande skäl för att tillmötesgå denna hemställan synes inte föreligga. En sådan uppräknig av utdebiteringen är inte motiverad från skatteutjämnings-synpunkt. Den skulle medföra en försämring av systemets skatteutjämnande effekt. Det kan för övrigt inte vara lämpligt att komplicera bidragssystemet med en regel av föreslagen innebörd.

Vissa uppgifter som ankommer på länsstyrelserna. Enligt skatteutjämningskommitténs förslag skall det enligt 11 och 15 §§ ankomma på länsstyrelsen att fastställa tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering. Med hänsyn till den befattning med taxering och allmänna skattemedel som ankommer på länsstyrelserna synes den föreslagna anordningen lämplig. Den överensstämmer också med nu gällande föreskrifter i fråga om skatteersättningarna. Från länsstyrelsernas sida har inte heller framställts någon egentlig erinran mot förslaget i denna del. De uppgifter som läggs på länsstyrelserna synes inte i och för sig vara särskilt betungande, även om de, såsom en länsstyrelse framhållit, till en början kan för orutinerad personal bli krävande. För att underlätta länsstyrelsernas arbete avser jag att sedermera föreslå Kungl. Maj:t att utfärda anvisningar för bestämmelsernas tillämpning. Från en länsstyrelse har framställts önskemål om att tidpunkten för besked till kommunerna förläggs något senare än till den 10 september, från ett landsting att uppgiften om tillskottens storlek inte tillställs landstingen senare än den 15 augusti. Med hänsyn till det kommunala budgetarbetet synes det inte vara möjligt att fastställa tidpunkten för beskedet till kommunerna senare än den 10 september. Länsstyrelsens önskemål kan således inte tillmötesgås. Jag är medveten om att sistnämnda tidpunkt i vad avser landstingen är sen och att landstingen därigenom orsakas svårigheter. Någon möjlighet att ändra tidpunkten i enlighet med landstingets hemställan synes emellertid inte föreligga. Den överensstämmer för övrigt med den i gällande skatteersättningsförrordningar angivna tidpunkten för beskeds lämnande. Från landstingskommunalt håll har i övrigt inte heller några klagomål i fråga om tidpunkten anförts.

Beräkning av skatteunderlagstillskott och skatteutjämningsbidrag vid ändring av kommunal indelning. Om ändring beträffande kommunal indelning träder i kraft den 1 januari under bidragsåret skulle enligt skatteutjämningskommitténs förslag iakttas att tillskott av skatteunderlag bestämdes på grundval av den skattekraft som skulle gälla för beräkningsåret för den händelse den nya indelningen varit i kraft. Motsvarande skulle gälla vid beräkningen av bidrag vid hög utdebitering. Dessa regler för beräkningen är i hög grad komplicerade. Beräkningarna blir mycket enklare om de grundas på den indelning som gäller vid beräkningsårets ingång samt om tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering vid delning av kommun beräknas efter invånarantalen vid samma tidpunkt. Jag föreslår därför att reglerna utformas i enlighet härmed. En sådan ut-

formning av fördelningsreglerna torde i regel innebära att bidragsgivningen till kommunerna blir rikligare än enligt kommitténs förslag.

Skatteutjämningsnämnden. Kommittén har föreslagit att en skatteutjämningsnämnd inrättas. Enligt kommittén skall nämndens uppgifter bestå i att dels bistå Kungl. Maj:t vid prövningen av frågor rörande extra bidrag, dels efter Kungl. Maj:ts förordnande utreda frågor rörande undantag från indelningen av riket i skattekraftsområden.

Statskontoret har ifrågasatt nödvändigheten av att inrätta ett särskilt organ för de begränsade uppgifter som enligt vad nyss sagts skall ankomma på nämnden. Det är dock enligt min mening värdefullt om i handläggningen av frågor av den art som skall ankomma på nämnden även deltar personer med praktisk erfarenhet från det kommunala verksamhetsfältet. Den föreslagna nämnden kan därför antas komma att fylla en angelägen funktion. Nämnden bör erhålla en sammansättning som motsvarar den nuvarande skattelindringsnämndens. Erforderliga föreskrifter om nämnden äger Kungl. Maj:t utfärda.

Fastställande av medelskattekraft och utdebiteringsgräns. Om vad som förstås med medelskattekraft och utdebiteringsgräns stadgas i 2 §. Fastställandet synes med hänsyn därtill böra anförtros åt underordnad myndighet. Jag föreslår att uppgiften lämnas till statistiska centralbyrån som enligt 1957 års skatteersättningskungörelse har att senast den 25 augusti tillställa länsstyrelsen uppgift angående medelskattekraften enligt årets taxering. Bestämmelser härom har införts i 17 §.

Rättelse av felräkning m. m. Enligt kommitténs förslag fordras för ändring av länsstyrelses beslut enligt denna förordning besvär hos Kungl. Maj:t. Detta skulle således gälla även beslut som blivit oriktiga på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende. Det synes emellertid vara mera praktiskt att ge vederbörande länsstyrelse möjlighet att rätta dylika oriktigheter, vare sig bidraget blivit för högt eller för lågt beräknat. 19 § har utformats i enlighet härmed.

Besvär över länsstyrelses beslut. Över länsstyrelses beslut rörande tillskott av skatteunderlag och skatteutjämningsbidrag, bör, såsom kommittén föreslagit, klagan få föras genom besvär hos Kungl. Maj:t. Bestämmelser i förevarande avseende har upplagits i 20 §.

Besvären torde böra prövas av regeringsrätten. Den ändring i regeringsrättslagen, som behövs härför, torde få anmälas i annat sammanhang.

Tillämpningsanvisningar. Då vägledande anvisningar för tillämpningen av skatteutjämningsförordningen torde bli erforderliga, har i 21 § föreskrivits att Kungl. Maj:t äger utfärda sådana.

Övergångsbestämmelserna. Det bör observeras att skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering för år 1966 skall beräknas på grundval av skatteunderlaget enligt 1964 års taxering. Enligt huvudregeln i 13 § borde beräkningen egentligen ske med hänsyn till det vid 1965 års taxering fastställda

skatteunderlaget. Den ifrågavarande övergångsbestämmelsen överensstämmer med skatteutjämningskommitténs förslag och har tillkommit för att underlätta beräkningarna det första år som systemet är i funktion. En sådan lättnad är påkallad bl. a. av den relativt komplicerade omräkning av utdebiteringen för beräkningsåret som är nödvändig detta år. Någon anmärkning mot kommitténs förslag i denna del har inte gjorts av remissinstanserna. Även jag finner regeln lämplig. Den möjliggör för länsstyrelserna att så snart författningen trätt i kraft verkställa beräkningarna av bidraget vid hög utdebitering.

Vissa andra författningsbestämmelser som föranleds av förslaget om statsbidragsgivning i skatteutjämnande syfte torde ej kräva riksdagens medverkan. Kommitténs förslag till sådana bestämmelser framgår av bilaga 1.

5. De speciella statsbidragen

5.1 Skatteutjämningskommittén

Kommittén framhåller att de speciella statsbidragen tillkommit vid skilda tidpunkter och utformats under hänsynstagande till aktuella statsfinansiella och andra förhållanden. Bidragssystemet har därför blivit komplicerat och antalet bidrag många. Det är givetvis, understryker kommittén, önskvärt att man så snart som möjligt söker komma till rätta med bristerna i det nuvarande systemet. Det föreslagna bidragssystemet i skatteutjämnande syfte skapar enligt kommitténs mening goda förutsättningar för en förenkling. Det minskar bl. a. behovet av stimulansbidrag och gör en skatteunderlagsgradering av de speciella bidragen överflödig.

Frågan om behovet av stimulansbidrag diskuterades av allmänna statsbidragsutredningen i dess principbetänkande (SOU 1962: 44). För utredningen var frågeställningen i första hand vilka av de dåvarande bidragen som kunde anses ha sådan betydelse från stimulanssynpunkt att det kunde befaras att bidragets bortfallande skulle medföra en inte godtagbar kvantitativ eller standardmässig sänkning av den understödda verksamheten. Enligt utredningens uppfattning fanns inte utrymme för stimulansbidrag till verksamhetsgrenar som var obligatoriska eller endast formellt frivilliga för kommunerna. Endast beträffande de uppgifter som var helt frivilliga hade stimulanssynpunkten avgörande betydelse. Utredningen ansåg att statsbidrag till obligatoriska verksamhetsgrenar utan olägenhet kunde indras vid införande av ett allmänt bidrag till kommunerna. Det var emellertid vanskligt att avgöra vilka speciella bidrag som behövde kvarstå för att kommunerna skulle vara villiga att omhänderha ifrågakommen verksamhet.

Kommittén understryker att det på flera kommunala verksamhetsområden finns statsbidrag som är ett uttryck för en kostnadsfördelning mellan

stat och kommun som inte synes möjlig att utan vidare rubba. Kommittén pekar bl. a. på några bidrag inom skolväsendet.

Vissa speciella bidrag är enligt kommittén av den ekonomiska betydelse att det inte är möjligt att avveckla dem och överföra dem till det allmänt skatteutjämnande bidraget med mindre man tillser att de allvarliga konsekvenser för kommunernas ekonomi som därigenom kan uppkomma förhindras. Man torde i denna diskussion inte kunna bortse från att staten pålagt kommunerna uppgifter av mycket kostnadskrävande natur, vilket ansetts motivera att staten svarar för en del av kostnaderna för uppgifterna.

Kommittén har emellertid på särskilt angivna skäl inte ansett sig kunna framlägga några konkreta förslag till ändringar på förevarande område.

En av kommitténs ledamöter *Eric Carlsson* finner det nödvändigt att en riktigare kostnadsfördelning mellan stat och kommun genomförs snarast möjligt. Särskilt på skolväsendets område är detta synnerligen angeläget, om kommunerna skall kunna förverkliga de intentioner om undervisningsväsendets utbyggnad som de senaste årens riksdagsbeslut innebär. Frågan om en rimligare och riktigare fördelning mellan stat och kommun av kostnaderna för skolmåltiderna bör, säger Carlsson, skyndsamt tas upp till prövning.

5.2 Remissyttrandena

Enligt *Svenska stadsförbundets* mening torde goda förutsättningar för en bedömning av behovet av speciella bidrag samt av deras utformning föreligga sedan kommittén framlagt sitt förslag till skatteutjämning. Då kan lättare bedömas, om speciella bidrag kan avvecklas och inarbetas i det allmänna skatteutjämningsystemet. Förbundet vill av kommitténs uttalanden i övrigt i fråga om den speciella bidragsgivningen särskilt understryka dem som gäller de skatteunderlagsgraderade bidragen. Kommittén anför sålunda, att genom tillkomsten av ett allmänt skatteutjämningsbidrag blir det principiellt möjligt att avveckla skatteunderlagsgraderingen av de speciella bidragen samt att grundtanken vid en rationalisering av den speciella statsbidragsgivningen bör vara att söka åstadkomma ett bidragssystem, som innehåller endast bidrag med en från skatteteknisk eller stimulanssynpunkt angelägen funktion. Den »punktvisa» skatteutjämning, som de skatteunderlagsgraderade bidragen medför, är enligt förbundets uppfattning inte längre befogad och rationell, sedan ett allmänt skatteutjämningsbidrag införts.

En logisk följd av de resonemang som förts av kommittén synes, framhåller *kammarrätten*, ha varit ett förslag hur de olika bestämmelserna om speciella bidrag till kommunerna skulle kunna förenklas. Om kommitténs förslag om allmänt skatteutjämningsbidrag genomförs, synes enligt kammarrättens mening förbättrade förutsättningar ha skapats för en förenk-

lad bidragsgivning för speciella ändamål. Kammarrätten betonar därför angelägenheten av att arbetet med att åstadkomma en sådan förenkling fullföljes.

Även LO, Svenska kommunförbundet, TCO samt länsstyrelserna i Uppsala, Örebro och Västmanlands län understryker angelägenheten av en omprövning av de speciella bidragen.

Skolöverstyrelsen framhåller de möjligheter som ett allmänt skatteutjämningsbidrag öppnar att nå en förenkling av bidragsgivningen. Det är överstyrelsens erfarenhet att den detaljreglering som statsbidragsgivningen i sin nuvarande utformning förutsätter kräver ett arbete av administrativ och kameral art, som knappast kan anses stå i rimlig proportion till bidragsbeloppet, som dock utgör en förhållandevis liten andel av skolväsendets totala kostnadsomslutning. De kostnader, som de kommunala huvudmännen nedlägger på berörda utgiftsområden, täcker uppenbarligen ett nödvändigt, reguljärt utgiftsbehov i den löpande skolverksamheten. Från statens sida är det från sakliga synpunkter därför knappast motiverat med någon i detalj gående granskning. Enligt överstyrelsens mening bör de kommunala huvudmännen utan risk kunna ges den ökade handlingsfrihet som ett slopande av statsbidragsvillkoren skulle innebära. Detta får för övrigt anses ligga helt i linje med den strävan att kommunalt förankra skolväsendet som numera gör sig gällande. I den mån utöver bidragsgivningen statliga insatser överhuvudtaget bör förekomma på dessa utgiftsområden bör de i första hand inriktas på att genom rationaliseringar eller åtgärder av positiv art främja en ändamålsenlig och riktig utveckling av berörda verksamhetsgrenar.

Skolöverstyrelsen förordar att bidraget till skolmåltider liksom bidraget till anskaffande av inventarier för skolmåltidsverksamheten, vilket bidrag enligt skolöverstyrelsens mening är så obetydligt att det saknar varje kommunalekonomisk effekt, avlöses och kompensation beredes kommunerna genom uppräknings av det allmänna skatteutjämningsbidraget.

Kostnaderna för skolmåltidsverksamheten har, framhåller skolöverstyrelsen, med åren starkt stegrats beroende i första hand på det ökade antalet deltagare, i andra hand på en fördubbling av driftkostnaderna. Medan statens andel av totalkostnaderna för skolmåltiderna under verksamhetens första år, budgetåret 1947/48, var 57 % hade den budgetåret 1963/64 nedgått till 7 %. Flertalet kommuner har numera ordnad skolmåltidsverksamhet. Läsåret 1963/64 förekom sålunda dylik verksamhet i 828 kommuner, varav 126 städer och 702 landskommuner. Ungefär 90 % av städerna och 20 % av landskommunerna åtnjöt inte något statsbidrag.

Då mot bakgrunden av skatteutjämningskommitténs förslag en skatteunderlagsgradering av de speciella statsbidragen i framtiden inte längre kan anses sakligt motiverad, måste i fråga om bidraget till skolmåltider i varje fall en omkonstruktion av bidragsgrunderna ske. I fråga om detta bidrag

bör man emellertid i förenklingssyfte gå ett steg längre. Bidraget — på sin tid säkerligen en bidragsform av stor kommunalekonomisk betydelse — saknar numera stimulanseffekt. Skolmåltidsverksamhet upprätthålles i stora delar av landet utan att statsbidrag utgår och varje år förlorar många kommuner bidragsmöjligheter utan att fördenskull verksamhetens fortsatta existens ifrågasätts. Det torde också numera vara svårt att motivera varför just på detta av skolans många utgiftsområden speciell bidragsgivning skall ifrågakomma.

Enligt skolöverstyrelsens mening talar starka skäl för att bidragen till skolskjutsar och inackordering avlöses och compensation beredes kommunerna genom en motsvarande justering av det allmänna skatteutjämningsbidraget. Med den starka kommunala förankring som skolväsendet nu har synes inte vara nödvändigt att upprätthålla en speciell bidragsgivning på detta utgiftsområde. Tvärtom kan ett bidrag med så hög bidragsandel, varom här är fråga, vara ägnat att motverka en naturlig inriktning av verksamheten. Skolöverstyrelsen understryker att det nuvarande skolskjuts-systemet visat sina mest negativa verkningar på det pedagogiska området. Systemet har lett till att kommuner underlåtit att unyttja de förbättringar i pedagogiskt avseende som varit möjliga eller utnyttjat dem på ett från pedagogisk synpunkt otillfredsställande sätt. Skolskjutsorganisationen har med andra ord fått styra skolarbetet i klart ogynnsam riktning. Det finns enligt skolöverstyrelsens uppfattning risk för att denna utveckling fortsätter och förs över i grundskolans högstadium, där den indirekt kan komma att verka dirigerande på den enskilde elevens rätt till en fritt vald studieväg.

5.3 Departementschefen

Det nu diskuterade skatteutjämningsystemet skapar såsom såväl kommittén som flera remissinstanser framhållit möjligheter till en förenklad bidragsgivning bl. a. genom en avveckling av speciella bidrag. De av skolöverstyrelsen anförda skälen för avlösning av bidragen till skolmåltider, anskaffande av inventarier för skolmåltidsverksamheten, skolskjutsar och inackordering av skolpliktiga elever finner jag bärande. Det torde inte längre föreligga utrymme för stimulansbidrag till verksamhetsgrenar av förevarande art. Några allvarliga ekonomiska konsekvenser för kommunernas ekonomi torde inte uppkomma genom dessa bidrags avveckling och överförande till det allmänt skatteutjämnande systemet. Tvärtom kommer medlen i fråga därigenom i första hand kommuner med sämre ekonomiska förutsättningar till godo. Genom införande av ett allmänt skatteutjämnings-system som i första hand garanterar kommunerna ett visst skatteunderlag undanrycks för övrigt grunden för skatteunderlagsgraderade speciella bidrag.

Härutöver vill jag föreslå avlösning av ytterligare vissa bidrag.

Statsbidraget till pedagogisk utrustning m. m. synes sålunda kunna avlösas. Det bör observeras att det vid bidragets tillkomst inte ansågs erforderligt med någon kontroll från statens sida att bidragsmedlen i fråga användes för sitt avsedda ändamål. Såväl skolöverstyrelsen som vederbörande departementschef ansåg sig kunna förutsätta att kommunerna om de erhöll ett bidrag som redan genom sin benämning karakteriserades som ett bidrag till anskaffning av pedagogiska hjälpmedel också kom att använda medlen för sådant syfte (prop. 1962: 54 s. 568, SäU 1 s. 195, rskr 328). Mot denna bakgrund synes det mig finnas anledning förmoda att bidragsmedlens överförande till det allmänna skatteutjämnningssystemet inte skall minska kommunernas ansvar och intresse av att behoven på ifrågavarande område blir behörigen tillgodosedda. Även i fråga om detta bidrag torde gälla vad skolöverstyrelsen anfört beträffande bidragen till skolskjutsar och inackordering, nämligen att det med hänsyn till den starka kommunala förankring skolväsendet nu har inte synes nödvändigt. Bidraget tillkom för övrigt bl. a. av den anledningen att man ville förhindra en från kommunal synpunkt ogynnsam förskjutning i kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Genom det allmänna bidragets tillkomst och medlens överförande dit faller även denna grund för bidragets bibehållande.

Syftet med statsbidraget till de kommunala folkbiblioteken är att stimulera kommunerna att anordna biblioteksverksamhet. I det hänseendet torde bidraget ursprungligen ha spelat en betydande roll. Med hänsyn till utvecklingen på biblioteksväsendets område och den numera allmänt rådande uppfattningen att till normal kommunal verksamhet hör ett bibliotek torde bidraget från stimulanssynpunkt ha förlorat sin betydelse. Bidraget utgår också med ett förhållandevis litet belopp. För de större kommunerna inverkar det över huvud taget inte på utdebiteringen. Bedömningen från kommunal sida av folkbibliotekens behov torde därför i stor utsträckning ske utan hänsynstagande till statsbidraget. En avlösning av detta i samband med att skatteutjämningsproblemet löses kan alltså inte väntas få någon negativ effekt på biblioteksverksamheten. Kommunerna torde i regel väl känna sitt ansvar på förevarande område. Även om i enstaka kommuner inställningen till biblioteksverksamheten i någon mån kan påverkas av statsbidraget torde kunna antas att biblioteksverksamheten i stort sett kommer att fungera tillfredsställande även utan den nuvarande statsbidragsgivningen. Jag föreslår därför att bidraget avlöses och överföres till det allmänna skatteutjämningsbidraget. Jag vill understryka att det inte är fråga om att beröva kommunerna nu utgående bidragsmedel utan att överföra dem till kommunerna genom ett nytt bidragssystem som ger bidragen till de kommuner som torde vara i bäst behov av dem. Medlen blir visserligen inte bundna i fråga om sin användning men med hänsyn till det positiva intresse, som visats från kommunalt håll i fråga om biblioteksverksamheten torde man ha anledning att förvänta att stödet till folkbiblioteken inte minskar

genom omläggningen av sättet för bidragsgivningen utan snarare bör förväntas öka med hänsyn till att kommunernas ekonomiska resurser förbättras genom den nu föreslagna skatteutjämningsreformen. Vissa från kommunalt håll framförda synpunkter på ifrågavarande problem redovisas av chefen för ecklesiastikdepartementet i samband med de förslag som denna dag föreläggs riksdagen om anslag för att allmänt stimulera biblioteksverksamheten i landet och om anslag för en avsevärd höjning av centralbiblioteksbidraget.

I detta sammanhang bör även de från ekonomisk synpunkt obetydliga bidragen till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem, till uppförande eller inrättande av barnhem och till driften av barnhem avlösas. Bidragen saknar stimulanseffekt. De förbättrade ekonomiska förutsättningar som skapas genom ett effektivt skatteutjämningsystem ger kommunerna möjlighet att driva ifrågavarande verksamhet utan speciella statsbidrag. Bidraget till ålderdomshem inrymmer också en skatteunderlagsgradering som det saknas anledning att bibehålla när man infört ett allmänt skatteutjämningsystem av den typ som nu föreslagits.

Närmast till hands synes ligga att avlösa de nu diskuterade bidragen på det sätt att till det allmänna skatteutjämningsystemet överförs belopp som motsvarar vad för ändamålen i fråga kan beräknas ha anslagits för budgetåret 1965/66 om bidragen då alltjämt skulle utgått. Med hänsyn till angelägenheten av att förbättra särskilt de skattekraftsvaga kommunernas ekonomi föreslår jag emellertid att det allmänt skatteutjämnande bidraget uppräknas med ett belopp som med 65 milj. kr. överstiger de nu ifrågavarande speciella bidragen. Medlen bör såsom jag förut framhållit användas för att höja skattekraftsgränserna. Det bör påpekas att de i systemet insatta medlen genom dettas utformning vinner värdebeständighet och standardföljsamhet.

Frågan om de föreskrifter som den föreslagna avlösningen av speciella bidrag föranleder anmäles i särskild ordning av de statsråd till vilkas område bidragen hör. I samband därmed anmäles också de anslagsbehov för ifrågavarande statsbidrag som övergångsvis föreligger under nästa budgetår.

6. Folkpensionskostnaderna

6.1 Skatteutjämningskommittén

Såsom framgått av det föregående skall enligt gällande bestämmelser kommun bidra till kostnaderna för förtidspensioner jämte barntillägg till sådana pensioner, änkepensioner i anledning av dödsfall som inträffat före den 1 juli 1960 samt hustrutillägg. Dessa förmåner beviljas genom beslut av de allmänna försäkringskassorna enligt grunder som fastställts av staten. Kommun åligger därjämte att lämna bidrag till kostnaderna för kommunala bo-

stadstillägg. Kommun bestämmer om kommunala bostadstillägg skall utgå och storleken av desamma.

Kommittén föreslår att kostnaderna för *de av staten fastställda folkpensionsförmånerna* i sin helhet övertas av staten. Till stöd härför åberopar kommittén bl. a. följande. Prövningen av dessa förmåner verkställdes tidigare av pensionsnämnderna som utgjorde en del av den kommunala förvaltningen. Efter 1962 års reform på socialförsäkringens område ankommer emellertid denna prövning inte längre på något kommunalt organ. Handläggningen av ärenden rörande förtidspensioner jämte barntillägg äger sålunda rum i pensionsdelegationerna som är organ inom försäkringskassorna. Inkomstprövningen av dessa förmåner har för övrigt slopats. Beträffande hustrutilläggen och vissa änkepensioner gäller visserligen att de allttjämt är inkomstprövade men denna prövning sker inte av något kommunalt organ utan av försäkringsnämnd som liksom pensionsdelegerade är ett organ inom försäkringskassan. De främsta motiven för kommunbidrag till kostnaderna för de statligt fastställda förmånerna har därmed bortfallit. Kommittén hänvisar vidare till att allmän enighet numera synes råda om att dessa kommunbidrag bör slopas. Denna uppfattning kom till uttryck i samband med tillkomsten av 1962 års riksdagsbeslut om den nuvarande maximeringen av dessa bidrag.

I fråga om *de kommunala bostadstilläggen* framhåller kommittén att det huvudsakligen är den omständigheten att kommunerna bestämmer om dessa tillägg skall utgå och storleken av desamma som fått utgöra motivet för kommunernas bidrag. Skatteutjämningskommittén erinrar därjämte om socialförsäkringskommitténs principuttalande (SOU 1961:29) att den höjning av maximigränsen för kommunbidragen från 60 till 80 % som socialförsäkringskommittén föreslog — och som genomfördes av 1962 års riksdag — var avsedd att utgöra ett steg i riktning mot att låta kommunerna helt överta finansieringen av tilläggen. Under hänvisning härtill föreslår skatteutjämningskommittén att kommunerna ensamma skall stå för de kommunala bostadstilläggen.

Beträffande ikraftträdandet av förslagen åberopar kommittén att enligt kungörelsen den 25 maj 1962 (nr 399) om inbetalning av kommunernas andelar i folkpensioner kommunernas bidrag skall erläggas först året efter det förmånerna utgått. För att förslagen skall få effekt samtidigt med att det nya bidragssystemet i skatteutjämnande syfte träder i kraft, dvs. fr. o. m. ingången av kalenderåret 1966, bör därför de nya bestämmelserna om kostnadsfördelningen träda i kraft den 1 januari 1965.

En av kommitténs ledamöter, *Eric Carlsson*, anser att den slutliga målsättningen bör vara en sådan höjning av de allmänna folkpensionsbeloppen att alla pensionärer får möjligheter till en god standard även i bostadshänsesende. Han finner det angeläget att ett statligt grundbelopp i det kommunala bostadstillägget införs samtidigt med att staten övertar övriga pensionskostnader.

6.2 Remissyttrandena

Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig på denna punkt, bl. a. *Svenska stadsförbundet*, *statskontoret* och *LO* tillstyrker eller har inte någon erinran att göra mot kommitténs förslag. *Statskontoret* säger sig med tillfredsställelse se att detta steg tagits mot en kostnadsfördelning mellan stat och kommun enligt principen att ansvaret för finansieringen följer med beslutanderätten om utgifterna.

I sitt utlåtande över kommittéförslaget framhåller *riksförsäkringsverket* att hustrutilläggen i princip är av samma natur som de kommunala bostadstilläggen i det att båda tilläggen avser att efter individuell prövning förhöja pensionerna i de fall dessa med hänsyn till omständigheterna bedömes såsom otillräckliga. Det synes inte vara rationellt att såsom kommittén tänkt sig alltså ha två slag av inkomstprövade pensionstillägg med samma regler för inkomstprövningen, varav det ena skulle helt betalas av kommunerna och det andra helt av staten.

Flera remissmyndigheter säger sig inte kunna godta kommitténs förslag i vad det avser de kommunala bostadstilläggen. Sälunda framför *Svenska kommunförbundet* erinringar från sociala synpunkter. De kommunala bostadstilläggen utgör en del av pensionssystemet och bör därför enligt förbundets mening fastställas med hänsyn till hela samhällets möjligheter att tillgodose folkpensionärernas behov. Överföringen på kommunerna av samtliga kostnader för bostadstilläggen kan komma att leda till att tilläggens storlek i ännu högre grad än nu blir beroende av den enskilda kommunens ekonomiska resurser och antalet folkpensionärer som har möjlighet erhålla inkomstprövade förmåner. Det föreslagna skatteutjämnningssystemet innebär en viss utjämning av kommunernas ekonomiska resurser, men även i framtiden kommer att kvarstå så stora ekonomiska olikheter mellan kommunerna, att deras möjligheter att fastställa bostadstillägg avvägda efter behoven i den enskilda kommunen starkt varierar. Enligt kommunförbundets uppfattning är det inte möjligt att på längre sikt bibehålla de nuvarande reglerna om kommunala bostadstillägg.

RLF ansluter sig till den av kommittéledamoten Carlsson anförda uppfattningen att staten även i fortsättningen bör bära en del av kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen. Bland annat med hänsyn till att andelen åldringar i framför allt glesbygdskommunerna enligt samstämmiga prognoser kommer att öka ytterligare under de närmaste åren är det angeläget att bostadstilläggen till viss del bestrids med statsmedel. Om så inte blir fallet är risken stor att vissa glesbygdskommuner på grund av svagt skatteunderlag och hög andel åldringar inte kan ge sina pensionärer ett bostadstillägg som står i proportion till bostadskostnaderna och de tillägg som erhålles i de ekonomiskt starkare kommunerna.

Jämtlands läns landsting går ett steg längre och hävdar under åberopan-

de att folkpensioneringen får anses helt och hållet vara en statlig angelägenhet att staten bör bära kostnaderna också för de bostadstillägg som nu åvilar kommunerna. Även *Kalmar läns södra landsting* anser att staten i princip bör svara för samtliga folkpensioneringskostnader. Ett genomförande härav förutsätter att de kommunala bostadstilläggen avvecklas och ersätts med ett för hela landet enhetligt, behovsprövat bostadstillägg. En sådan lösning synes även från rättvisesynpunkt vara att föredra, eftersom pensionärernas standard då ej blir beroende av bosättningskommunens ekonomiska politik. Kommitténs förslag bör godtas som en etapp på vägen mot att staten fullständigt övertar samtliga folkpensioneringskostnader.

Enligt *länsstyrelsen i Stockholms län* synes tiden nu vara mogen för en planmässig avveckling av de inkomstprövade bostadstilläggen genom en successiv höjning av de allmänna folkpensionsbeloppen till en sådan storlek att alla pensionärer får möjligheter till en god standard som även innefattar bostadsförsörjningen. Om en ändring i samhällskostnadernas fördelning mellan stat och kommun till kommunernas förmån skulle visa sig önskvärd synes detta vara en lämplig metod.

6.3 Departementschefen

Kommitténs förslag att staten helt skall överta kostnaderna för de av staten fastställda folkpensionsförmånerna finner jag sakligt motiverat. Det har i stort sett också lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Jag förordar att detta förslag genomförs.

Kommittén har samtidigt föreslagit att kommunerna skall helt svara för kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen. Flera remissinstanser har rest invändningar mot kommitténs förslag i denna del. Man anser sålunda att folkpensioneringen är en statlig angelägenhet och att staten därför bör svara även för kostnaderna för dessa tillägg. De kommunala bostadstilläggen utgör — förmenar man — en del av pensionssystemet och bör därför fastställas med hänsyn till hela samhällets möjligheter att tillgodose folkpensionärernas behov. Det föreslagna skatteutjämnningssystemet skulle visserligen medföra en viss utjämnning av kommunernas ekonomiska resurser men denna skulle vara otillräcklig för att varje kommun skulle kunna bereda sina pensionärer erforderligt stöd i förevarande avseende. Kommunernas övertagande av kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen i deras helhet skulle, anser man, leda till att de mera skattetyngda kommunerna av ekonomiska skäl nödgas avstå från att bevilja dessa tillägg eller minska de redan utgående tilläggen.

De farhågor som sålunda anförts synes mig vara i hög grad överdrivna. Jag vill framhålla att den av mig förordade utformningen av det allmänna skatteutjämnningssystemet innebär en betydligt längre gående utjämnning av de ekonomiska olikheterna mellan kommunerna än kommitténs förslag skul-

le ha kunnat medföra. Genom den långtgående garanti som lämnas varje kommun i fråga om skatteunderlag och skatteutjämningsbidragen för hög utdebitering torde även de i ekonomiskt hänseende eljest sämst ställda kommunerna, bl. a. glesbygds- och avfolkningskommunerna, få förbättrade möjligheter att ge sina pensionärer bostadstillägg. De olikheter i pensionärernas standard som hittills orsakats av bosättningsorten skulle sålunda kunna minskas genom bidragsgivningen i skatteutjämnande syfte. Vidare bereds kommunerna en mycket avsevärd lättnad i ekonomiskt hänseende genom att staten såsom nu föreslagits helt övertar kostnaderna för de av staten fastställda pensionsförmånerna. De ändrade finansieringsreglerna medför en kostnadsökning för staten under nästa budgetår av ca 350 milj. kr. Även den pågående reformen av kommunindelningen kan väntas komma att utjämna de ekonomiska olikheterna mellan kommunerna och därmed olikheterna i möjligheterna att bevilja pensionärerna kommunala bostadstillägg. Jag kan under hänvisning till det nu anförda inte ansluta mig till de framförda förslagen att staten även i framtiden skall bära en del av kostnaderna för ifrågavarande tillägg utan förordar kommitténs förslag även i denna del.

Jag finner den av kommittén föreslagna fördelningen av folkpensionskostnaderna väl motiverad även från den synpunkten att den innebär att staten svarar för de förmåner statsmakterna fattar beslut om och kommunerna för dem som kommunerna beslutar om.

Jag föreslår vidare att den ändrade fördelning av folkpensionskostnaderna som jag nu förordat ges verkan fr. o. m. samma dag som skatteutjämnningssystemet är avsett att träda i kraft, dvs. fr. o. m. den 1 januari 1966. Detta innebär att de nya bestämmelserna för fördelningen gäller redan för de på år 1965 belöpande kostnaderna eftersom dessa skall inbetalas till statsverket först år 1966.

Den av mig sålunda föreslagna ändringen av finansieringen av folkpensionskostnaderna kräver ändring av lagen den 25 maj 1962 (nr 398) om finansiering av folkpensioneringen. Förslag härom liksom beträffande anslagsbehovet för folkpensioneringen kommer att i annat sammanhang anmälas av chefen för socialdepartementet.

7. Kostnaderna

7.1 Skatteutjämningskommittén

Kommittén har inte tagit någon ställning till frågan om fördelningen mellan stat och kommun i stort av kostnaderna för den samhällsverksamhet som åvilar kommunerna. Denna fråga har legat utanför kommitténs uppdrag. I olika sammanhang påtalade problem som anknyter till kostnadsfördelningsfrågan kvarstår därför, framhåller kommittén, även efter ett genom-

förande av kommitténs förslag. Det synes enligt kommitténs mening motiverat att frågan om fördelningen av kostnaderna på skolans område mellan stat och kommun tas upp till prövning inom en snar framtid. Kommittén understryker därjämte angelägenheten av att i samband med prövningen av kommitténs förslag kostnadsfördelningen mellan staten och landstingskommunerna underkastas en prövning från allmänna skattepolitiska utgångspunkter.

7.2 Remissyttrandena

Svenska landstingsförbundet liksom *flertalet landsting* understryker behovet av att kostnadsfördelningen mellan staten och landstingskommunerna underkastas en prövning från allmänna skattepolitiska utgångspunkter.

Södermanlands läns landsting — vars yttrande i stort sett kan anses representativt även för övriga landsting — framhåller att kommitténs förslag till kommunal skatteutjämning inte kan ses isolerat utan bör sättas in i ett vidare sammanhang. Landstinget anför därjämte bl. a. följande. Till olika grenar av landstingsverksamheten har statliga bidrag utgått och utgår. Bidragen till landstingen har oftast konstruerats med syfte att stimulera landstingen att igångsätta verksamhet som regering och riksdag funnit angelägen. Bidragen har vid införandet vanligen täckt en inte oväsentlig del av kostnaderna. Allt eftersom anläggnings- och driftkostnader stigit, har emellertid deras reella värde kraftigt reducerats och en kostnadsöverföring således skett ifrån den progressiva statliga till den proportionella kommunala beskattningen. Denna utveckling har framför allt kännetecknat hälso- och sjukvården. Införandet av omsättningsskatten har medfört, framhåller landstinget vidare, att landstingen får betala skatt till staten på de förbrukningsartiklar som erfordras inom landstingsverksamheten. Allmänheten ställer stora krav på utbyggnaden av den service som landstingen har att svara för. Sålunda kräver man att de medicinska framstegen snabbt skall bli tillgängliga inom den allmänna hälso- och sjukvården. Den ändrade åldersfördelningen inom befolkningen nödvändiggör vidare en omfattande utbyggnad av långtidsvårdsresurserna. Landstingen har också, fortsätter landstinget, fått ökade kostnader genom övertagandet av huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet och torde ha anledning att räkna med ytterligare kostnader genom övertagandet av mentalsjukvården. Enligt läkarprognosutredningen beräknas efterfrågan på hälso- och sjukvård ske i avsevärt snabbare takt än ökningen av nationalprodukten. Om denna efterfrågeökning skall kunna tillgodoses ligger enligt landstingets mening redan i divergensen mellan denna och utvecklingen av nationalprodukten ett tvång till utdebiteringshöjning för landstingskommunerna. Härtill bör också observeras, att det finns en utpräglad tendens att på landstingen överföra upp-

gifter från andra samhälleliga institutioner. Vidare riktas fortlöpande krav på landstingen att tillgodose behov som hittills inte blivit tillgodosedda av annan institution. Landstingens uppgifter, anför landstinget, faller till väsentlig del inom sådan serviceverksamhet som i hög grad är personalkrävande. På kostnadssidan är löneposten sålunda den dominerande. Hälso- och sjukvården sysselsätter i hög grad kvinnlig arbetskraft och verksamheten måste med nödvändighet uppehållas dygnet runt och även under helgdagar. Under senare år har den procentuella löneökningen för kvinnlig arbetskraft varit högre än för manlig. För den närmaste tiden måste man räkna med att denna utveckling fortsätter. Utvecklingen av lönekostnaderna inom landstingsverksamheten kan därför, understryker landstinget, för lång tid framåt beräknas bli avsevärt ogynnsammare än inom andra verksamhetsområden och följden måste bli ökade utdebiteringar.

Landstinget tillägger slutligen. Av det anförda torde framgå att landstingen står inför väsentligt stegrade uttaxeringsbehov under de närmaste åren. En översyn av fördelningen av kostnaderna mellan staten och landstingen synes alltmer erforderlig.

Enligt *Svenska kommunförbundets* mening är det nödvändigt att bedöma frågan om de ekonomiska relationerna mellan stat och kommun från vidare aspekter än skatteutjämningskommittén haft möjligheter att göra. Den kommunala inkomstskatten utgör en del av det totala skattesystemet och dess höjd bör därför avvägas efter en skattepolitisk bedömning av hur kostnaderna för samhällets verksamhet skall fördelas mellan olika skattebetalare samt mellan olika skatteformer. Förbundet anför vidare:

Kommunernas skatteinkomster har i ökad utsträckning tagits i anspråk för finansiering av obligatoriska uppgifter inom socialvård, skolväsen m. fl. förvaltningsgrenar. Den kommunala verksamheten har allmänt sett fått allt större betydelse för samhällets utveckling. Under den sista tioårsperioden har kostnaderna för kommunernas verksamhet stigit snabbare än kommunernas inkomster, vilket lett till en höjning av medelutdebiteringen från 12: 24 kronor per skattekrona år 1955 till 16: 50 kronor per skattekrona år 1964. Vad gäller den framtida utvecklingen har kommittén i sitt betänkande redovisat vissa förvaltningsgrenar för vilka kommunernas kostnader kan väntas öka. Den pågående inflyttningen till tätorterna och svårigheterna på kreditmarknaden, som framtvingar ökad skattefinansiering av investeringar, kommer att pressa kommunernas kostnader uppåt. Den påbörjade avvecklingen av kommunernas kostnader för rätts- och ordningsväsen innebär visserligen en viss avlastning, men allmänt sett pekar utvecklingen mot en fortsatt höjning av kommunernas utdebiteringar.

En reell kommunal självstyrelse förutsätter att kommunerna har ekonomiska resurser att fullgöra andra uppgifter än de formellt eller sakligt

obligatoriska. Statsbidragssystemet bör därför enligt förbundets mening utformas så att kommunerna erhåller en andel av samhällets resurser som svarar mot deras ständigt ökade uppgifter inom samhällsverksamheten. Frågan om statsbidragsgivningens omfattning får inte bedömas uteslutande från statsfinansiella utgångspunkter. Genom statsbidragen bör kommunernas ekonomi påverkas så att kommunalskatten får den tyngd i det totala skattesystemet och den andel i den enskilde skattebetalarens skattebörda som befinnes lämplig efter en skattepolitisk bedömning. Utformningen av statsbidragssystemet och därmed även av den skatteutjämnande bidragsgivningen har ett klart samband med utformningen av skattesystemet. Enligt kommunförbundets uppfattning är det inte möjligt att bestämma utformningen av det framtida skattesystemet utan att ta ställning till hur den kommunala inkomstskatten skall invägas i systemet.

Ansvar för beskattningsreglernas och statsbidragsbestämmelsernas utformning åvilar statsmakterna, som även har ett betydande inflytande på omfattningen av den kommunala verksamheten. Det måste därför enligt kommunförbundets mening åvila statsmakterna att vidta sådana åtgärder att det i den enskilda kommunen råder balans mellan utgifter och inkomster vid en som rimlig ansedd utdebitering. Ojämnheterna i den kommunala beskattningen har sedan länge utgjort ett problem från bl. a. skattepolitiska och sociala synpunkter, och det torde även för statsmakterna ha stått klart att ökade statliga insatser kan komma att erfordras. Kommunförbundet vill erinra om ett uttalande i prop. 1961: 150 att minskningen av skatteersättningen inte kan betecknas som typisk för den framtida utvecklingen. »Tvärtom talar starka skäl för att ett av 1960-talets fördelningsproblem just kommer att gälla metoderna att åtminstone minska takten i den eljest förutsebara uppgången i de kommunala utdebiteringarna.»

Svenska kommunförbundet framhåller slutligen att man från kommunernas sida räknat med att skatteutjämningskommitténs arbete skulle leda till förslag om omedelbara åtgärder i kostnadsfördelningsfrågan. När så inte skett måste denna tas upp i särskild ordning. I samband därmed bör frågan om utformningen av ett rationellt uppbyggt statsbidragssystem behandlas.

Även *Svenska stadsförbundet* och flera andra remissinstanser framhåller att kommitténs förslag inte löser kostnadsfördelningsfrågan och framför synpunkter som nära överensstämmer med Svenska kommunförbundets.

Skolöverstyrelsen belyser i sitt utlåtande över kommitténs förslag den aktuella utgiftsutvecklingen inom skolväsendet och vad den kan beräknas innebära för kommunernas del samt för kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Det torde, anför skolöverstyrelsen, vara realistiskt att vid den ekonomiska planeringen räkna med att utbildningssektorns andel av nationalprodukten måste väsentligt ökas om föreliggande utbyggnadsplaner skall kunna genomföras. Detta innebär att denna sektor måste ges ökad prio-

ritet vid fördelningen av samhällsresurserna. Ett realiserande av de uppställda reformprogrammen förutsätter ökade insatser inte bara från staten utan även från kommunerna, vilka i egenskap av huvudmän för skolväsendet i första hand har att finansiellt svara för verksamheten. Överstyrelsen belyser omfattningen och innebörden av den förskjutning av kostnadsrelationerna mellan stat och kommun till kommunernas nackdel som ägt rum beträffande vissa mera betydande statsbidrag på skolväsendets område, nämligen till skolmältider, byggnadsarbeten samt skolskjutsar och inackordering. Skolöverstyrelsen understryker emellertid att det mest betydande statsbidraget inom skolväsendet, det allmänna driftbidraget för obligatoriska skolor, företer en i förhållande till bidragen till skolmältider och byggnadsarbeten i kostnadshänseende motsatt utveckling.

7.3 Departementschefen

Som jag tidigare framhållit är skatteutjämningen en fråga som i och för sig inte har något direkt samband med problemet om hur kostnaderna för samhällsverksamheten skall fördelas mellan stat och kommun. Skatteutjämningskommittén har dock liksom flera remissinstanser berört detta problem. I olika sammanhang har det också behandlats i riksdagen. Så har skett bl. a. i samband med frågor om statsbidrag på det obligatoriska skolväsendets område (prop. 1962: 54 s. 566, Säu s. 194, rskr 328; prop. 1963: 66 s. 24, SU 75, rskr 191), om folkpensioneringens finansiering (motionerna 1963: I: 539 och 1963: II: 656, L²U 24, rskr 133) och om finansiering av bidragsförskott (prop. 1964: 70, L²U 47, rskr 183). Jag vill i anledning härav framföra några allmänna synpunkter på problemet.

I sitt yttrande över skatteutjämningskommitténs betänkande framhåller Svenska kommunförbundet att utformningen av statsbidragssystemet och därmed av den skatteutjämnande bidragsgivningen har ett klart samband med skattesystemets gestaltning. Enligt förbundets mening är det inte möjligt att bestämma hur det framtida skattesystemet skall se ut utan att ta ställning till hur den kommunala inkomstskatten skall invägas i systemet. Det måste, säger förbundet vidare, åvila statsmakterna att vidta sådana åtgärder att i den enskilda kommunen råder balans mellan utgifter och inkomster vid en som rimlig ansedd utdebitering. I anslutning härtill vill jag anföra följande.

Det är givet att den kommunala inkomstbeskattningen inte kan ses isolerad från den statliga beskattningen. Det är emellertid ingalunda säkert att en ökad bidragsgivning till kommunerna leder till en rättvisare fördelning av skattebördorna. Det kan väl tänkas att ändringar inom ramen för statsbeskattningen eller socialpolitiska åtgärder kan vara att föredra. Som bekant har under senare år problemställningen förskjutits till följd av en ökad indirekt beskattning. Jag vill i anslutning till kommunförbundets ut-

talande om behovet av ökade statliga insatser understryka att den senaste tidens ökning av transfereringarna till kommunerna återspeglar en strävan att utjämna standardskillnader mellan invånarna i olika delar av landet. Under den senaste tioårsperioden har såsom jag också nämnt i prop. 1965: 1 (bil. 1 s. 29) statens andel av de totala kommunala utgifterna ökat från 17 till 22 %. I absoluta tal betyder detta en ökning med 2 600 milj. kr.

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande betonat att det vid den ekonomiska planeringen är realistiskt att räkna med att utbildningssektorns andel av nationalprodukten måste väsentligt ökas, om föreliggande utbyggnadsplaner skall kunna genomföras. Ett realiserande av de uppställda reformprogrammen förutsätter enligt styrelsens mening ökade insatser såväl från staten som från kommunerna. I anledning härav vill jag hänvisa till mitt uttalande i prop. 1965: 1 (bil. 1 s. 33) att som ett led i regeringens reformpolitik omfattande åtgärder vidtagits för att möta den stegrade efterfrågan på utbildning. Resurserna för forskning och utvecklingsarbeten har successivt byggts ut för att säkra den fortsatta välståndsökningen. Årets budgetförslag fullföljer den höga reformaktiviteten inom utbildningsområdet.

Svenska kommunförbundet liksom flera andra remissinstanser önskar en utredning av frågan om fördelningen mellan stat och kommun av kostnaderna för samhällsverksamheten. Såsom förbundet självt framhållit har frågan om den statliga bidragsgivningens utformning ett nära samband med hur skattesystemet utformas. Detta är f. n. föremål för överväganden. Det synes därför inte möjligt att nu ta ställning till hur kostnaderna för samhällsverksamheten slutgiltigt skall fördelas. För övrigt går förändringarna av samhällsverksamheten så snabbt att möjligheterna inte torde vara stora att finna ett system som definitivt löser hela kostnadsfördelningsfrågan. Enligt min mening synes också först skatteutjämningssystemet böra prövas i praktiken. Jag vill erinra om att detta innehåller utomordentliga möjligheter att påverka såväl bidragsgivningens omfattning som bidragsmedlens fördelning mellan kommunerna. I systemet ingår nämligen tre variabla faktorer — skattekraftsgränsen, utdebiteringsgränsen och bidragsprocenten — varmed bidragsgivningen kan påverkas på sätt nu nämnts. Goda skäl talar alltså för att den ändring av statsbidragsgivningen till kommunerna som eventuellt föranleds av en omläggning av skattesystemet kan ske inom ramen för det föreslagna skatteutjämningssystemet. Såsom jag i annat sammanhang framhållit bör varje ändring av mera väsentlig grad av beskattningssystemet medföra en omprövning av skatteutjämningssystemets utformning. Skatteutjämningssystemet är även så konstruerat att eventuella framtida avlösningar av statsbidrag kan ske utan ändring av systemets principiella uppbyggnad.

De nu framlagda förslagen innebär en betydande ökning av bidragsgivningen till kommunerna. Av följande sammanställning framgår att helårseffekten av mina förut nämnda förslag skulle bli ett nettotillskott till kommunerna av över 400 milj. kr.

	Anslag 1964/65	Anslag 1965/66			Helårs- effekt
		utan reform	med reform	skillnad	
1	2	3	4	5	6
Skatteersättning enl. 1957 års orts- avdragsreform	360	332	166	— 166	— 332
Skatteersättning enl. 1961 års orts- avdragsreform	310	323	162	— 161	— 323
Skattelindringsbidrag	90	99	49	— 50	— 99
Skatteutjämningsbidrag	—	—	465	+ 465	+ 930
Summa	760	754	842	+ 88	+ 176
Bidrag till folkpensioner	3 625	4 125	4 475	+ 350	+ 350
Vissa speciella statsbidrag	118	123	112	— 10	— 123
Nettotillskott till kommunerna..				+ 428	+ 403

Jag har förut förordat sådana modifikationer i det av kommittén föreslagna skatteutjämningsystemet att de till landstingen utgående bidragen inte kommer att för något landsting understiga de för år 1965 utgående skatteersättningarna utan i regel kommer att överstiga dessa. Förbättringen i ekonomiskt hänseende för landstingen blir härigenom påtaglig; skatteutjämningsbidragen för 1966 kan beräknas komma att med ungefär 115 milj. kr. överstiga skatteersättningarna för år 1965. Men även den avlastning som kommer primärkommunerna till del är betydande. Sålunda kan nettotillskottet beräknas för städerna till 75 milj. kr., för köpingarna till 20 milj. kr. och för landskommunerna till 190 milj. kr. Härtill kommer den lättnad som bereds kommunerna genom polisväsendets och rådhusrätternas förstärkning. Den effekt bidragsgivningen kan ha på utdebiteringarna kommer jag att beröra senare.

Genom anknytningen av bidragsgivningen till medelskattkraften och medelutdebiteringen i riket kommer vid oförändrade relationer mellan kommunerna statsbidraget att utgöra en praktiskt taget oförändrad andel av kommunernas utdebiteringsbehov. Eftersom detta, såvitt nu kan bedömas, kan väntas snabbt stiga, blir så fallet också med skatteutjämningsbidraget. En liknande automatik har förut inte varit knuten till något allmänt statsbidrag. Jag har emellertid ansett mig böra acceptera denna automatiska stegring av bidragsgivningen trots att den från statsfinansiell aspekt kan inge vissa farhågor.

8. De föreslagna åtgärdernas betydelse i utdebiteringshänseende

Inom finansdepartementet har jag låtit utföra vissa beräkningar för att belysa den möjliga effekten i utdebiteringshänseende av den föreslagna bidragsgivningen i skatteutjämningssyfte, omfördelningen av kostnaderna för folkpensioneringen och vissa andra åtgärder. Resultatet av dessa beräkningar har redovisats i en särskild tabellsammanställning. Denna torde såsom *bilaga 3* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Jag vill understryka att beräkningarna i huvudsak är statiska och inte avser att ge uttryck för en antagen utveckling. Om förutsättningarna för beräkningarna hänvisar jag till bilagan. Denna utvisar i huvudsak följande.

De nämnda åtgärderna kan medföra inte endast en avsevärd reducering av skillnaderna i utdebitering mellan kommunerna utan även en betydande minskning av utdebiteringsnivån i riket. Åtgärdernas skatteutjämningssyfte får betecknas som god. Skillnaden mellan högsta och lägsta utdebitering beräknas för år 1966 till 7: 40 kronor per skattekrona mot 11: 57 kronor per skattekrona för år 1965. Inom samtliga län med undantag av Malmöhus län kan den genomsnittliga utdebiteringen väntas minska. Højningen i Malmöhus län är dock obetydlig (ca 17 öre/skr.). I första hand är det kommunerna i de nordligaste länen samt i Kalmar och Gotlands län som skulle få möjligheter att sänka sina utdebiteringar. I flera fall skulle en reducering av utdebiteringarna med över 4 kr./skr. ligga inom möjligheternas gränser.

Av tabellsammanställningen (tabell 3 b) framgår att de beräknade medelutdebiteringarna för länen såväl år 1966 som vid den tidpunkt då kostnaderna för polisväsen m. m. helt bestrids med statsmedel är högst i vissa Svealandslän. Detta torde delvis förklaras därav att många kommuner i dessa län, bl. a. vissa större städer, håller en kommunal standard som överstiger den i riket genomsnittliga.

Jag vill understryka att de förevarande beräkningarna skett under antagande bl. a. att de speciella bidrag som jag förut omnämnt avlösts. Trots att sålunda förutsatts att de betydande skolskjutsbidragen till bl. a. glesbygdskommunerna inte längre utgår, kommer dessa kommuner att få möjlighet att väsentligt sänka sina utdebiteringar. Skulle trots de ordinarie skatteutjämningsbidragen inte godtagbara skillnader i skattetryck kvarstå kan extra skatteutjämningsbidrag utgå för att åstadkomma den ytterligare utjämning som kan anses motiverad.

Endast för en mindre del av kommunerna skulle åtgärderna leda till höjd utdebitering. Enligt uppgifterna i tabellsammanställningen skulle år 1966 omkring 150 av rikets kommuner få en högre utdebitering än tidigare. Detta antal motsvarar ca 15 % av det totala antalet kommuner i riket och utgörs till ca hälften av kommuner med utdebiteringar under medelutdebiteringen. I verkligheten torde antalet kommuner som kan beräknas få en höjd

utdebitering i samband med skatteutjämningsystemets införande bli avsevärt mindre. Förklaringen härtill är att såsom jag förut nämnt de förevarande beräkningarna är i hög grad statiska och därför ger ett för litet nettotillskott till kommunerna.

Jag vill nämna att bidraget på grund av brist på skattekraft utgör inte mindre än närmare 90 % av det totala bidragsbeloppet. Den alldeles övervägande delen av bidraget för brist på skattekraft tillfaller landstingskommunerna och landskommunerna. Huvuddelen av bidraget för hög utdebitering tillkommer däremot städerna.

9. Anslagsfrågor

Skatteersättningarna i anledning av 1957 och 1961 års ortsavdragsreformer upphör med utgången av år 1965. Jag har föreslagit att skattelindringsbidragen skall upphöra vid samma tidpunkt och att skatteutjämningsystemet skall gälla fr. o. m. ingången av år 1966. Detta innebär att anslag till skatteersättningar och till bidrag till skattetyngda kommuner erfordras för andra halvåret 1965.

För år 1965 har skattelindringsbidrag beviljats 182 kommuner med tillhopa 98,7 milj. kr. Detta belopp inkluderar de s. k. extra skattelindringsbidragen. Av beloppet faller hälften eller ca 50 milj. kr. på budgetåret 1965/66. Anslaget till bidrag till skattetyngda kommuner m. m. bör därför föras upp med sistnämnda belopp.

Den skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform som under år 1965 skall utbetalas till kommunerna utgör enligt länsstyrelsernas i november 1964 lämnade uppgifter till riksrevisionsverket ca 332 milj. kr. Härav belöper sålunda 166 milj. kr. på budgetåret 1965/66. Från förevarande anslag bestrids för närvarande även utgifter enligt kungörelsen den 16 mars 1962 (nr 69) om övergångsbidrag vid vissa ändringar i den kommunala indelningen. Under år 1965 utgår bidrag till endast 4 kommuner. Medelsbehovet för budgetåret 1965/66 kan beräknas till omkring 225 000 kr. Jag föreslår att anslaget till skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform tas upp med avrundat 166 milj. kr.

Enligt länsstyrelsernas uppgifter till riksrevisionsverket uppgår skatteersättningen till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform under år 1965 till 324 milj. kr. Av detta belopp faller således hälften eller ca 162 milj. kr. på budgetåret 1965/66. Anslaget bör tas upp med detta belopp.

På nästa budgetår belöper hälften av kostnaderna för skatteutjämningsbidragen för år 1966. Bidragen är beroende av bl. a. kommunernas skatteunderlag enligt 1965 års taxering och utdebiteringsbehov för år 1966. Det är därför inte möjligt att nu med säkerhet beräkna nyssnämnda kostnader. Med utgångspunkt från de beräkningar som redovisas i den förut nämnda

tabellsammanställningen (bilaga 3) och 1965 års utdebiteringshöjningar och under antagande att skatteunderlaget ökar i samma grad som under senare år torde medelsbehovet för år 1966 kunna beräknas till ca 930 milj. kr. Av detta belopp faller hälften eller 465 milj. kr. på första halvåret 1966. Beloppet torde få inkludera de s. k. extra skatteutjämningsbidrag som kan utgå vid sidan av bidragen för brist på skattekraft och för hög utdebitering. Jag föreslår att ett anslag, rubricerat Skatteutjämningsbidrag till kommunerna, m. m., uppförs med sistnämnda belopp. Från förevarande anslag bör bestridas kostnaderna under första halvåret 1966 för övergångsbidragen. Från anslaget bör även få bestridas kostnaderna för skatteutjämningsnämnden och för ersättning till den av Kungl. Maj:t förordnade ledamoten i kommunala finansrådet samt suppleanten för denne ävensom kostnader som kan uppkomma i anledning av medverkan i övrigt i rådets arbete.

10. Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

a) *lag med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt och*

b) *förordning om skatteutjämningsbidrag,*

2. anvisa för budgetåret 1965/66 under sjunde huvudtiteln till

a) *Bidrag till skattetyngda kommuner, m. m., ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.,*

b) *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1957 års ortsavdragsreform, m. m., ett förslagsanslag av 166 000 000 kr.,*

c) *Skatteersättning till kommunerna i anledning av 1961 års ortsavdragsreform, ett förslagsanslag av 162 000 000 kr. och*

d) *Skatteutjämningsbidrag till kommunerna, m. m., ett förslagsanslag av 465 000 000 kr.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Wettergren

Skatteutjämningskommitténs författningsförslag**Förslag**

till

förordning angående skatteutjämningsbidrag

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser**1 §.**

Kommun äger enligt de grunder och i den ordning nedan stadgas av statsmedel uppbära skatteutjämningsbidrag.

2 §.

I denna förordning förstås med

kommun: landskommun, köping, stad, landstingskommun, församling, pastorat och annan kyrklig samfällighet, som äger beskattningsrätt,

bidragsår: det kalenderår under vilket skatteutjämningsbidrag utgår,

beräkningsår: det kalenderår som föregår bidragsåret,

skattekraft: kommunens skatteunderlag enligt taxeringsnämndens beslut rörande beräkningsårets taxering, bestämt i skattekronor och skatteören per invånare, med hänsyn tagen till antalet invånare i kommunen vid samma års ingång,

medelskattekraft: medelskatteunderlaget i riket enligt taxeringsnämndernas beslut rörande beräkningsårets taxering, bestämt i skattekronor och skatteören per invånare, med hänsyn tagen till antalet invånare i riket vid samma års ingång,

brist på skattekraft: skillnaden mellan en till viss procent av medelskattekraften angiven skattekraft och kommunens skattekraft,

utdebitering: de sammanlagda utdebiteringssatserna för visst år för allmän kommunalskatt, inbegripet utdebitering av landstingsskatt och tingshusmedel, bestämda i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid taxering för visst år av taxeringsnämnden påförts de i kommunen skattskyldiga,

utdebiteringsgräns: medelutdebiteringen i riket för allmän kommunalskatt, inbegripet utdebitering av landstingsskatt och tingshusmedel, för beräkningsåret, bestämd i kronor och ören per skattekrona, samt

hög utdebitering: utdebitering för beräkningsåret, vilken överstiger utdebiteringsgränsen.

3 §.

Skatteutjämningsbidrag utgår vid brist på skattekraft ävensom vid hög utdebitering.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft

4 §.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft beräknas till produkten av tillskott av skatteunderlag enligt 6 § och den av kommunen för bidragsåret fastställda utdebiteringssatsen.

5 §.

För beräkning av tillskott av skatteunderlag indelas riket i följande skattekraftsområden, nämligen

skattekraftsområde 1, omfattande hela riket med undantag av Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län,

skattekraftsområde 2, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län ävensom den del av landskapet Västerbotten, som ingår i Västerbottens län, samt

skattekraftsområde 3, omfattande återstående del av Västerbottens län och Norrbottens län.

Kungl. Maj:t må, när särskilda skäl därtill äro, förordna om undantag från den i första stycket angivna indelningen i skattekraftsområden.

6 §.

Genom tillskott av skatteunderlag må skattekraften bringas att motsvara för landstingskommun i skattekraftsområde 1: 85 procent,

för annan kommun i skattekraftsområde 1: 80 procent,

för kommun i skattekraftsområde 2: 100 procent och

för kommun i skattekraftsområde 3: 115 procent av medelskattekraften.

Understiger utdebiteringen för beräkningsåret utdebiteringsgränsen, skola i första stycket angivna procenttal för landskommun, köping eller stad minskas med en procentenhet för varje fullt tjugotal ören per skattekrona, varmed utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen. Där kommunen omfattar två eller flera församlingar, skall vid beräkning av utdebiteringen hänsyn tagas till medeltalet av utdebiteringssatserna i församlingarna.

7 §.

Länsstyrelsen skall fastställa tillskott av skatteunderlag samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa landskommun, köping, stad, landstingskommun och församling uppgift om tillskottets storlek.

Ingår församling i kyrklig samfällighet, åligger det kyrkorådet i församlingen att ofördröjligen efter mottagandet av länsstyrelsens uppgift underätta samfälligheten om tillskottet av skatteunderlag.

Vid fastställande av tillskott av skatteunderlag skall, därest ändring i kommunal eller ekklesiastik indelning träder i kraft under bidragsåret, iakttagas, att tillskottet bestämmas på grundval av den skattekraft, som skulle gällt för beräkningsåret för den händelse den nya indelningen varit i kraft.

8 §.

Tillskott av skatteunderlag skall avrundas till närmast hela hundratal skattekronor, därvid 50 skattekronor avrundas uppåt.

Ingå två eller flera församlingar i pastorat eller annan kyrklig samfällighet, som äger beskattningsrätt, skall tillskottet av skatteunderlag till den kyrkliga samfälligheten utgöra summan av sådana tillskott till församlingarna.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering**9 §.**

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår till landskommun, köping och stad.

10 §.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering beräknas till produkten av skatteunderlaget enligt beräkningsårets taxering med tillägg av tillskott av skatteunderlag enligt 6 § och 40 procent av den del av omräknad utdebitering för beräkningsåret, som överstiger utdebiteringsgränsen. Nämda utdebitering skall bestämmas till det belopp per skattekrona, vartill den skulle uppgått därest för samma år bidrag för hög utdebitering icke utgått. Där landskommun, köping eller stad omfattar två eller flera församlingar, skall vid omräkning av utdebiteringen hänsyn tagas till medeltalet av utdebiteringssatserna i församlingarna, omräknade med hänsyn till tillskott av skatteunderlag enligt 6 §.

11 §.

Länsstyrelsen skall fastställa skatteutjämningsbidrag, som i 10 § sägs, samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa landskommun, köping och stad uppgift om storleken av bidraget.

Vid fastställande av skatteutjämningsbidrag för hög utdebitering skall, därest ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning träder i kraft under bidragsåret, iakttagas, att skatteunderlag och tillskott av skatteunderlag enligt 6 § beräknas såsom om de skattskyldiga, som genom indelningsändringen skola överflyttas från en kommun till annan kommun, för beräkningsåret skolat taxeras i den kommun, till vilken de skattskyldiga hör enligt den nya indelningen, ävensom att omräknad utdebitering, som i 10 § sägs, bestämmas till det belopp per skattekrona, vartill utdebiteringen skulle uppgått för den händelse den nya indelningen varit i kraft.

Övriga bestämmelser**12 §.**

Länsstyrelsen skall senast den 20 november under beräkningsåret tillställa riksrevisionsverket uppgift om för bidragsåret utgående skatteutjämningsbidrag, dock att vad avser överståthållarämbetet sådan uppgift må tillställas riksrevisionsverket senast den 15 december nämnda år.

13 §.

Kungl. Maj:t må, när synnerliga skäl därtill äro, efter ansökning bevilja kommun skatteutjämningsbidrag även i andra fall än i 4 och 10 §§ sägs (*extra bidrag*).

Ansökning om extra bidrag ställes till Kungl. Maj:t och ingives till länsstyrelsen senast den 31 januari under beräkningsåret.

Det åligger länsstyrelsen att till Kungl. Maj:t insända ansökningarna senast vid utgången av februari månad under beräkningsåret.

14 §.

En av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd med rådgivande uppgift, *skatteutjämningsnämnden*, må efter Kungl. Maj:ts bemyndigande avgiva utlåtanden i

ärenden rörande extra bidrag och undantag från i 5 § första stycket angivna indelning i skattekraftsområden.

15 §.

I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag under bidragsåret skall i tillämpliga delar gälla vad i kommunallagen eller eljest stadgas om utbetalning av allmän kommunalskatt m. m.

16 §.

Riksrevisionsverket äger meddela de föreskrifter i övrigt, som erfordras beträffande länsstyrelsernas utanordning, bokföring m. m. av skatteutjämningsbidrag.

17 §.

I länsstyrelses beslut enligt denna förordning må kommun söka ändring hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola ingivas till finansdepartementet.

Övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960, dock att förordningens bestämmelser skola gälla dessförinnan i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 18 maj 1951 (nr 278)¹ angående bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses eljest stadgande, som genom vad i andra stycket sägs upphört att gälla, skall vad där sägs avse jämväl sådan hänvisning eller sådant stadgande.

I samband med ikraftträdandet skall följande gälla.

1. Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft för bidragsåret 1966 skall beräknas med tillämpning av 4 §. Med utdebitering för beräkningsåret, varom i 6 § förmäles, skall förstås summan av utdebiteringssatserna i kommunen för allmän kommunalskatt för beräkningsåret 1965, i förekommande fall omräknade på sätt i tredje stycket denna punkt sägs. Där utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen, skall utdebiteringen höjas med 40 procent av vad densamma understiger nämnda gräns.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering för bidragsåret 1966 skall beräknas till produkten av kommunens skatteunderlag enligt 1964 års taxering med tillägg av skatteunderlag som i 6 § sägs och 40 procent av den del av den omräknade utdebiteringen för beräkningsåret 1965, som överstiger utdebiteringsgränsen.

Vid beräkning av bidrag som ovan i denna punkt sägs skall den av envar kommunenhet för beräkningsåret 1965 fastställda utdebiteringssatsen omräknas och bestämmas till belopp, som svarar mot förhållandet mellan, å ena sidan, kommunenhetens utdebiteringsbehov, beräknat på sätt nedan sägs, och, å andra sidan, kommunenhetens skatteunderlag enligt 1964 års taxering med tillägg av skatteunderlag som i 6 § sägs.

Utdebiteringsbehovet för beräkningsåret 1965 skall fastställas till belopp, motsvarande vad kommunen under år 1965 uppburit av statsverket på

¹ Senaste lydelse av 2 §, 3 § 1 mom. och 4 §, se SFS 1962:168.

grundval av 1964 års taxering såsom förskott av allmän kommunalskatt samt skatteersättning enligt kungörelserna den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform och den 27 april 1962 (nr 140) angående skatteersättning i anledning av 1961 års ortsavdragsreform ävensom skattelindringsbidrag enligt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278) i dess nuvarande lydelse angående bidrag till skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner. Vid utdebiteringsbehovets fastställande skall därjämte iakttagas att kommunens kostnader för folkpensioneringen beräknas som om kommunen haft att bestrida endast kostnaderna för de kommunala bostadstilläggen.

2. Till landstingskommun skall för bidragsåret 1966 utgå övergångsbidrag, motsvarande produkten av landstingskommunens utdebiteringssats för samma år och tillskott av skatteunderlag. Tillskottet skall motsvara hälften av tillskott av skatteunderlag för beräkningsåret 1965 enligt de i punkt 1 ovan angivna kungörelserna med avdrag av tillskott av skatteunderlag enligt 6 §.

3. Till landskommun, köping och stad med en jämlikt punkt 1 ovan omräknad sammanlagd utdebitering för beräkningsåret 1965, vilken överstiger utdebiteringsgränsen, skall för bidragsåret 1966 utgå övergångsbidrag, motsvarande produkten av ifrågavarande kommuns skatteunderlag enligt taxering år 1965 med tillägg av tillskott av skatteunderlag enligt 6 § och skillnaden mellan den omräknade utdebiteringen, minskad med vad som svarar mot det för bidragsåret 1966 fastställda skatteutjämningsbidraget på grund av hög utdebitering, och den i kommunen för beräkningsåret 1965 fastställda utdebiteringen eller samma års medelutdebitering i riket, därest denna överstiger nyssnämnda utdebitering.

4. Ansökning om extra bidrag för bidragsåret 1966 skall ingivas senast å trettionde dagen efter den, då denna förordning utkommit av trycket.

5. Tillskott av skatteunderlag enligt 6 § för bidragsåret 1966, skatteutjämningsbidrag för sagda år på grund av hög utdebitering samt övergångsbidrag enligt punkterna 2 och 3 ovan fastställas av Kungl. Maj:t (finansdepartementet).

Kungl. Maj:t (finansdepartementet) tillställer senast den 10 september 1965 kommun och länsstyrelse uppgift om fastställda tillskott av skatteunderlag, skatteutjämningsbidrag och övergångsbidrag.

6. Länsstyrelsen skall före utgången av december månad 1965 tillställa riksrevisionsverket uppgift om skatteutjämningsbidrag och övergångsbidrag för bidragsåret 1966.

Det åligger länsstyrelsen att skyndsamt till Kungl. Maj:t (finansdepartementet) insända till länsstyrelsen inkomna ansökningar om extra bidrag för år 1966.

Förslag

till

**lag om särskilda bestämmelser om kommuns, landstingskommuns
och annan samfällighets utdebitering av skatt**

Härigenom förordnas som följer.

Den utdebitering, som skall verkställas för år 1966 och senare år, skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta i anledning av förordningen den angående skatteutjämningsbidrag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall första gången tillämpas i fråga om fastställande av utdebitering för år 1966, dock att lagens bestämmelser skola gälla redan dessförinnan i avseende å åtgärder, som i samband med ikraftträdandet av förordningen angående skatteutjämningsbidrag erfordras för tillämpning av nämnda förordning.

Förslag

till

**kungörelse angående beräkning av skatteunderlag vid bestämmande
av statsbidrag i vissa fall m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

Skall storleken av statsbidrag till kommun bestämmas i förhållande till skatteunderlaget i kommunen, skall vid beräkning av skatteunderlaget gälla att till det antal skattekronor och skatteören, som påförts de skattskyldiga enligt taxering, lägges det antal skattekronor, som staten för året näst efter taxeringsåret skall tillskjuta enligt förordningen den angående skatteutjämningsbidrag.

Denna kungörelse träder i kraft dagen efter den, då kungörelsen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Promemoria angående beräkningen av skatteunderlagstillskott
och skatteutjämningsbidrag*

Skatteutjämningsbidrag utgår i princip i två fall: dels när kommunens skattekraft understiger skattekraftsgränsen, dels när den sammanlagda utdebiteringen i kommunen överstiger utdebiteringsgränsen. Bidrag vid brist på skattekraft kan utgå till landskommuner, köpingar, städer, landstingskommuner, församlingar, pastorat och andra kyrkliga samfälligheter som har beskattningsrätt. Endast de borgerliga primärkommunerna kan erhålla bidrag vid hög utdebitering. Härutöver kan efter särskild prövning kommun erhålla extra skatteutjämningsbidrag.

Bidrag vid brist på skattekraft

Genom skatteunderlagstillskott skall kommunens skattekraft för beräkningsåret, dvs. året före bidragsåret, bringas upp till den skattekraftsgräns som gäller för det område inom vilket kommunen är belägen. Om kommunens sammanlagda utdebitering understiger utdebiteringsgränsen, skall dock skattekraftsgränsen såvitt gäller de borgerliga primärkommunerna reduceras med en procentenhet för varje fullt 20-tal ören varmed utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen. Skatteutjämningsbidraget skall beräknas till produkten av skatteunderlagstillskottet och den av kommunen för bidragsåret fastställda utdebiteringssatsen.

Förfarandet vid beräkningen av tillskott av skatteunderlag framgår av följande exempel.

Exempel 1

En landstingskommun i skattekraftsområde 1 har ett skatteunderlag enligt beräkningsårets taxering av 11 700 000 skr. Invånarantalet vid samma års ingång är 250 000 personer. Skattekraften är således 46: 80 skr./inv. Då medelskattekraften i riket antas vara 60 skr./inv., är kommunens skattekraft 78 % av denna. Kommunen skall alltså ha ett skatteunderlagstillskott som höjer dess skattekraft med 17 procentenheter till 95 % av medelskattekraften, som ju motsvarar skattekraftsgränsen i skattekraftsområde 1 för landstingskommun (95 % · 60 skr. = 57 skr.). Enklarest bestämmes skatteunderlagstillskottet sålunda:

$$95/100 \cdot 60 \cdot 250\,000 - 11\,700\,000 = 2\,550\,000 \text{ skr.}$$

Därest detta belopp understiger det för år 1965 av staten tillskjutna skatteunderlaget enligt 1957 och 1962 års skatteersättningskungörelser erhåller landstinget i stället ett skatteunderlagstillskott som motsvarar det år 1965 uppburna tillskottet.

Exempel 2

Om skatteunderlagstillskott skall beräknas för en borgerlig primärkommun vars totala utdebitering understiger utdebiteringsgränsen kompliceras beräkningarna något. För varje fullt 20-tal ören varmed utdebiteringen un-

derstiger utdebiteringsgränsen skall nämligen som nämnts skattekraftsgränsen reduceras med 1 procentenhet.

Följande exempel belyser hur bidraget beräknas.

En landskommun i skattekraftsområde 1 har ett skatteunderlag enligt beräkningsårets taxering av 117 000 skr. Invånarantalet vid samma års ingång är 3 000 personer. Medelskattekraften i riket antas vara 60 skr./inv. Skattekraften är således 39 skr./inv. eller 65 % av medelskattekraften. Utdebiteringsgränsen antas vara 17:00 kr./skr. och kommunens sammanlagda utdebitering för beräkningsåret, dvs. året före bidragsåret 16:25 kr./skr. Eftersom kommunens utdebitering understiger utdebiteringsgränsen med 75 öre skall skattekraftsgränsen reduceras med 3 procentenheter till 87 % av medelskattekraften. Kommunen skall alltså ha ett skatteunderlagstillskott som ökar dess skattekraft med 22 procentenheter från 65 till 87 % av medelskattekraften. Skatteunderlagstillskottet bestämmes enklast sålunda:

$$87/100 \cdot 60 \cdot 3\,000 - 117\,000 = 39\,600 \text{ skr.}$$

Bidrag för hög utdebitering

Hög utdebitering föreligger när den sammanlagda utdebiteringen i kommunen överstiger utdebiteringsgränsen. Bidraget skall motsvara produkten av kommunens skatteunderlag och viss procent (bidragsprocenten) av den del av utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen. Med utdebitering förstås i detta sammanhang den utdebitering för beräkningsåret som skulle fastställts om bidrag för hög utdebitering inte utgått under detta år. Har bidrag inte utgått skall jämförelsen i stället göras mellan den faktiska utdebiteringen för beräkningsåret och utdebiteringsgränsen.

Följande exempel belyser hur skatteutjämningsbidraget skall beräknas.

Exempel 3

En stad har en skattekraft som överstiger skattekraftsgränsen. Stadens totala utdebitering för beräkningsåret är 18:90 kr./skr. Skatteunderlaget enligt taxeringsnämndens beslut uppgår året före beräkningsåret till 600 000 skr. och för beräkningsåret till 640 000 skr. Under beräkningsåret har staden i bidrag på grund av hög utdebitering uppburit 360 000 kr. i skatteutjämningsbidrag. Utdebiteringsgränsen för beräkningsåret är 17:00 kr./skr.

Det bidrag som utgick till staden under beräkningsåret har haft den verkan att utdebiteringen för detta år fastställts till ett belopp som med 0:60 kr./skr. (= 360 000:600 000) understiger den utdebitering som i annat fall varit behövlig. Den omräknade utdebiteringen för beräkningsåret blir sålunda $18:90 + 0:60 = 19:50$ kr./skr. Utdebiteringen överstiger sålunda utdebiteringsgränsen med 2:50 kr. Bidragsprocenten blir således $1/10 \cdot 250 = 25$ procent och bidraget för hög utdebitering

$$640\,000 \cdot 25/100 \cdot 2:50 = 400\,000 \text{ kr.}$$

Tabellsammanställning

I följande tabeller redovisas kommunernas faktiska totala utdebitering (för allmän kommunalskatt, exkl. municipalskatt och tingshusmedel) för år 1964, den beräknade totala utdebiteringen för åren 1965 och 1966 samt vid den tidpunkt då staten helt övertagit kostnaderna för polisväsen m. m.

Redovisningen för år 1965 och senare utgör ingen prognos beträffande utvecklingen av utdebiteringarna etc. utan avser endast att statistiskt belysa den totala effekten av skatteutjämningsbidragen och omfördelningen av kostnaderna för folkpensioneringen m. m.

Som grund för beräkningarna ligger kommunernas skatteunderlag enligt 1963 års taxering och utdebiteringsbehov för år 1964.

Det första år som skatteutjämningsystemet tillämpas är 1966. Följande antaganden har gjorts. Skatteersättningar, skattelindringsbidrag och vissa speciella bidrag (s. 70) har helt avvecklats. Staten har övertagit kostnaderna för samtliga folkpensionsförmåner med undantag för de kommunala bostadstilläggen som kommunerna helt svarar för. Tolagsersättningarna samt kommunernas kostnader för polis- och rättsväsendet har reducerats med en femtedel.

De föreslagna åtgärdernas betydelse i kostnadshänseende redovisas i *tabell 3*. Avvecklingen av skatteersättningar, skattelindringsbidrag och de speciella bidragen beräknas öka kommunernas utdebiteringsbehov med 817 milj. kr., medan omfördelningen av kostnaderna för folkpensioneringen beräknas reducera detsamma med 257 milj. kr. Förstatligandet av polis-, rätts- och uppbördsväsen samt avvecklingen av tolagsersättningarna beräknas för år 1966 minska utdebiteringsbehovet med 74 milj. kr. och då reformen helt genomförts med 409 milj. kr. Skatteutjämningsbidragen beräknas till 764 milj. kr. för år 1966 och till 758 milj. kr. för det år då nämnda reformer helt genomförts. I båda fallen har antagits att bidragen helt utnyttjats för att sänka utdebiteringarna.

I *tabellerna 4 och 5* redovisas primärkommunernas utdebiteringar för åren 1964 och 1965. Tabellerna belyser skillnaderna mellan kommunerna i fråga om utdebiteringarnas storlek och förändringar till följd av reduktionen av det på grund av 1957 års ortsavdragsreform tillskjutna skatteunderlaget för år 1965.

I *tabellerna 8, 9 och 10* fördelas primärkommunerna efter utdebiteringarnas storlek åren 1964, 1965 och 1966 samt vid den tidpunkt då kostnaderna för polis-, rätts- och uppbördsväsen helt överförts på staten och tolagsersättningarna avvecklats. Dessa åtgärder kan under angivna förutsättningar medföra en effektiv reduktion av skillnaderna i utdebitering mellan kommunerna. Samtidigt skulle en betydande förskjutning ske mot lägre utdebiteringar. Medianutdebiteringen skulle minska från 16:99 kr./skr. år 1965 till 15:74 kr./skr. år 1966. Skillnaden mellan högsta och lägsta utdebitering, som för år 1965 beräknats till 11:57 kr., skulle minska till 7:40 kr. år 1966.

Jämföres kommunerna i olika skattekraftsområden framgår av *tabell 9*

att utdebiteringarna skulle reduceras i samtliga områden. Den kraftigaste reduktionen skulle ske i områdena 2 och 3. Vidare visar *tabell 10* att antalet kommuner med hög utdebitering skulle avsevärt reduceras i samtliga skattekraftsklasser. Reduceringen skulle bli störst bland kommuner med låg skattekraft. Detta följer av att skatteutjämningsbidragen till största delen utgår på grund av brist på skattekraft. Den successiva överföringen på staten av kostnaderna för polisväsen etc. medför en ytterligare reduktion av utdebiteringen.

De föreslagna åtgärdernas effekt på utdebiteringarna inom länen framgår vid en jämförelse mellan *tabellerna 5, 6 och 7*. Inom samtliga län utom Malmöhus län skulle medianutdebiteringen minska. Reduceringen skulle bli störst i Kalmar och Gotlands län samt i de fyra nordligaste länen där den skulle variera mellan 2: 12 kr. i Norrbottens och 3: 55 kr. i Västerbottens län. Ökningen av medianvärdet i Malmöhus län med 0: 17 kr. sammanhänger med att kommunerna i länet har jämförelsevis god skattekraft och låg utdebitering. Lägsta och högsta medianvärde bland länen år 1965 har enligt *tabell 5* Malmöhus och Jämtlands län, 14: 33 kr. resp. 20: 00 kr. Skillnaden reduceras avsevärt år 1966 då enligt *tabell 6* Kristianstads län har lägsta medianvärde med 14: 17 kr. och Västmanlands län högsta med 17: 39 kr.

I *tabell 12* redovisas den förändring i utdebitering som de föreslagna åtgärderna skulle medföra mellan åren 1965 och 1966. 147 kommuner skulle få höjd utdebitering. Av dessa skulle trots höjningen hälften ligga under medelutdebiteringen för år 1966. Bidragssystemets konstruktion medför att utdebiteringshöjningarna främst träffar kommuner med god skattekraft. Den största reduktionen i utdebitering skulle såsom framgår av tabellen kommunerna i de fyra nordligaste länen samt i Kalmar och Gotlands län erhålla. Dessa kommuner har i regel låg skattekraft och hög utdebitering.

Av *tabell 13* framgår att den successiva avvecklingen av kommunernas bidrag till polisväsen m. m. och tolagersättningarna medför en ytterligare reduktion av utdebiteringarna. Detta är helt naturligt med hänsyn till den använda närmast statiska beräkningsmetoden.

I *tabellerna 14 och 15* redovisas skatteutjämningsbidragens storlek och regionala fördelning. Bidragen uppgår till 764 milj. kr. år 1966 varav landskommunerna erhåller 402, landstingen 257, städerna 72 och köpingarna 32 milj. kr. Fördelade på folkmängden i riket utgör bidragen 101 kr. per invånare och i relation till skatteunderlaget motsvarar de 1: 83 kr. per skattekrona. Bidraget på grund av brist på skattekraft uppgår till 690 milj. kr. och bidraget på grund av hög utdebitering till 74 milj. kr. Av bidraget på grund av brist på skatteunderlag tillförs den största delen, 647 milj. kr. landskommunerna och landstingen. Av bidraget på grund av hög utdebitering erhåller städerna 55, köpingarna 6 och landskommunerna 13 milj. kr. I skattekraftsområde 1 uppgår bidragen till 490, i område 2 till 168 och i område 3 till 106 milj. kr. I område 1 utgör bidragen 73 kr., i område 2 283 och i område 3 329 kr. per invånare. I område 1 uppgår bidragen till 1: 31 kr., i område 2 till 6: 42 kr. och i område 3 till 6: 32 kr. per skattekrona. Jämföres bidragen länsvis i kronor per skattekrona visar det sig att Gotlands län intar en särställning i område 1 genom att bidragen motsvarar 6: 28 kr. per skattekrona och således är av samma storleksordning som i de två nordligaste områdena.

Vid den tidpunkt då staten helt övertagit kostnaderna för polis-, rätts- och uppbördsväsen samt tolagersättningarna avvecklats har bidragen beräknats till 758 milj. kr. dvs. cirka 6 milj. kr. lägre än år 1966. Minskningen

sammanhänger med att städerna genom nämnda reformer får möjlighet att sänka utdebiteringen mest. Härigenom skulle medelutdebiteringen och således även utdebiteringsgränsen sjunka. Detta medför att städernas bidrag på grund av hög utdebitering kan beräknas minska från 55 milj. kr. år 1966 till 44 milj. kr. Köpingarna kan ej sänka utdebiteringen i samma utsträckning, vilket medför att bidraget för hög utdebitering till dessa kommuner skulle öka från 6 till 10 milj. kr. Samma förhållande gäller för landskommunerna där bidraget skulle stiga från 13 till 24 milj. kr.

Den allmänna sänkning av utdebiteringen som beräknats ske till följd av att staten övertar kostnaderna för polisväsendet m. m. medför att städernas bidrag för brist på skattekraft minskar från 17 till 14 milj. kr., köpingarnas blir oförändrat 26 milj. kr. och landskommunernas minskar från 390 till 383 milj. kr. Landstingens bidrag berörs ej och blir oförändrat 257 milj. kr.

I *tabell 11* redovisas kvartilavstånden för utdebiteringen. Av not till tabellen framgår att kvartilavståndet utgör ett mått på kommunernas spridning i avseende till utdebiteringens storlek. De föreslagna åtgärderna skulle medföra att kvartilavståndet år 1966 minskar bland samtliga primärkommuner, bland städer, köpingar och landskommuner samt bland kommuner i olika skattekraftsklasser. Däremot skulle kvartilavståndet öka inom skattekraftsområdena. Detta sammanhänger med att utdebiteringssatsernas spridning inom varje skattekraftsområde ökar samtidigt som skillnaderna i detta hänseende mellan skattekraftsområdena avsevärt reduceras. Mellan år 1966 och tidpunkt då kostnaderna för polisväsendet m. m. helt övertagits av staten skulle kvartilavståndet minska i samtliga redovisade kommunkategorier.

I *tabellerna 1* och *2* redovisas de enskilda kommunernas utdebiteringar. Utdebiteringsgränsen för visst bidragsår utgör föregående års medelutdebitering. Vid beräkningen av bidragen för hög utdebitering år 1966 har alltså 1965 års utdebiteringar omräknats som om skatteutjämningsystemet varit i kraft. Utdebiteringsgränsen för år 1966 (medelutdebiteringen för 1965) har härvid beräknats till 16: 15 kr./skr. medan den beräknade faktiska medelutdebiteringen år 1965 enligt *tabell 3* är 16: 64 kr./skr. (Det må anmärkas att inga särskilda beräkningar gjorts av de kyrkliga kommunernas utdebiteringar. Dessa kommuners utdebiteringsbehov har sammanlagts med de borgerliga primärkommunernas. Enligt det föreslagna bidragssystemet skall särskilda beräkningar göras även för ifrågavarande kommuner.)

Tab. 1. Landstingskommunernas utdebitering för åren 1964 och 1965 samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

Anm. Om förutsättningarna för beräkningarna hänvisas till Bilaga 3. Det bör observeras att till grund för beräkningarna ligger kommunernas skatteunderlag enligt 1963 års taxering och utdebiteringsbehov för år 1964. Detta innebär bl. a. att utdebiteringarna för år 1965 inte är de faktiska utan beräknade.

Landsting	Skattekraft i % av medel- skattekraften	Utdebitering, kr./skr.			Ökning (+) eller minskning (—) av utdebi- tering enligt (kol. 5—kol. 4)
		år 1964	år 1965	enl. prop. ¹	
1	2	3	4	5	6
Stockholms län	122,20	4,90	4,96	4,96	—
Uppsala »	94,10	6,00	6,05	6,05	—
Södermanlands »	95,20	5,00	5,04	5,04	—
Östergötlands »	86,07	5,00	5,05	5,05	—
Jönköpings »	83,65	5,50	5,55	5,51	— 0,04
Kronobergs »	76,09	6,00	6,03	5,61	— 0,42
Kalmar läns norra »	70,28	6,30	6,33	5,50	— 0,83
Kalmar läns södra »	74,99	6,25	6,28	5,73	— 0,55
Gotlands län	64,38	6,40	6,40	5,20	— 1,20
Blekinge »	79,47	5,50	5,53	5,27	— 0,26
Kristianstads »	79,07	4,75	4,77	4,59	— 0,18
Malmöhus »	97,28	5,00	5,04	5,04	—
Hallands »	80,25	5,75	5,81	5,55	— 0,26
Göteborgs och Bohus läns	84,14	5,50	5,55	5,46	— 0,09
Älvsborgs län	85,25	5,80	5,85	5,85	—
Skaraborgs »	78,40	4,80	4,82	4,60	+ 0,22
Värmlands »	82,11	5,75	5,81	5,67	— 0,14
Örebro »	94,91	6,00	6,06	6,06	—
Västmanlands »	100,20	5,50	5,57	5,57	—
Kopparbergs »	85,54	5,80	5,86	5,86	—
Gävleborgs »	83,60	6,25	6,32	6,25	— 0,07
Västernorrlands »	85,32	7,00	7,07	6,10	— 0,97
Jämtlands »	71,52	6,35	6,39	4,77	— 1,62
Västernorrlands »	76,98	6,50	6,53	5,01	— 1,52
Norrhottens »	99,44	6,60	6,65	5,65	— 1,00
Samtliga	88,79	5,83	5,88	5,43	— 0,25
För år 1966 och senare	88,79	5,83	5,88	5,43	— 0,25

Tab. 2. Total utdebitering i de borgerliga primärkommunerna för åren 1964 och 1965¹ samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

Anm. Med total utdebitering avses summan av utdebiteringarna per skattekrona av allmän kommunalskatt och landstingsskatt. Utdebitering till tingslag och municipalsamhälle ingår inte.

Nr	Kommun, län	Folk- mängd 1/1 1963	Skattekraft i % av medelskat- tekräften	Total utdebitering, kr./skr.			
				år 1964	år 1965 ¹	år 1966 enl. prop.	enl. prop. ²
1	2	3	4	5	6	7	8
	<i>Skattekraftsområde 1</i>						
	<i>Städer</i>						
1	Stockholm A	802 124	163,83	14,92	15,11	14,93	13,78
2	Nynäshamn B	9 796	117,80	17,55	17,81	17,45	16,82
3	Södertälje B	39 768	143,76	15,64	15,82	15,80	15,03
4	Nacka B	22 562	166,92	16,16	16,34	16,26	15,68
5	Sundbyberg B	27 195	144,47	14,50	14,70	14,45	13,81
6	Solna B	53 658	143,60	15,30	15,49	15,30	14,71
7	Djursholm B	7 493	223,94	12,45	12,58	12,47	12,19
8	Lidingö B	32 062	165,00	14,46	14,61	14,58	14,15
9	Vaxholm B	4 076	103,27	16,76	16,97	17,18	16,53
10	Norrtälje B	9 368	91,73	18,05	18,23	17,89	17,13
11	Östhammar B	7 045	65,10	18,20	18,27	16,59	16,05
12	Öregrund B	2 101	59,02	17,66	17,73	15,50	14,92
13	Sigtuna B	3 344	111,68	16,25	16,46	16,45	15,95
14	Uppsala C	80 502	111,57	17,65	17,87	17,34	16,29
15	Enköping C	14 464	99,82	17,45	17,60	17,52	16,77
16	Nyköping D	25 631	124,36	16,01	16,20	16,15	15,24
17	Oxelösund D	12 569	123,94	17,14	17,27	17,19	16,60
18	Flen D	5 966	87,79	17,97	18,13	17,97	17,27
19	Katrineholm D	20 032	98,42	17,82	17,96	17,83	17,11
20	Eskilstuna D	60 265	106,29	18,20	18,43	17,74	16,65
21	Torshälla D	6 224	102,22	17,40	17,59	17,70	17,09
22	Strängnäs D	8 490	104,49	16,77	16,97	17,07	16,30
23	Mariefred D	2 543	85,38	16,97	17,15	17,22	16,54
24	Trosa D	1 447	88,68	18,34	18,50	18,08	17,31
25	Linköping E	68 974	112,23	16,51	16,75	16,42	15,17
26	Norrköping E	92 281	103,38	17,50	17,72	17,57	16,53
27	Söderköping E	5 488	76,35	15,64	15,77	15,32	14,71
28	Motala E	27 300	94,11	17,60	17,78	17,60	16,69
29	Vadstena E	4 624	102,29	16,87	17,09	17,11	16,47
30	Skänninge E	4 060	69,66	18,70	18,75	17,21	16,59
31	Mjölby E	11 065	84,36	17,72	17,91	17,49	16,82
32	Jönköping F	51 053	111,84	18,00	18,26	17,57	16,60
33	Huskvarna F	13 982	94,84	17,50	17,66	17,64	16,91
34	Nässjö F	18 948	91,43	18,40	18,58	18,14	17,38
35	Värnamo F	13 853	102,49	17,60	17,81	17,68	16,94
36	Sävsjö F	5 210	76,98	17,51	17,64	16,78	16,28
37	Vetlanda F	9 436	87,45	18,35	18,53	18,09	17,38
38	Eksjö F	9 857	87,10	18,45	18,64	17,97	17,09
39	Tranås F	15 891	85,20	17,45	17,63	17,38	16,72
40	Gränna F	3 158	62,47	18,35	18,40	15,93	15,32

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

² När kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

1	2	3	4	5	6	7	8
41	Växjö	G 25 830	110,92	18,10	18,34	17,44	16,43
42	Ljungby	G 9 885	94,22	18,20	18,34	17,83	17,17
43	Kalmar	H 31 594	99,65	18,45	18,60	17,78	16,87
44	Nybro	H 9 244	87,74	18,95	19,10	18,13	17,45
45	Oskarshamn	H 13 214	96,35	18,90	19,05	17,95	17,15
46	Västervik	H 18 732	93,21	18,20	18,35	17,48	16,69
47	Vimmerby	H 6 612	83,23	19,25	19,41	17,66	16,91
48	Borgholm	H 2 418	89,57	17,94	18,12	17,54	16,74
49	Visby	I 15 980	93,04	19,10	19,23	17,78	16,94
50	Karlskrona	K 33 278	103,98	17,85	18,09	17,44	16,27
51	Ronneby	K 9 086	87,08	17,70	17,86	17,47	16,79
52	Karlshamn	K 11 688	99,24	16,90	17,05	16,84	16,09
53	Sölvesborg	K 6 130	88,97	16,96	17,12	17,20	16,44
54	Kristianstad	L 26 166	110,90	15,20	15,42	14,92	13,79
55	Simrishamn	L 7 558	88,34	16,45	16,60	16,78	16,11
56	Ängelholm	L 13 075	96,49	15,96	16,08	16,12	15,30
57	Hässleholm	L 14 284	93,93	16,65	16,78	16,93	15,99
58	Malmö	M 237 517	123,83	14,00	14,19	14,03	12,77
59	Lund	M 41 732	128,16	15,10	15,29	14,58	13,84
60	Landskrona	M 29 102	104,11	17,25	17,48	16,97	16,46
61	Hälsingborg	M 77 628	111,24	15,55	15,77	14,92	14,38
62	Höganäs	M 7 542	95,88	15,97	16,12	15,88	15,62
63	Eslöv	M 10 454	101,42	16,65	16,84	16,54	16,34
64	Ystad	M 13 617	95,39	16,26	16,43	15,99	15,33
65	Trelleborg	M 20 296	116,69	15,20	15,40	14,94	15,54
66	Skanör m. Falsterbo ..	M 1 049	103,76	13,52	13,67	13,28	13,20
67	Halmstad	N 40 058	104,21	18,50	18,75	17,84	16,84
68	Laholm	N 3 635	86,98	16,44	16,60	16,40	15,66
69	Falkenberg	N 11 655	91,48	17,85	18,03	17,70	16,95
70	Varberg	N 14 973	94,97	17,25	17,42	17,21	16,35
71	Kungsbacka	N 5 704	99,91	17,95	18,09	17,85	17,16
72	Göteborg	O 410 681	125,69	15,00	15,22	14,95	13,72
73	Molndal	O 28 329	115,62	16,70	16,94	16,53	15,83
74	Kungälv	O 8 215	102,63	16,50	16,76	16,82	16,29
75	Marstrand	O 1 115	80,24	17,55	17,79	17,20	16,51
76	Lysekil	O 7 829	83,23	18,47	18,69	17,90	17,22
77	Uddevalla	O 35 090	97,57	17,95	18,12	17,70	16,70
78	Strömstad	O 4 135	99,13	17,30	17,47	17,58	16,92
79	Vänersborg	P 18 989	104,63	18,15	18,38	17,80	16,91
80	Trollhättan	P 33 091	111,15	17,76	18,01	17,43	16,64
81	Alingsås	P 17 958	91,90	18,00	18,17	17,84	16,86
82	Borås	P 67 987	107,41	17,35	17,56	17,20	16,08
83	Ulricehamn	P 8 117	94,22	18,60	18,79	18,33	17,62
84	Ämål	P 9 261	88,94	17,95	18,14	18,01	17,30
85	Mariestad	R 12 833	106,88	17,25	17,42	17,20	16,54
86	Lidköping	R 17 531	98,29	16,40	16,53	16,63	15,92
87	Skara	R 9 203	100,02	17,42	17,64	17,54	16,86
88	Skövde	R 24 786	109,32	17,99	18,17	17,64	16,87
89	Hjo	R 4 625	80,64	18,55	18,75	17,89	17,15
90	Tidaholm	R 6 753	91,23	16,55	16,69	16,88	16,31
91	Falköping	R 15 205	98,29	16,94	17,08	17,05	16,30
92	Karlstad	S 44 657	112,15	16,75	17,00	16,59	15,50
93	Kristinehamn	S 21 073	94,35	19,25	19,46	18,35	17,39
94	Filipstad	S 7 582	110,25	18,95	19,25	18,12	17,38
95	Hagfors	S 8 612	95,19	18,60	18,77	18,24	17,55

1	2	3	4	5	6	7	8
96	Arvika S	15 886	86,65	18,37	18,58	18,01	17,23
97	Säffle S	11 324	95,91	16,46	16,63	16,73	16,13
98	Örebro T	76 795	109,01	18,61	18,85	17,89	16,87
99	Kumla T	10 035	88,45	18,37	18,56	18,05	17,31
100	Askersund T	4 097	80,73	18,52	18,74	17,75	16,97
101	Karlskoga T	36 248	115,33	16,52	16,76	16,58	15,93
102	Nora T	4 162	93,70	17,50	17,68	17,79	17,11
103	Lindesberg T	6 255	104,25	18,50	18,72	18,04	17,30
104	Vasterås U	80 451	127,21	18,00	18,24	17,65	16,68
105	Sala U	11 097	90,01	18,65	18,86	18,14	17,54
106	Fagersta U	15 535	97,67	18,46	18,65	18,25	17,52
107	Köping U	18 170	103,34	18,45	18,67	18,13	17,39
108	Arboga U	11 455	99,04	18,45	18,64	18,20	17,49
109	Falun W	18 714	121,98	17,78	18,03	17,51	16,61
110	Borlänge W	27 431	104,76	18,97	19,20	18,28	17,55
111	Säter W	4 461	85,74	18,35	18,55	18,18	17,44
112	Hedemora W	6 307	88,90	17,40	17,57	17,56	16,91
113	Avesta W	11 014	101,65	18,82	19,04	18,24	17,51
114	Ludvika W	22 019	111,06	16,47	16,70	16,48	15,93
115	Gävle X	56 584	107,59	18,25	18,48	17,70	16,76
116	Sandviken X	22 774	110,45	18,07	18,35	17,74	17,12
117	Söderhamn X	13 529	93,30	20,70	20,90	18,91	18,09
118	Bollnäs X	16 666	82,60	18,98	19,20	18,13	17,43
119	Hudiksvall X	12 106	88,65	18,46	18,64	17,89	17,04
<i>Köpingar</i>							
120	Täby B	24 739	132 08	15,46	15,61	15,54	15,00
121	Stocksund B	5 001	207,07	12,41	12,55	12,44	12,11
122	Danderyd B	12 835	156,19	12,46	12,59	12,50	12,11
123	Sollentuna B	28 365	117,51	16,65	16,86	16,74	16,09
124	Saltsjöbaden B	5 684	170,63	13,96	14,12	14,10	13,83
125	Tierp C	3 861	88,14	18,00	18,19	18,13	17,47
126	Malmköping D	3 503	73,97	16,54	16,66	15,93	15,54
127	Gnesta D	3 166	83,89	18,25	18,45	18,08	17,40
128	Boxholm E	4 198	80,58	17,25	17,44	16,83	16,42
129	Ätvidaberg E	8 030	111,55	15,30	15,50	15,42	15,15
130	Finspång E	15 838	100,65	16,97	17,19	17,32	16,72
131	Valdemarsvik E	3 357	77,38	18,15	18,29	17,31	16,77
132	Mariannelund F	3 043	67,41	18,24	18,30	16,71	16,31
133	Norrahammar F	5 829	88,66	17,35	17,51	17,85	17,28
134	Gislaved F	6 929	90,72	17,07	17,23	17,53	16,90
135	Skillingaryd F	3 002	85,40	17,15	17,29	17,40	16,85
136	Bodafors F	2 526	72,70	18,40	18,52	17,12	16,63
137	Vaggeryd F	4 708	79,31	18,35	18,46	17,78	17,18
138	Anderstorp F	3 502	125,65	16,45	16,64	16,72	16,34
139	Åseda G	2 480	82,87	18,30	18,48	17,94	17,33
140	Lessebo G	2 794	88,66	18,20	18,36	18,21	17,56
141	Hovmantorp G	2 658	77,18	17,55	17,66	17,01	16,58
142	Tingsryd G	3 068	61,96	18,45	18,48	15,82	15,60
143	Alvesta G	8 126	80,07	18,90	19,07	17,91	17,27
144	Älmhult G	5 371	102,47	17,85	18,04	17,74	17,19
145	Traryd G	5 342	71,99	17,96	18,07	16,51	16,11
146	Markaryd G	5 362	74,97	16,80	16,89	15,65	15,45
147	Lenhovda G	2 509	76,69	18,30	18,41	17,55	17,04
148	Almundsryd G	4 160	67,34	18,29	18,32	16,49	16,42

1	2	3	4	5	6	7	8
149	Hultsfred H:n	4 505	78,31	20,35	20,45	18,15	17,48
150	Mönsterås H:s	6 011	79,24	18,05	18,12	16,84	16,34
151	Emmaboda H:s	2 920	100,94	18,90	19,10	18,31	17,66
152	Virserum H:n	4 738	64,41	19,00	19,03	16,28	15,91
153	Slite I	2 492	90,81	17,65	17,79	16,89	16,38
154	Olofström K	7 283	105,38	16,36	16,49	16,28	15,44
155	Tomelilla L	6 139	75,79	15,11	15,22	14,87	14,34
156	Åhus L	4 259	86,99	15,95	16,09	16,43	15,88
157	Bromölla L	4 722	106,12	14,45	14,58	14,43	14,10
158	Osby L	7 336	80,58	15,40	15,55	15,27	14,80
159	Vinslöv L	2 031	73,50	15,55	15,64	14,90	14,51
160	Perstorp L	6 561	95,88	15,07	15,18	15,56	15,28
161	Klippan L	8 623	91,86	15,06	15,19	15,44	15,02
162	Åstorp L	7 083	85,96	15,47	15,60	15,76	15,40
163	Båstad L	2 234	84,05	16,84	17,00	16,69	15,91
164	Bjuv M	4 739	90,14	17,27	17,42	17,55	16,98
165	Kävlinge M	3 607	106,14	15,14	15,31	15,47	15,19
166	Lomma M	7 927	99,46	14,51	14,62	15,12	14,74
167	Svedala M	5 248	92,15	15,97	16,11	16,78	16,25
168	Skurup M	4 589	85,76	15,51	15,66	15,99	15,60
169	Sjöbo M	3 540	81,60	15,40	15,56	15,57	15,03
170	Hörby M	3 568	98,33	14,55	14,68	15,09	14,73
171	Höör M	3 477	91,59	15,35	15,50	15,82	15,44
172	Furulund M	3 115	79,75	15,17	15,26	15,37	14,95
173	Oskarström N	3 054	78,09	15,70	15,82	15,11	14,55
174	Bengtsfors P	3 333	84,31	18,90	19,08	18,16	17,46
175	Mellerud P	4 206	72,79	18,40	18,52	17,36	16,71
176	Lilla Edet P	3 528	99,53	17,10	17,24	17,40	16,83
177	Kinna P	5 583	105,14	15,70	15,88	16,09	15,76
178	Skene P	4 127	91,99	16,35	16,50	17,00	16,57
179	Svenljunga P	2 601	84,38	16,95	17,12	17,09	16,68
180	Herrljunga P	4 182	75,89	17,16	17,27	16,63	16,28
181	Vara R	2 850	91,70	16,45	16,58	16,63	16,22
182	Götene R	5 098	75,69	15,77	15,86	15,21	14,79
183	Tibro R	7 737	79,40	15,25	15,32	15,24	14,80
184	Töreboda R	5 724	69,57	16,96	16,99	15,67	15,16
185	Storfors S	4 211	82,34	18,05	18,24	17,56	17,05
186	Hammarö S	10 628	89,99	15,93	15,95	16,20	15,94
187	Munkfors S	6 183	82,82	18,88	19,10	18,08	17,45
188	Forshaga S	4 670	78,75	18,65	18,78	17,66	17,42
189	Grums S	6 198	85,61	19,00	19,19	18,38	17,80
190	Årjäng S	2 825	78,91	18,95	19,09	18,23	17,62
191	Sunne S	11 511	60,31	18,54	18,60	16,30	16,06
192	Laxå T	5 199	93,59	17,27	17,44	17,66	17,10
193	Hallsberg T	7 883	86,99	18,27	18,45	18,07	17,41
194	Degerfors T	9 609	93,46	16,97	17,14	17,33	16,74
195	Hällefors T	8 272	102,72	16,50	16,69	16,81	16,39
196	Ljusnarsberg T	9 283	88,96	17,75	17,96	18,11	17,47
197	Frövi T	3 022	89,32	18,30	18,48	18,21	17,57
198	Kungsör U	4 748	88,21	17,95	18,15	18,14	17,48
199	Hallstahammar U	12 105	103,85	17,99	18,21	17,99	17,31

1	2	3	4	5	6	7	8
200	Norberg U	6 899	88,54	18,16	18,35	18,21	17,52
201	Krylbo W	4 587	83,43	18,12	18,30	17,70	17,00
202	Smedjebacken W	5 294	81,22	17,97	18,15	17,38	16,85
203	Mora W	12 924	75,64	17,85	17,98	16,91	16,46
204	Storvik X	2 288	101,29	18,18	18,40	18,00	17,35
205	Ljusdal X	11 232	69,14	18,95	19,02	17,40	16,86
<i>Landskommuner</i>							
206	Väddö B	2 974	58,33	17,76	17,82	16,12	15,58
207	Häverö B	8 069	82,96	17,97	18,16	17,68	17,07
208	Knutby B	2 627	54,17	17,38	17,45	15,34	14,81
209	Almunge B	1 811	66,01	17,40	17,46	16,14	15,68
210	Sjuhundra B	5 240	73,77	17,01	17,15	16,29	15,90
211	Lyhundra B	4 051	51,77	15,52	15,58	14,32	13,92
212	Frötuna B	1 799	57,38	15,79	15,85	14,48	14,05
213	Blidö B	902	60,54	15,25	15,31	14,25	13,74
214	Roslags-Länna B	2 425	61,47	15,59	15,65	14,60	14,18
215	Knivsta B	3 870	80,40	17,23	17,72	17,22	16,52
216	Skepptuna B	2 741	59,16	16,25	16,32	14,76	14,26
217	Märsta B	8 657	79,60	17,18	17,29	16,52	15,72
218	Upplands-Väsby B	10 853	106,43	16,10	16,26	16,38	15,97
219	Vallentuna B	6 141	91,19	15,42	15,56	16,02	15,58
220	Össeby B	1 807	72,64	15,76	15,90	15,25	14,74
221	Österåker B	6 869	98,91	16,56	16,69	16,85	16,07
222	Ljusterö B	982	59,20	16,41	16,47	15,22	14,70
223	Djurö B	1 456	73,93	16,34	16,48	15,84	15,44
224	Värmdö B	2 193	84,76	17,70	17,88	17,71	17,00
225	Gustavsberg B	5 537	104,94	15,65	15,83	16,28	15,88
226	Bo B	7 101	114,24	16,46	16,69	16,61	16,15
227	Järfälla B	26 638	101,51	15,90	16,03	16,24	15,64
228	Färingsö B	3 110	86,65	14,83	15,00	15,76	15,46
229	Ekerö B	4 004	113,84	14,97	15,19	15,30	15,00
230	Huddinge B	35 800	111,15	15,90	16,10	16,01	15,54
231	Botkyrka B	13 757	110,46	15,40	15,56	15,47	15,00
232	Salem B	2 495	110,90	16,95	17,20	17,11	16,51
233	Grödinge B	2 059	91,83	16,21	16,35	17,05	16,44
234	Turinge B	2 920	81,11	16,25	16,36	16,51	15,97
235	Järna B	5 212	82,58	16,83	17,01	17,20	16,69
236	Sorunda B	2 728	94,70	14,86	15,02	15,61	15,26
237	Ösmo B	2 268	82,56	17,58	17,79	17,53	16,94
238	Västerhaninge B	7 805	90,06	15,82	16,06	16,34	15,65
239	Österhaninge B	11 312	95,17	16,96	17,09	17,25	16,54
240	Tyresö B	9 994	91,64	16,36	16,47	16,63	15,94
241	Åsunda C	2 957	70,23	15,94	16,05	15,62	15,13
242	Södra Trögd C	1 952	59,13	18,38	18,43	17,19	16,72
243	Norra Trögd C	2 791	72,64	18,74	18,87	17,91	17,30
244	Upplands-Bro C	4 186	91,55	16,91	17,06	17,50	16,93
245	Häbo C	2 933	79,44	19,11	19,22	18,19	17,53
246	Lagunda C	2 849	62,92	17,33	17,38	16,09	15,76
247	Södra Hagunda C	1 491	60,76	14,80	14,84	14,03	13,69
248	Norra Hagunda C	2 271	61,71	18,98	19,03	16,82	16,42
249	Bälinge C	3 755	63,03	17,11	17,17	15,78	15,50
250	Vaksala C	2 808	70,46	17,15	17,28	16,30	15,96

1	2	3	4	5	6	7	8	
251	Rasbo	C	1 684	59,78	17,55	17,60	16,11	15,80
252	Oland	C	6 152	65,52	18,14	18,19	17,09	16,68
253	Dannemora	C	4 103	76,24	17,38	17,51	16,88	16,51
254	Vattholma	C	3 086	64,98	17,92	17,97	16,23	15,93
255	Björklinge	C	2 307	66,67	17,38	17,44	16,00	15,73
256	Vendel	C	4 614	68,56	17,05	17,10	16,03	15,76
257	Tierp	C	3 758	67,08	17,40	17,45	16,51	16,12
258	Söderfors	C	2 794	108,63	17,15	17,34	17,35	16,87
259	Älvkarleby	C	9 778	94,24	17,25	17,41	17,44	16,94
260	Västland	C	2 640	84,49	18,30	18,50	17,92	17,32
261	Österlövsta	C	2 298	67,27	18,30	18,35	17,04	16,64
262	Hällnäs	C	1 994	46,09	17,00	17,05	15,56	15,21
263	Tunaberg	D	1 884	79,16	17,44	17,56	17,22	16,73
264	Jönåker	D	4 397	73,37	15,94	16,06	15,57	15,10
265	Björkvik	D	1 995	59,98	16,50	16,54	15,41	14,96
266	Stigtomta	D	2 229	69,34	14,64	14,68	14,41	14,08
267	Rönö	D	2 471	67,83	17,69	17,74	16,68	16,30
268	Svärta	D	2 349	83,51	16,08	16,26	16,42	16,02
269	Tystberga	D	2 972	85,09	14,82	14,97	15,63	15,16
270	Vagnhärad	D	2 822	78,06	17,83	17,95	17,60	16,98
271	Hölö	D	2 077	69,77	15,94	15,98	15,68	15,15
272	Daga	D	3 449	69,30	15,87	15,92	15,33	14,91
273	Åker	D	3 401	91,46	15,96	16,13	16,92	16,45
274	Enhörna	D	860	88,70	14,42	14,55	15,55	15,07
275	Stallarholmen	D	2 330	63,85	16,20	16,25	15,09	14,60
276	Tosterö	D	1 440	90,97	13,87	14,00	14,75	14,42
277	Vårfruberga	D	1 656	61,60	16,89	16,93	15,63	15,10
278	Kafjärden	D	2 990	65,59	16,96	17,00	15,87	15,45
279	Hällby	D	3 204	67,41	17,12	17,17	15,77	15,34
280	Västra Rekarne	D	3 049	60,76	16,54	16,59	15,26	14,84
281	Husby-Rekarne	D	3 533	69,46	17,75	17,79	16,77	16,34
282	Ärla	D	2 799	65,41	17,75	17,78	16,43	16,05
283	Mellösa	D	4 039	85,43	15,47	15,62	15,85	15,49
284	Sparreholm	D	2 640	77,33	16,06	16,17	16,11	15,71
285	Bettna	D	3 602	70,25	16,33	16,47	15,58	15,20
286	Sköldinge	D	3 475	69,81	16,84	16,88	15,74	15,36
287	Floda	D	2 072	63,36	15,92	15,96	14,80	14,38
288	Stora Malm	D	2 941	75,06	14,92	15,02	15,23	14,82
289	Västra Vingåker	D	8 939	82,69	15,32	15,48	15,60	15,14
290	Julita	D	2 631	60,65	15,62	15,65	14,82	14,47
291	Godegård	E	2 379	61,31	16,45	16,50	15,03	14,64
292	Tjällmo	E	1 462	62,42	16,00	16,05	15,13	14,81
293	Borensberg	E	3 904	69,17	17,60	17,65	16,32	16,02
294	Boberg	E	3 479	56,57	15,48	15,53	13,96	13,70
295	Aska	E	2 945	65,47	13,42	13,47	13,26	13,02
296	Östgöta-Dal	E	2 179	68,83	13,73	13,78	13,88	13,57
297	Folkunga	E	2 641	54,42	15,66	15,72	14,13	13,80
298	Alvastra	E	2 356	59,15	14,61	14,66	13,96	13,61
299	Ödeshög	E	4 094	63,42	16,11	16,17	14,80	14,36
300	Södra Göstring	E	1 509	69,54	14,67	14,73	14,82	14,42

1	2	3	4	5	6	7	8	
301	Vifolka	E	4 188	63,80	17,24	17,29	15,84	15,52
302	Ydre	E	5 278	58,13	16,33	16,38	14,83	14,46
303	Västra Kinda	E	5 498	65,69	17,86	18,09	16,63	16,21
304	Södra Kinda	E	2 424	47,18	15,90	15,95	14,60	14,28
305	Norra Kinda	E	3 272	57,62	15,83	15,88	14,63	14,32
306	Björnsäter	E	2 453	54,55	16,56	16,61	15,00	14,64
307	Vårdnäs	E	3 336	61,24	16,58	16,64	15,12	14,70
308	Södra Valkebo	E	2 468	50,08	17,20	17,25	15,83	15,46
309	Norra Valkebo	E	3 682	67,45	16,76	16,81	15,61	15,08
310	Kärna	E	4 309	75,66	16,18	16,30	15,83	15,38
311	Vreta Kloster	E	6 411	74,60	17,84	17,97	17,00	16,59
312	Åkerbo	E	6 089	60,22	16,88	16,94	15,12	14,74
313	Skärblacka	E	7 650	82,49	16,80	17,01	16,75	16,33
314	Hällestad	E	3 641	68,45	15,00	15,05	14,74	14,38
315	Hävla	E	3 325	81,83	16,31	16,52	16,70	16,39
316	Kvillinge	E	5 307	83,72	17,21	17,41	17,37	16,88
317	Kolmården	E	2 622	73,70	17,22	17,37	16,64	16,27
318	V. Vikbolandet	E	2 985	64,16	16,24	16,29	15,11	14,69
319	Ö. Vikbolandet	E	3 142	55,86	16,83	16,90	15,40	14,97
320	Stegaborg	E	2 269	49,37	17,11	17,17	15,18	14,74
321	Aspveden	E	1 734	52,90	17,35	17,40	15,51	15,13
322	Ringarum	E	3 801	64,61	15,90	15,95	15,03	14,66
323	Gryt	E	1 297	47,48	16,70	16,75	14,73	14,35
324	Ingatorp	F	2 634	67,65	16,64	16,70	15,56	15,19
325	Ilöreda	F	2 930	50,92	17,88	17,93	15,11	14,70
326	Solberga	F	3 161	58,98	17,70	17,76	16,07	15,78
327	Bredestad	F	4 843	59,65	16,44	16,48	14,85	14,46
328	Hullaryd	F	1 922	49,81	14,61	14,67	13,49	13,23
329	Linderås	F	1 904	43,60	15,00	15,05	12,65	12,50
330	Visingsö	F	793	47,14	16,15	16,20	14,18	13,82
331	Skärstad	F	3 077	52,88	16,74	16,80	14,40	14,13
332	Lekeryd	F	1 910	55,42	15,91	15,96	14,41	14,14
333	Hakarp	F	3 138	72,95	17,49	17,60	16,41	16,08
334	Tenhult	F	4 855	73,86	17,03	17,14	16,09	15,80
335	Forserum	F	3 639	76,75	17,54	17,68	17,26	16,83
336	Månsarp	F	2 904	82,89	17,45	17,63	17,50	17,02
337	Bankeryd	F	4 120	88,74	17,90	18,04	18,03	17,42
338	Norra Mo	F	1 941	63,18	15,67	15,72	14,64	14,28
339	Södra Mo	F	2 097	84,02	13,86	14,00	14,92	14,60
340	Gnosjö	F	7 060	80,84	16,51	16,67	16,53	16,26
341	Villstad	F	4 153	82,34	17,10	17,27	17,21	16,76
342	Burseryd	F	2 999	61,65	16,58	16,63	15,04	14,64
343	Hylte	F	5 408	73,33	16,68	16,80	15,78	15,42
344	Ummaryd	F	2 352	49,28	17,52	17,56	14,95	14,64
345	Reffele	F	3 361	64,58	16,63	16,71	15,34	14,93
346	Bredaryd	F	2 235	63,07	16,52	16,57	14,92	14,60
347	Forsheda	F	3 426	64,56	13,63	15,70	14,70	14,31
348	Bor	F	2 488	63,25	13,86	15,91	14,65	14,25
349	Rydaholm	F	3 307	64,16	13,50	15,55	14,40	14,09
350	Klevshult	F	2 558	50,54	13,14	15,19	13,77	13,44
351	Vrigstad	F	3 614	64,01	16,60	16,65	15,45	15,05

1	2	3	4	5	6	7	8
352	Malmbäck F	2 439	64,80	17,45	17,50	15,84	15,40
353	Norra Sandsjö F	2 184	48,34	15,87	15,91	14,26	13,92
354	Hjälmseryd F	4 094	56,09	15,40	15,45	13,85	13,59
355	Bäckaby F	2 376	45,29	15,22	15,27	13,74	13,46
356	Korsberga F	1 936	55,97	16,19	16,25	14,83	14,46
357	Nye F	2 083	45,54	16,04	16,09	14,22	13,88
358	Alseda F	4 702	60,04	14,40	14,45	13,63	13,39
359	Vetlanda lk. F	2 804	66,45	15,23	15,28	14,63	14,24
360	Björkö F	1 877	60,00	14,65	14,70	13,71	13,42
361	Lannaskede F	2 681	77,91	16,35	16,46	16,17	15,83
362	Åseda G	1 354	53,33	15,00	15,03	13,91	13,65
363	Nottebäck G	2 835	77,11	18,25	18,35	17,65	17,12
364	Braås G	3 042	69,86	17,80	17,84	16,51	16,18
365	Ålghult G	3 660	67,97	17,25	17,28	16,24	15,98
366	Hälleberga G	2 128	84,11	15,70	15,85	15,61	15,30
367	Ekeberga G	1 599	80,45	16,50	16,67	16,05	15,80
368	Algutsboda G	3 027	72,50	15,60	15,71	15,34	14,96
369	Ålmeboda G	3 111	47,94	16,95	16,98	14,68	14,40
370	Ljuder G	1 769	63,52	16,45	16,47	15,17	14,76
371	Östra Torsås G	2 610	68,79	17,25	17,28	15,86	15,69
372	Linneryd G	2 483	53,37	16,62	16,65	14,71	14,36
373	Södra Sandsjö G	1 765	60,71	16,00	16,02	14,48	14,18
374	Väckelsång G	2 509	50,70	16,36	16,39	14,39	14,08
375	Urshult G	2 893	53,19	16,40	16,43	14,45	14,07
376	Mell. Kinnevald G	2 140	49,65	15,54	15,57	13,83	13,53
377	Bergunda G	4 208	78,02	15,52	15,60	15,41	15,02
378	Rottne G	3 789	62,65	15,83	15,86	14,65	14,34
379	Lammhult G	3 210	69,54	17,60	17,63	16,17	15,94
380	Moheda G	4 291	56,68	16,25	16,28	14,49	14,22
381	Vislanda G	3 225	66,99	16,28	16,30	15,11	14,68
382	Skatelöv G	1 688	57,20	15,10	15,13	13,68	13,45
383	Västra Torsås G	2 015	43,63	15,80	15,83	14,45	14,20
384	Virestad G	2 579	50,63	16,00	16,03	14,17	13,87
385	Stenbrohult G	2 855	67,70	17,40	17,43	15,73	15,46
386	Ryssby G	2 875	57,73	15,73	15,76	14,28	13,81
387	Hamneda G	2 567	49,99	16,44	16,47	14,43	14,07
388	Berga G	3 418	61,62	15,90	15,93	14,34	13,90
389	Annerstad G	2 612	44,00	15,31	15,35	13,86	13,57
390	Lidhult G	2 212	49,86	16,78	16,81	14,76	14,35
391	Göteryd G	3 371	57,42	14,54	14,57	13,47	13,18
392	Uknadalen H:n	3 395	49,21	16,72	16,75	14,73	14,41
393	Överum H:n	3 138	79,15	18,88	18,97	17,62	17,06
394	Tjust-Ed H:n	3 201	53,39	18,47	18,51	15,71	15,37
395	Lofthammar H:n	1 264	46,58	18,54	18,57	16,69	16,36
396	Gamleby H:n	6 118	64,94	18,62	18,66	15,83	15,57
397	Hallingeberg H:n	3 064	68,36	17,40	17,43	15,68	15,32
398	Gladhammar H:n	3 676	65,32	16,17	16,21	14,92	14,51
399	Hjorted H:n	2 547	63,89	18,94	18,97	16,88	16,49
400	Locknevi H:n	1 871	42,71	16,68	16,71	14,34	14,11
401	Södra Vi H:n	3 594	54,37	18,46	18,49	15,40	14,95
402	Sevede H:n	4 517	57,44	16,56	16,60	14,37	14,11
403	Tuna H:n	1 801	51,39	16,95	16,98	14,76	14,10
404	Misterhult H:n	3 556	58,33	18,70	18,73	15,98	15,72
405	Kristdala H:n	2 448	58,80	18,35	18,38	15,54	15,17
406	Vena H:n	2 032	49,46	17,00	17,03	14,81	14,27

1	2	3	4	5	6	7	8
407	Lönneberga. H:n	1 993	82,42	17,65	17,79	16,65	16,28
408	Mållilla. H:n	2 742	69,25	17,10	17,13	15,49	15,11
409	Mörlunda. H:n	3 720	62,29	16,95	16,98	14,94	14,62
410	Fagerhult. H:s	1 735	57,78	17,60	17,63	15,62	15,36
411	Högsby. H:s	7 611	68,07	18,32	18,45	16,56	16,19
412	Fliseryd. H:s	1 882	65,74	18,30	18,33	16,80	16,48
413	Döderhult. H:s	5 230	62,11	17,90	17,93	15,63	15,19
414	Ålem. H:s	4 982	62,29	16,15	16,18	14,42	14,08
415	Alsterbro. H:s	2 705	58,46	17,00	17,03	15,01	14,69
416	Ryssby. H:s	2 051	60,67	13,26	13,29	12,50	12,38
417	Läckeby. H:s	2 659	55,48	16,52	16,58	14,59	14,27
418	Dörby. H:s	3 739	65,49	17,60	17,63	15,41	15,00
419	Ljungbyholm. H:s	3 729	63,31	18,47	18,51	16,14	15,83
420	Södermøre. H:s	2 854	58,17	17,55	17,58	15,27	14,88
421	Mortorp. H:s	2 692	58,51	17,38	17,40	15,31	14,98
422	Madesjö. H:s	5 671	57,26	18,43	18,46	15,57	15,32
423	Vissefjärda. H:s	3 627	63,80	18,35	18,38	16,33	16,00
424	Torsås. H:s	5 185	45,49	18,19	18,22	16,09	15,79
425	Söderåkra. H:s	3 206	51,17	17,90	17,93	15,30	14,88
426	Ölands-Åkerbo. H:s	4 103	40,16	18,15	18,18	14,76	14,42
427	Köpingsvik. H:s	2 479	40,67	17,86	17,90	15,28	14,89
428	Gärdslösa. H:s	2 710	43,96	17,20	17,23	14,51	14,10
429	Torslunda. H:s	4 031	54,17	18,77	18,80	15,66	15,16
430	Mörbylånga. H:s	3 739	70,66	20,34	20,48	18,09	17,49
431	Ottenby. H:s	2 795	72,72	19,67	19,79	18,12	17,52
432	Färösund. I	2 870	60,62	18,36	18,39	15,58	15,34
433	Lärbro. I	2 334	43,74	17,67	17,68	15,32	14,92
434	Tingstäde. I	3 318	46,83	17,65	17,66	14,81	14,44
435	Dalhem. I	2 496	45,61	16,98	16,98	14,36	14,01
436	Romakloster. I	5 315	52,64	16,37	16,41	13,89	13,54
437	Stenkumla. I	2 895	49,70	17,44	17,44	14,47	14,14
438	Klintehamn. I	4 273	48,45	18,28	18,28	15,20	14,76
439	Ljugarn. I	2 180	41,18	16,86	16,87	14,75	14,44
440	Stånga. I	1 925	42,02	16,97	16,98	14,55	14,23
441	Hemse. I	3 602	59,27	18,59	18,61	15,39	14,93
442	Havdhem. I	2 294	48,88	17,85	17,87	14,95	14,61
443	Hoburg. I	1 544	38,60	17,72	17,75	16,27	16,02
444	Jämsjö. K	9 261	44,54	16,94	16,97	14,66	14,33
445	Lyckeby. K	5 610	64,90	16,30	16,33	14,75	14,39
446	Rödeby. K	3 703	56,13	15,50	15,53	13,69	13,33
447	Fridlevstad. K	5 161	50,32	16,88	16,91	14,82	14,45
448	Nättraby. K	2 834	67,56	16,85	16,88	14,97	14,51
449	Hasslö. K	1 386	58,87	15,75	15,78	13,81	13,40
450	Listerby. K	3 385	55,88	17,15	17,18	14,74	14,31
451	Kallinge. K	11 454	64,74	15,96	16,00	14,71	14,31
452	Bräkne-Hoby. K	3 598	56,75	17,32	17,35	14,91	14,47
453	Hällaryd. K	2 874	55,26	16,00	16,03	14,11	13,73
454	Asarum. K	8 939	79,40	17,30	17,39	16,49	16,02
455	Kyrkhult. K	3 597	62,23	16,46	16,49	14,73	14,40
456	Jämshög. K	3 439	64,87	15,96	15,99	14,54	14,20
457	Mörrum. K	5 026	71,84	16,75	16,84	15,38	14,90
458	Gammalstorp. K	2 688	60,53	15,26	15,29	13,67	13,38
459	Mjällby. K	5 561	69,46	15,96	15,99	14,76	14,37

1	2	3	4	5	6	7	8
460	Tommarp L	3 443	68,86	14,24	14,26	14,07	13,77
461	Hammenhög L	2 734	74,15	15,02	15,11	14,64	14,21
462	Borrby L	3 493	62,29	15,36	15,38	14,02	13,64
463	Löderup L	2 770	64,16	12,28	12,31	12,52	12,28
464	Glemmingebro L	2 327	66,88	12,55	12,57	12,68	12,39
465	Onslunda L	2 381	48,41	15,47	15,49	13,17	12,85
466	Smedstorp L	2 069	59,56	13,25	13,27	12,75	12,51
467	Kivik L	4 499	59,38	13,56	13,58	12,82	12,56
468	Brösarp L	2 734	53,42	14,57	14,60	13,50	13,13
469	Degeberga L	3 940	58,20	15,97	16,00	14,45	14,05
470	Everöd L	2 005	63,87	15,08	15,11	14,15	13,80
471	Tollarp L	4 063	64,00	16,68	16,70	14,99	14,53
472	Träne L	1 811	49,39	15,33	15,35	13,88	13,56
473	Vä L	4 095	63,49	13,86	13,88	13,14	12,86
474	Fjälkinge L	5 307	71,48	14,66	14,74	14,38	14,03
475	Nosaby L	3 923	74,68	15,08	15,16	14,76	14,39
476	Ivetofta L	2 768	70,54	14,03	14,10	13,72	13,34
477	Näsum L	1 965	61,63	13,85	13,87	13,14	12,81
478	Oppmanna och Vånga.. L	2 639	60,24	15,39	15,41	14,21	13,79
479	Hjärsås L	2 659	72,75	15,25	15,34	14,81	14,44
480	Knislinge L	3 566	85,94	15,05	15,16	15,38	15,04
481	Araslöv L	3 763	76,37	14,89	14,96	14,74	14,33
482	Broby L	3 712	81,44	15,88	16,02	15,70	15,37
483	Glimåkra L	2 770	71,26	15,40	15,50	14,85	14,44
484	Örkened L	3 844	67,85	13,05	13,07	13,00	12,74
485	Loshult L	1 620	59,20	14,40	14,42	13,45	13,10
486	Hästveda L	2 748	57,15	15,67	15,70	14,05	13,77
487	Vittsjö L	3 882	62,94	14,91	14,93	14,05	13,68
488	Bjärnum L	4 551	66,39	15,15	15,18	14,30	13,90
489	Stoby L	3 129	62,00	14,41	14,43	13,48	13,19
490	Vinslöv L	2 561	49,65	13,23	13,24	12,21	12,00
491	Sösåla L	4 632	67,68	14,34	14,36	13,88	13,47
492	Tyringe L	7 695	67,88	13,71	13,74	13,48	13,13
493	Riseberga L	5 005	78,96	12,61	12,68	13,28	12,95
494	Skånes-Fagerhult L	1 849	60,49	12,73	12,75	12,34	12,03
495	Örkellunga L	6 618	68,92	15,99	16,01	14,93	14,56
496	Munka-Ljungby L	3 103	56,82	13,86	13,88	13,17	12,90
497	Östra Ljungby L	2 449	67,99	13,90	13,93	13,51	13,18
498	Kvidinge L	2 181	78,62	12,05	12,12	12,49	12,19
499	Ausås L	2 641	84,54	13,08	13,20	13,76	13,55
500	Barkåkra L	3 136	78,47	14,90	14,97	14,89	14,53
501	Hjärnarp L	2 289	61,63	13,55	13,57	12,85	12,63
502	Förslövsholm L	3 366	65,49	13,27	13,29	12,99	12,75
503	Västra Bjäre L	3 668	66,74	13,93	13,95	13,36	13,05
504	Brunnby M	2 397	74,55	12,75	12,84	13,01	12,71
505	Väsby M	4 225	76,39	14,54	14,62	14,46	14,07
506	Jonstorp M	2 222	76,91	13,08	13,17	13,61	13,26
507	Kattarp M	2 523	87,43	15,57	15,72	16,16	15,80
508	Ödåkra M	4 390	88,10	15,32	15,45	15,95	15,60
509	Mörarp M	3 793	81,14	15,26	15,42	15,48	15,04
510	Billesholm M	3 259	79,06	14,28	14,38	14,67	14,27
511	Kågeröd M	2 281	67,79	13,97	14,01	13,86	13,53
512	Ekeby M	3 039	77,95	14,11	14,20	14,49	14,07
513	Vallåkra M	3 699	68,90	14,35	14,39	13,98	13,68

1	2	3	4	5	6	7	8
514	Härslov M	2 962	94,73	13,17	13,29	13,56	13,24
515	Rönneberga M	3 484	85,12	14,07	14,20	14,88	14,50
516	Svalöv M	2 888	98,46	14,48	14,61	15,14	14,83
517	Teckomatorp M	2 528	78,89	13,43	13,52	14,08	13,70
518	Marieholm M	3 186	77,75	13,68	13,77	14,33	13,93
519	Röstånga M	2 741	63,69	14,35	14,10	13,71	13,30
520	Bosarp M	2 869	72,21	14,35	14,46	14,38	13,98
521	Harrie M	2 367	99,95	11,07	11,17	11,51	11,25
522	Dösjebro M	3 153	78,29	13,75	13,83	14,17	13,83
523	Löddeköpinge M	2 008	84,81	13,67	13,80	14,35	14,00
524	Torn M	2 467	82,54	14,03	14,16	14,95	14,44
525	Södra Sandby M	3 186	86,09	13,46	13,58	14,31	14,01
526	Dalby M	3 448	96,42	14,36	14,48	14,67	14,30
527	Genarp M	2 127	73,21	14,26	14,36	14,31	13,88
528	Veberöd M	1 919	80,62	14,40	14,54	14,68	14,18
529	Bara M	2 307	80,05	16,30	16,45	16,39	15,97
530	Staffanstorp M	6 061	94,13	15,28	15,40	15,94	15,58
531	Burlöv M	7 020	115,91	13,97	14,13	14,14	13,76
532	Bunkeflo M	3 756	91,93	13,60	13,72	14,16	13,76
533	Vellinge M	3 325	95,66	15,52	15,66	16,25	15,71
534	Räng M	1 927	101,63	13,67	13,82	14,18	13,63
535	Skegrie M	2 251	83,22	13,23	13,36	14,38	13,90
536	Månstorp M	2 396	81,93	13,47	13,60	14,25	13,84
537	Oxie M	1 787	93,53	14,31	14,42	14,98	14,64
538	Alstad M	1 833	79,38	13,29	13,39	14,11	13,75
539	Gislöv M	1 990	87,68	13,65	13,77	14,80	14,53
540	Klagstorp M	4 342	86,81	14,94	15,09	15,64	15,11
541	Anderslöv M	3 906	76,44	14,80	14,91	14,86	14,30
542	Vemmenhög M	3 039	73,51	13,16	13,25	13,49	13,18
543	Rydsgård M	3 400	65,18	14,09	14,13	13,68	13,30
544	Ljunits M	2 635	68,30	13,09	13,13	13,51	13,19
545	Herrestad M	4 627	81,31	11,92	12,04	12,65	12,33
546	Blentarp M	1 855	71,90	12,56	12,66	13,34	12,93
547	Östra Färs M	4 337	54,62	14,39	14,43	13,19	12,75
548	Vollsjö M	3 347	58,86	13,23	13,27	12,63	12,46
549	Bjarsjölagård M	3 900	59,51	13,75	13,79	13,15	12,87
550	Långaröd M	1 890	46,81	13,50	13,54	12,12	11,99
551	Östra Frosta M	4 634	53,59	13,70	13,74	12,67	12,47
552	Löberöd M	3 178	66,79	13,79	13,84	13,63	13,39
553	Skarhult M	2 482	75,73	13,80	13,89	14,28	13,77
554	Snogeröd M	2 490	77,38	12,77	12,85	13,34	12,92
555	Norra Frosta M	2 514	60,84	13,23	13,27	12,83	12,43
556	Hishult N	1 585	46,03	14,90	14,96	12,78	12,57
557	Våxtorp N	2 327	51,23	13,75	13,81	12,53	12,37
558	Karup N	2 684	59,20	14,65	14,71	13,88	13,53
559	Ränneslöv N	3 015	61,54	14,13	14,19	13,33	13,09
560	Knäred N	2 109	56,48	14,80	14,86	13,66	13,40
561	Laholms lk. N	1 857	75,17	13,94	14,05	13,87	13,47
562	Veinge N	3 116	59,06	13,95	14,02	13,02	12,78
563	Eldsberga N	2 575	68,08	13,83	13,89	13,31	13,10
564	Simlångsdalen N	4 383	63,78	15,25	15,31	14,08	13,77
565	Söndrum N	3 678	88,77	15,90	16,04	16,20	15,85

1	2	3	4	5	6	7	8
566	Harplinge N	2 772	70,99	16,61	16,74	15,60	15,16
567	Getinge N	2 157	78,98	16,23	16,35	16,09	15,78
568	Kvibille N	2 319	70,75	14,84	14,96	14,20	13,92
569	Enslöv N	2 240	66,27	14,23	14,30	13,82	13,51
570	Torup N	4 093	69,08	15,04	15,10	14,54	14,24
571	Årstad N	3 883	64,18	15,50	15,56	14,41	14,13
572	Morup N	3 953	63,03	14,40	14,46	13,56	13,31
573	Vinberg N	2 857	65,29	14,83	14,88	14,04	13,76
574	Vessigebro N	3 398	62,22	16,04	16,11	14,62	14,26
575	Ätran N	2 176	58,53	14,44	14,50	13,53	13,26
576	Ullared N	1 879	57,48	17,20	17,27	15,24	14,87
577	Himledalen N	3 064	51,34	14,74	14,81	13,17	12,97
578	Tvååker N	4 072	61,31	16,20	16,27	14,62	14,25
579	Träslöv N	1 847	65,89	14,75	14,81	13,88	13,54
580	Lindberga N	3 079	53,41	15,23	15,29	13,31	13,13
581	Veddige N	3 145	63,11	15,96	16,02	14,50	14,11
582	Värö N	2 550	59,35	15,29	15,35	13,85	13,48
583	Löftadalen N	2 928	54,97	16,31	16,37	14,22	13,87
584	Fjärås N	3 269	56,49	16,35	16,41	14,61	14,19
585	Onsala N	1 710	91,06	14,55	14,71	14,58	14,29
586	Särö N	3 337	85,14	14,23	14,38	14,47	14,17
587	Tölö N	2 318	69,32	15,06	15,12	14,69	14,29
588	Lindome N	3 218	70,68	15,90	16,01	15,14	14,73
589	Landvetter O	3 566	70,86	14,78	14,88	14,14	13,67
590	Partille O	18 616	102,00	16,95	17,13	17,02	16,52
591	Råda O	5 175	99,55	15,95	16,08	16,22	15,85
592	Källered O	1 900	109,25	14,75	14,90	14,94	14,66
593	Askim O	4 678	115,60	14,95	15,11	15,01	14,74
594	Styrsö O	2 714	86,56	15,45	15,60	15,70	15,34
595	Öckerö O	7 064	91,19	15,45	15,59	15,44	15,20
596	Torslanda O	2 605	89,23	15,22	15,34	15,46	15,09
597	Tuve O	3 318	96,31	15,95	16,07	16,51	16,08
598	Säve O	3 106	76,78	14,45	14,54	14,67	14,23
599	Hermansby O	2 061	53,26	16,77	16,82	14,78	14,43
600	Ytterby O	2 524	60,85	15,26	15,31	13,60	13,27
601	Romelanda O	2 306	58,26	13,61	13,66	12,77	12,59
602	Kode O	3 156	54,68	14,04	14,09	12,82	12,61
603	Stenungsund O	5 990	85,47	16,48	16,64	16,90	16,47
604	Inlands Torpe O	3 415	59,84	13,96	14,02	13,22	12,98
605	Ljungskile O	3 029	75,02	15,83	15,95	15,28	14,77
606	Forshälla O	1 649	57,22	14,02	14,07	12,85	11,92
607	Tjörn O	8 304	60,76	14,99	15,03	13,64	13,43
608	Morlanda O	3 102	55,08	15,54	15,59	13,83	13,52
609	Östra Orust O	6 114	47,57	16,75	16,81	14,59	14,25
610	Skäftö O	2 730	45,09	15,31	15,36	13,34	13,00
611	Skredsvik O	3 930	60,11	15,92	15,97	14,24	13,84
612	Lane-Ryr O	1 028	43,76	14,95	15,00	13,01	12,71
613	Smögen O	1 683	78,71	15,60	15,72	15,28	14,87
614	Södra Sotenäs O	5 090	68,32	15,92	15,97	15,00	14,57
615	Tossene O	3 424	61,24	15,35	15,40	14,19	13,86
616	Stängenäs O	4 292	58,38	15,45	15,50	13,99	13,67
617	Munkedal O	4 657	71,34	16,51	16,64	15,48	15,07
618	Svarteborg O	2 931	62,60	16,42	16,47	14,90	14,50

1	2	3	4	5	6	7	8
619	Sörbygden	O 2 398	37,77	15,69	15,75	14,03	13,79
620	Bullaren	O 2 171	48,56	16,40	16,45	14,90	14,55
621	Kville	O 4 430	53,68	16,01	16,07	14,44	14,00
622	Tanum	O 5 276	55,99	15,45	15,50	13,82	13,46
623	Tjärnö	O 1 341	57,02	16,10	16,15	14,34	13,92
624	Vette	O 4 794	57,13	16,51	16,56	15,15	14,74
625	Tössbo	P 4 751	59,64	16,28	16,34	15,02	14,72
626	Lelång	P 3 440	66,27	16,56	16,61	15,79	15,51
627	Steneby	P 4 978	75,99	16,84	16,96	16,23	15,89
628	Dals-Ed	P 5 184	56,95	18,47	18,52	16,32	16,04
629	Bäckefors	P 1 511	70,64	19,35	19,50	17,98	17,39
630	Högsäter	P 3 028	41,14	16,10	16,15	13,91	13,65
631	Färgelanda	P 2 479	60,91	18,05	18,10	15,96	15,74
632	Ödeborg	P 1 763	59,51	15 25	15,31	14,29	14,00
633	Kroppenfjäll	P 2 559	50,97	16,03	16,08	14,24	13,97
634	Skällerud	P 2 480	80,67	17,93	18,11	17,55	17,04
635	Bolstad	P 2 287	44,43	16,15	16,20	14,37	14,02
636	Brålanda	P 3 634	53,33	16,67	16,74	14,79	14,41
637	Frändefors	P 2 789	51,73	15,80	15,85	14,28	13,94
638	Västra Tunhem	P 5 494	88,94	17,48	17,64	17,88	17,28
639	Södra Väne	P 4 096	58,87	15,91	15,96	14,35	14,06
640	Bjärke	P 4 974	50,01	15,67	15,72	13,82	13,52
641	Flundre	P 3 873	64,25	15,86	15,91	14,69	14,38
642	Lödöse	P 2 281	54,99	17,21	17,26	14,96	14,67
643	Skepplanda	P 1 914	52,93	16,48	16,53	14,98	14,69
644	Starrkärr	P 5 695	83,51	16,09	16,25	16,13	15,86
645	Nödinge	P 6 299	126,96	14,20	14,36	14,23	14,00
646	Angered	P 2 392	88,47	14,87	15,01	15,65	15,23
647	Stora Lundby	P 4 209	66,05	16,85	16,90	15,40	15,03
648	Lerum	P 8 156	98,13	15,97	16,09	16,49	16,09
649	Skallsjö	P 3 176	79,60	17,22	17,33	17,18	16,71
650	Hemsjö	P 1 947	63,94	14,91	14,96	13,97	13,66
651	Vårgårda	P 7 802	57,78	16,71	16,78	14,96	14,61
652	Gäse	P 5 197	54,91	15,49	15,55	14,05	13,71
653	Hökerum	P 3 020	50,97	15,09	15,15	13,61	13,42
654	Toarp	P 6 169	76,44	14,54	14,65	14,59	14,24
655	Brämhult	P 2 313	98,78	15,40	15,51	15,90	15,61
656	Frlstad	P 5 332	72,99	15,29	15,39	14,99	14,61
657	Sandhult	P 6 040	73,42	15,53	15,63	15,12	14,73
658	Bollebygd	P 4 739	72,21	15,19	15,30	14,84	14,39
659	Björketorp	P 2 527	71,97	15,85	15,96	15,08	14,61
660	Sätla	P 3 264	51,70	15,92	15,97	14,21	13,94
661	Viskafors	P 5 482	81,38	16,43	16,60	16,63	16,24
662	Fritsla	P 2 884	79,78	15,26	15,38	15,37	14,91
663	Örby	P 2 870	78,18	15,35	15,46	15,35	15,00
664	Västra Mark	P 3 318	50,55	15,45	15,50	13,97	13,79
665	Horred	P 2 398	59,51	15,31	15,37	14,14	13,89
666	Kungsäter	P 1 774	44,45	13,33	13,39	12,06	11,99
667	Svansjö	P 2 394	49,83	14,92	14,97	13,91	13,63
668	Högvad	P 2 333	62,38	15,68	15,73	14,65	14,38
669	Kindaholm	P 2 443	57,93	13,75	13,80	13,31	13,08

1	2	3	4	5	6	7	8
670	Axelfors	P 1 678	63,29	14,31	14,36	14,13	13,89
671	Lysjö	P 2 386	66,32	15,51	15,56	14,97	14,65
672	Långhem	P 2 250	66,81	15,50	15,55	14,94	14,56
673	Limmared	P 1 554	94,33	15,90	16,04	16,79	16,41
674	Tranemo	P 4 941	82,05	15,92	16,09	16,72	16,35
675	Dalstorp	P 2 927	73,32	16,64	16,77	16,10	15,85
676	Åsunden	P 4 717	68,96	14,37	14,43	14,39	14,05
677	Redväg	P 6 673	59,47	15,20	15,25	14,15	13,94
678	Tun	R 1 710	82,85	13,15	13,27	13,93	13,58
679	Grästorp	R 5 776	59,55	16,53	16,55	14,95	14,59
680	Essunga	R 6 227	57,13	14,69	14,72	13,49	13,17
681	Vedum	R 2 571	51,72	15,63	15,66	13,50	13,22
682	Larv	R 2 459	54,66	15,62	15,65	13,90	13,62
683	Ryda	R 3 645	54,68	14,08	14,10	12,90	12,75
684	Levene	R 2 407	59,46	15,56	15,59	14,26	13,92
685	Järpås	R 1 705	64,69	12,58	12,61	12,76	12,55
686	Örslösa	R 2 200	55,28	14,43	14,45	13,25	13,04
687	Norra Källand	R 3 570	55,13	15,77	15,79	14,16	13,84
688	Källands-Råda	R 1 785	66,38	14,23	14,25	13,77	13,42
689	Vinninga	R 2 858	59,67	14,95	14,97	13,97	13,70
690	Husaby	R 3 614	57,75	16,07	16,09	14,53	14,12
691	Kinneulle	R 3 509	96,00	15,49	15,61	16,02	15,78
692	Valle	R 3 757	64,31	15,12	15,14	14,40	14,08
693	Ardala	R 2 856	60,76	15,45	15,48	14,54	14,11
694	Saleby	R 1 561	58,46	13,75	13,77	13,94	13,63
695	Kvänum	R 4 313	64,50	15,29	15,31	14,51	14,13
696	Vilske	R 5 158	62,63	15,80	15,82	14,47	14,09
697	Frökina	R 1 961	60,62	14,98	15,02	14,05	13,76
698	Vartofta	R 3 308	65,98	13,27	13,30	13,15	12,95
699	Mullsjö	R 3 826	80,74	16,24	16,41	16,17	15,89
700	Habo	R 4 607	73,88	17,18	17,27	16,33	16,03
701	Fågelås	R 2 039	59,96	12,12	12,14	12,26	12,07
702	Hökensås	R 2 872	57,44	13,51	13,54	12,98	12,69
703	Fröjered	R 1 977	55,66	15,31	15,34	13,70	13,35
704	Dimbo	R 2 656	58,15	14,90	14,93	13,96	13,68
705	Stenstorp	R 3 672	61,58	16,68	16,69	14,75	14,27
706	Gudhem	R 2 575	52,88	15,33	15,35	13,73	13,41
707	Skultorp	R 3 329	67,48	16,49	16,53	15,19	14,69
708	Värsås	R 3 242	57,57	14,69	14,71	13,62	13,25
709	Binneberg	R 2 926	53,86	16,66	16,69	14,55	14,20
710	Timmersdala	R 2 178	57,66	15,40	15,42	14,27	13,84
711	Tidan	R 2 130	70,64	14,96	15,06	14,57	14,15
712	Moholm	R 3 635	56,78	17,17	17,19	15,07	14,65
713	Mölltorp	R 3 756	55,73	17,29	17,32	15,14	14,79
714	Karlsborg	R 4 152	98,49	16,65	16,78	17,20	16,68
715	Undenäs	R 3 279	63,27	17,05	17,08	15,63	15,32
716	Ullervad	R 2 579	56,57	15,85	15,87	14,31	13,95
717	Lugnäs	R 1 671	58,62	14,83	14,85	13,94	13,63
718	Hasslerör	R 2 182	57,57	15,36	15,38	14,26	13,84
719	Lyrestad	R 1 949	58,69	16,80	16,82	14,91	14,47
720	Amnehärad	R 3 269	76,86	17,10	17,18	16,32	15,95
721	Hova	R 4 358	62,45	16,80	16,82	14,97	14,58
722	Tiveden	R 2 341	69,05	17,30	17,32	16,34	15,98

1	2	3	4	5	6	7	8
		6					
723	Visnum	S 5 750	76,48	16,74	16,90	16,48	16,06
724	Väse	S 3 661	46,09	16,92	16,99	15,65	15,32
725	Östra Fågelvik	S 2 432	63,43	16,22	16,28	14,95	14,56
726	Ullvättern	S 2 195	67,67	17,30	17,35	16,91	16,46
727	Kroppa	S 2 541	81,53	17,60	17,82	17,70	17,10
728	Värmlandsberg	S 5 074	73,02	16,62	16,76	16,50	16,15
729	Rämmen	S 3 155	79,67	18,00	18,14	17,67	17,12
730	Finnskoga-Dalby	S 5 970	89,68	16,98	17,16	17,94	17,34
731	Norra Ny	S 2 440	69,39	17,10	17,16	16,43	16,12
732	Ekshärad	S 5 540	65,32	17,75	17,81	16,46	16,09
733	Gustav Adolf	S 1 218	73,30	17,00	17,14	17,00	16,54
734	Norra Råda	S 5 624	85,18	17,30	17,49	17,55	17,01
735	Nyed	S 5 696	65,47	17,02	17,08	15,79	15,45
736	Ullerud	S 5 225	71,19	18,86	19,02	17,46	16,94
737	Stora Kil	S 4 810	69,25	17,58	17,64	16,28	15,93
738	Grava	S 2 960	67,10	16,55	16,61	15,54	15,10
739	Frykerud	S 1 816	43,42	17,20	17,26	15,63	15,23
740	Nor	S 6 027	79,95	17,71	17,84	17,41	16,90
741	Ed	S 3 095	83,65	18,02	18,22	17,79	17,23
742	Värmlandsnäs	S 3 158	52,99	16,73	16,81	14,99	14,68
743	Gillberga	S 2 578	57,17	15,95	16,01	14,65	14,36
744	Svanskog	S 2 789	69,16	15,70	15,76	15,00	14,65
745	Stavsnäs	S 2 875	55,68	17,02	17,08	15,27	14,92
746	Glava	S 1 924	65,99	16,35	16,41	15,65	15,22
747	Sillerud	S 1 736	64,83	15,05	15,11	15,09	14,72
748	Holmedal	S 3 865	51,92	16,19	16,25	14,84	14,45
749	Töcksmark	S 2 631	50,63	17,40	17,46	15,68	15,30
750	Järnskog	S 2 780	55,88	17,82	17,89	15,42	15,01
751	Köla	S 1 890	57,49	16,72	16,78	15,12	14,80
752	Eda	S 6 200	68,50	18,27	18,33	17,02	16,61
753	Gunnarskog	S 3 290	62,05	17,09	17,15	15,95	15,71
754	Älgå	S 2 347	66,85	16,92	16,98	16,07	15,71
755	Brunskog	S 4 536	52,13	17,69	17,75	15,22	14,84
756	Gräsmark	S 2 023	59,56	16,20	16,26	15,52	15,13
757	Lysvik	S 2 408	48,07	15,95	16,01	14,17	13,93
758	Fryksände	S 7 383	70,28	18,42	18,57	16,88	16,47
759	Östmark	S 2 444	59,20	17,02	17,08	15,56	15,22
760	Vitsand	S 1 949	59,40	19,21	19,27	17,13	16,70
761	Mosjö	T 2 266	68,85	17,53	17,59	16,30	16,04
762	Tysslinge	T 3 529	87,07	17,22	17,40	17,45	16,97
763	Axberg	T 5 189	70,08	17,95	18,09	16,77	16,44
764	Glanshammar	T 3 996	62,18	16,41	16,46	15,45	15,12
765	Asker	T 4 219	62,49	17,16	17,22	15,97	15,77
766	Stora Mellösa	T 2 559	62,91	16,41	16,47	15,23	14,90
767	Ekeby och Gällersta ..	T 2 225	85,20	16,10	16,27	16,69	16,33
768	Sköllersta	T 4 870	75,55	17,30	17,43	16,94	16,55
769	Lerbäck	T 4 299	62,51	17,00	17,06	15,65	15,27
770	Hammar	T 3 961	77,73	17,18	17,30	16,68	16,34
771	Viby	T 3 693	67,99	17,81	17,87	16,62	16,30
772	Kumla lk.	T 4 721	69,68	14,54	14,60	14,28	13,93
773	Lekeberg	T 5 000	65,36	17,35	17,42	16,00	15,70
774	Svartå	T 5 498	63,49	17,14	17,20	15,79	15,45
775	Grythyttan	T 2 828	81,49	18,00	18,22	17,99	17,40

1	2	3	4	5	6	7	8
776	Noraskog T	6 833	95,79	15,55	17,73	16,32	16,08
777	Linde T	8 113	80,35	16,80	16,99	16,58	16,25
778	Fellingsbro T	4 950	76,69	17,30	17,43	17,15	16,74
779	Ramsberg T	3 063	96,93	15,70	15,86	16,50	16,19
780	Kung Karl U	2 458	70,12	16,41	16,56	15,54	15,15
781	Medåker U	2 438	63,67	14,65	14,72	14,65	14,36
782	Kolsva U	4 428	83,25	17,95	18,16	17,84	17,27
783	Skinnskatteberg U	6 140	79,64	17,27	17,41	17,50	17,01
784	Munktorp U	2 532	64,81	17,48	17,55	16,61	16,27
785	Kolbäck U	4 923	86,74	18,08	18,29	18,13	17,50
786	Surahammar U	11 731	96,40	17,99	18,17	18,11	17,48
787	Västerfärnebo U	4 461	63,07	16,86	16,93	15,77	15,44
788	Skultuna U	5 017	80,27	18,36	18,57	17,92	17,32
789	Dingtuna U	2 145	66,18	18,53	18,61	17,15	16,70
790	Kungsåra U	2 727	71,30	17,95	18,10	17,00	16,58
791	Tillberga U	3 640	67,76	18,54	18,62	17,12	16,68
792	Fjärdhundra U	3 725	55,55	18,65	18,73	16,27	16,03
793	Vittinge U	2 721	75,31	17,00	17,15	16,55	16,21
794	Västerlövsta U	5 052	65,87	19,07	19,14	17,42	16,91
795	Tärna U	3 573	61,24	17,48	17,56	16,02	15,74
796	Möklinta U	1 715	58,66	16,10	16,17	15,83	15,15
797	Nora U	2 588	63,76	16,30	16,37	15,57	15,15
798	Östervåla U	4 115	61,22	17,20	17,27	15,71	15,38
799	By W	4 687	71,72	17,87	18,02	17,01	16,59
800	Folkärna W	4 604	64,61	17,82	17,88	16,24	15,88
801	Grytnäs W	4 813	75,44	18,82	18,96	17,75	17,15
802	Hedemora lk. W	7 104	74,13	15,02	15,14	14,89	14,50
803	Husby W	5 421	72,81	17,45	17,60	16,75	16,43
804	Stora Skedvi W	2 753	62,38	17,45	17,51	15,85	15,51
805	Vika W	3 599	71,04	17,46	17,59	16,54	16,21
806	Sundborn W	1 918	68,05	16,98	17,03	15,79	15,56
807	St.Kopparberg W	10 502	85,74	16,78	16,94	17,09	16,65
808	Svärdsjö W	4 802	73,02	19,20	19,36	17,98	17,37
809	Enviken W	2 173	65,70	16,68	16,74	15,64	15,40
810	Stora Tuna W	12 849	74,82	16,34	16,46	15,77	15,44
811	Gustafs W	2 860	72,53	17,65	17,79	16,87	16,52
812	Söderbärke W	3 219	77,31	16,48	16,63	16,35	16,05
813	Norrbärke W	5 318	88,30	16,72	16,90	17,16	16,70
814	Grangärde W	11 215	90,55	16,47	16,64	16,93	16,56
815	Säfsnäs W	2 474	93,61	18,47	18,67	18,35	17,71
816	Nås W	1 837	81,24	17,47	17,69	17,27	16,80
817	Floda W	2 422	73,75	18,37	18,53	17,65	17,13
818	Järna W	6 873	72,57	17,77	17,91	16,62	16,30
819	Äppelbo W	1 548	54,77	17,62	17,69	15,18	14,84
820	Malung W	9 028	77,57	18,43	18,57	17,81	17,27
821	Lima W	2 283	65,00	17,43	17,48	15,88	15,59
822	Transtrand W	1 742	75,20	17,43	17,59	17,38	16,76
823	Gagnef W	5 849	71,73	16,96	17,10	15,86	15,67
824	Ål W	2 394	82,76	14,76	14,93	15,19	14,81
825	Bjursås W	3 543	69,30	18,36	18,43	17,06	16,67
826	Leksand W	8 834	74,97	16,99	17,12	16,18	15,86
827	Siljansnäs W	1 795	57,33	17,46	17,52	15,39	14,99
828	Rättvik W	9 729	73,97	17,58	17,73	16,81	16,27

1	2	3	4	5	6	7	8
829	Ore W	2 404	62,47	17,52	17,58	15,81	15,35
830	Orsa W	7 633	69,75	16,40	16,46	15,34	14,94
831	Våmhus W	1 312	52,75	17,30	17,36	14,74	14,43
832	Sollerön W	1 678	52,79	17,00	17,01	14,67	14,30
833	Venjan W	1 291	68,96	14,95	15,00	14,74	14,38
834	Älvdalen W	7 015	84,11	17,00	17,18	17,00	16,58
835	Särna W	2 131	69,26	18,91	18,97	17,29	16,72
836	Idre W	1 750	63,25	17,95	18,01	15,98	15,57
837	Ockelbo X	6 880	71,93	18,01	18,16	17,11	16,68
838	Järbo X	2 765	71,53	17,23	17,38	16,35	16,07
839	Ovansjö X	8 062	83,56	17,98	18,18	17,64	17,12
840	Hofors X	12 098	114,21	16,98	17,21	16,96	16,52
841	Torsåker X	3 572	74,79	17,43	17,57	16,72	16,36
842	Årsunda X	1 961	67,56	18,17	18,24	17,00	16,60
843	Österfärnebo X	2 226	60,15	17,67	17,74	15,75	15,44
844	Hedesunda X	3 155	61,69	17,67	17,74	16,35	15,98
845	Valbo X	12 708	77,73	16,67	16,81	16,28	15,91
846	Hille X	3 910	67,76	17,17	17,24	15,75	15,41
847	Hamrånge X	4 688	80,56	17,67	17,87	17,30	16,86
848	Skog X	2 701	62,34	17,96	18,03	16,40	16,09
849	Söderala X	13 874	79,06	16,85	16,98	16,69	16,33
850	Rengsjö X	1 639	62,63	16,65	16,72	15,30	14,96
851	Norråla X	3 922	54,30	18,91	18,98	16,14	15,78
852	Iggesund X	6 990	74,08	17,92	18,06	17,15	16,68
853	Hanebo X	4 516	61,83	18,73	18,80	17,06	16,65
854	Alfta X	5 593	63,65	18,15	18,22	16,52	16,21
855	Ovanåker X	8 241	67,59	18,27	18,34	16,86	16,54
856	Los X	2 592	75,24	19,20	19,36	18,38	17,76
857	Färila X	5 381	60,07	19,20	19,27	17,13	16,72
858	Ramsjö X	1 464	75,15	18,25	18,42	18,09	17,46
859	Järvsö X	5 380	49,21	18,45	18,52	17,04	16,63
860	Arbrå X	5 673	70,08	18,65	18,81	17,33	16,87
861	Delsbo X	4 138	47,16	18,93	19,00	16,86	16,43
862	Bjuråker X	4 226	56,42	18,48	18,55	16,09	15,82
863	Forsa X	4 541	60,44	18,52	18,59	16,34	16,11
864	Hälsingtuna X	3 471	52,52	18,40	18,47	16,00	15,79
865	Härnäs X	4 651	59,16	19,21	19,29	16,70	16,39
866	Gnarp X	2 710	44,85	17,60	17,67	15,45	15,27
867	Bergsjö X	3 240	51,12	18,00	18,07	16,13	15,89
868	Hassela X	1 814	62,07	18,90	18,97	17,23	15,40
<i>Skattekraftsområde 2</i>							
<i>Städer</i>							
1	Härnösand Y	16 980	118,00	19,20	19,51	17,52	16,54
2	Sundsvall Y	30 270	125,50	19,45	19,73	17,69	16,62
3	Kramfors Y	12 195	83,74	20,65	20,89	17,17	16,37
4	Sollefteå Y	10 007	98,89	19,05	19,26	17,03	16,23
5	Örnsköldsvik Y	14 721	98,04	19,23	19,42	17,22	16,50
6	Östersund Z	25 262	106,85	19,65	19,90	17,19	15,94
7	Umeå AC	24 065	118,13	18,70	18,92	16,89	15,60
8	Skellefteå AC	23 522	110,68	18,53	18,78	16,66	15,76

1	2	3	4	5	6	7	8
	<i>Köpingar</i>						
9	Ånge	Y 4 097	93,37	19,85	20,05	17,41	16,87
10	Skön	Y 14 812	101,53	18,96	19,20	17,16	16,66
11	Timrå	Y 11 503	91,68	19,25	19,39	16,65	16,30
12	Frösö	Z 8 707	94,17	18,47	18,64	15,76	15,36
13	Sveg	Z 2 259	91,63	20,30	20,50	17,01	16,40
14	Vännäs	AC 4 027	76,31	19,95	20,07	15,58	15,20
15	Holmsund	AC 5 214	91,21	19,45	19,65	16,33	16,03
	<i>Landskommuner</i>						
16	Häverö	Y 2 551	69,16	18,31	18,38	15,34	14,94
17	Borgsjö	Y 3 814	65,65	19,85	19,92	16,18	15,85
18	Torp	Y 8 084	67,99	20,45	20,52	16,92	16,55
19	Stöde	Y 3 906	56,20	19,70	19,77	17,21	16,71
20	Selånger	Y 6 403	67,34	18,35	18,42	14,48	14,20
21	Matfors	Y 6 812	69,28	19,45	19,52	15,64	15,30
22	Njurunda	Y 11 958	82,18	19,26	19,47	16,23	16,01
23	Alnö	Y 4 955	61,94	18,96	19,03	15,28	14,98
24	Indals-Liden	Y 4 755	66,23	19,23	20,30	16,92	16,56
25	Hässjö	Y 5 276	54,75	20,51	20,58	17,43	16,94
26	Säbrå	Y 7 917	57,77	19,37	19,45	16,27	15,98
27	Högsjö	Y 3 076	65,43	19,05	19,12	14,77	14,43
28	Noraström	Y 2 913	52,04	19,40	19,47	17,08	16,65
29	Nordingrå	Y 2 781	56,02	19,70	19,77	16,09	15,82
30	Ullånger	Y 2 961	59,73	18,40	18,47	14,94	14,62
31	Bjärträ	Y 3 383	60,67	19,70	19,77	16,44	16,12
32	Boteå	Y 2 969	52,43	19,74	19,81	17,35	16,88
33	Ytterlännäs	Y 7 542	72,10	20,38	20,57	16,83	16,41
34	Långsele	Y 4 905	118,40	17,00	17,29	15,98	15,68
35	Resele	Y 2 659	81,56	17,18	17,44	15,04	14,75
36	Helgum	Y 1 778	53,88	18,15	18,22	15,90	15,56
37	Ramsele	Y 5 318	77,86	20,54	20,71	17,16	16,59
38	Ådals-Liden	Y 2 602	102,47	17,20	17,48	16,32	15,99
39	Junsele	Y 3 419	85,58	20,30	20,58	17,59	17,05
40	Fjällsjö	Y 3 703	58,82	20,35	20,42	18,21	17,57
41	Täsjö	Y 3 783	71,43	20,50	20,68	17,95	17,34
42	Anundsjö	Y 8 551	59,91	19,23	19,30	15,84	15,57
43	Nätra	Y 7 732	67,21	18,47	18,54	15,25	14,97
44	Sjåleuvad	Y 19 406	85,00	18,93	19,14	16,03	15,78
45	Grundsunda	Y 4 515	87,56	18,43	18,65	16,12	15,89
46	Gideå	Y 2 056	46,19	18,18	18,25	15,17	14,89
47	Björna	Y 2 897	57,89	19,25	19,31	16,05	15,81
48	Trehörningsjö	Y 1 375	54,48	17,60	17,67	14,87	14,60
49	Fors	Z 2 865	92,35	19,37	19,55	16,58	16,27
50	Kälarna	Z 3 421	59,07	19,17	19,21	16,70	16,39
51	Ragunda	Z 4 427	73,04	19,22	19,35	15,07	14,82
52	Stugun	Z 3 024	82,34	18,06	18,27	15,10	14,82
53	Bräcke	Z 3 325	70,35	20,45	20,59	16,32	15,97
54	Revsund	Z 4 824	60,60	21,39	21,44	17,18	16,72
55	Hackås	Z 3 518	39,24	20,77	20,81	17,84	17,28
56	Brunflo	Z 5 843	56,78	19,29	19,34	15,13	14,73
57	Rödön	Z 6 463	66,54	21,34	21,39	17,26	16,85
58	Lit	Z 4 896	51,86	19,24	19,28	16,16	15,93

1	2	3	4	5	6	7	8
59	Hammerdal Z	4 447	46,79	19,92	19,98	17,74	17,19
60	Ström Z	7 708	62,27	20,05	20,10	15,89	15,65
61	Frostviken Z	2 371	75,93	20,60	20,75	18,30	17,70
62	Hotagen Z	881	48,74	19,93	19,97	17,75	17,20
63	Föllinge Z	2 871	47,30	20,27	20,31	17,84	17,27
64	Offerdal Z	3 650	45,54	18,00	18,04	15,21	14,92
65	Alsen Z	1 690	42,14	20,00	20,04	18,04	17,44
66	Mörsil Z	2 488	65,36	19,32	19,36	15,34	14,98
67	Kall Z	1 183	50,01	17,90	17,92	15,29	14,89
68	Åre Z	2 693	69,50	17,55	17,58	13,92	13,62
69	Undersåker Z	2 913	79,80	20,00	20,14	15,78	15,47
70	Hallen Z	1 939	38,53	18,39	18,43	16,34	16,09
71	Oviken Z	2 592	33,77	20,55	20,59	16,96	16,63
72	Övre Ljungadalen Z	2 526	46,16	20,45	20,49	17,59	17,07
73	Berg Z	2 938	43,65	20,85	20,89	18,26	17,62
74	Rätan Z	1 739	54,39	20,80	20,84	17,65	17,09
75	Hede Z	2 885	60,62	22,70	22,74	18,51	17,89
76	Tännäs Z	2 134	52,06	20,40	20,44	17,08	16,67
77	Sveg Z	3 346	60,54	20,80	20,85	16,32	16,00
78	Hogdal Z	2 477	104,01	18,74	18,85	17,18	16,70
79	Lillhärdal Z	1 473	61,40	19,15	19,19	15,15	14,77
80	Nordmaling AC	9 168	58,93	19,40	19,43	15,58	15,22
81	Hörnefors AC	3 530	76,28	18,35	18,46	14,81	14,46
82	Bjurholm AC	4 602	53,53	20,00	20,03	17,26	16,83
83	Degerfors AC	9 259	65,99	19,45	19,48	15,21	14,93
84	Vännäs AC	4 434	62,62	17,50	17,53	14,32	13,95
85	Umeå lk. AC	20 237	77,15	18,50	18,60	14,83	14,52
86	Sävar AC	3 307	47,18	17,95	17,98	15,57	15,33
87	Holmön AC	242	50,15	14,60	14,63	11,86	11,92
88	Bygdeå AC	5 731	54,53	19,05	19,08	15,89	15,70
89	Nysätra AC	3 180	46,81	17,15	17,18	14,64	14,37
90	Lövånger AC	3 870	47,52	17,55	17,58	15,02	14,78
91	Bjurträsk AC	7 978	48,76	17,94	17,97	15,91	15,79
92	Bureå AC	4 830	59,71	18,90	18,93	15,63	15,38
93	Skellefteå lk. AC	20 642	72,81	18,61	18,73	14,84	14,58
94	Byske AC	7 089	48,66	18,70	18,73	17,66	17,17
95	Jörn AC	4 600	59,29	20,00	20,03	17,86	17,31
96	Norsjö AC	7 474	71,55	20,50	20,63	15,82	15,58
<i>Skattekraftsområde 3</i>							
<i>Städer</i>							
1	Lycksele AC	6 185	94,70	18,93	19,03	14,82	14,37
2	Luleå BD	32 319	117,58	18,70	18,93	16,74	15,51
3	Piteå BD	8 034	109,77	19,55	19,75	16,84	16,14
4	Boden BD	14 007	111,75	17,82	18,06	15,73	15,15
5	Haparanda BD	3 558	91,06	19,94	20,12	15,62	15,10
6	Kiruna BD	27 555	227,79	16,38	16,50	15,31	15,04
<i>Köpingar</i>							
7	Vilhelmina AC	3 020	89,85	19,60	19,75	15,29	14,92
8	Åsele AC	5 459	64,58	19,50	19,53	16,11	15,90
9	Älvsbyn BD	3 750	84,27	20,00	20,19	15,81	15,46

1	2	3	4	5	6	7	8
	<i>Landskommuner</i>						
10	Malå AC	5 053	70,94	20,50	20,63	15,70	15,48
11	Örträsk AC	1 171	58,96	17,97	18,00	14,10	13,95
12	Lycksele lk. AC	9 144	81,63	18,67	18,86	14,53	14,29
13	Stensele AC	8 143	82,71	18,75	18,93	14,38	14,14
14	Sorsele AC	5 456	57,64	19,97	20,00	17,23	16,79
15	Tärna AC	2 210	62,40	20,70	20,73	15,90	15,59
16	Vilhelmina AC	7 322	57,33	19,60	19,63	17,55	17,05
17	Dorotea AC	5 090	60,24	19,53	19,56	17,50	17,03
18	Fredrika AC	1 513	73,04	19,30	19,42	15,35	15,09
19	Hortlax BD	4 762	59,82	18,45	18,50	16,07	15,93
20	Piteå lk. BD	14 004	75,00	19,75	19,88	15,62	15,33
21	Norr fjärden BD	3 997	53,24	19,35	19,40	17,43	17,00
22	Älvsby BD	5 632	60,54	18,95	19,00	16,71	16,36
23	Arvidsjaur BD	10 058	73,10	18,47	18,60	15,30	14,93
24	Arjeplog BD	5 388	79,64	20,46	20,59	16,98	16,62
25	Nederluleå BD	12 804	66,32	19,15	19,20	15,30	15,12
26	Överluleå BD	8 993	63,34	17,82	17,87	15,07	14,78
27	Edefors BD	3 754	83,56	19,95	20,17	17,05	16,61
28	Jokkmokk BD	11 378	116,06	19,00	19,22	17,11	16,51
29	Råneå BD	7 264	55,80	18,35	18,40	16,40	16,16
30	Töre BD	4 113	55,62	19,13	19,18	18,25	17,62
31	Överkalix BD	8 329	50,55	18,93	18,98	17,81	17,27
32	Nederkalix BD	14 983	74,51	19,63	19,76	16,42	16,11
33	Nedertorneå BD	3 507	43,72	18,34	18,39	17,83	17,27
34	Karl Gustav BD	2 651	41,36	17,44	17,49	17,39	16,93
35	Hietaniemi BD	2 362	44,67	17,54	17,59	18,47	17,86
36	Övertorneå BD	6 854	47,38	18,54	18,59	18,13	17,53
37	Korpilombolo BD	3 623	44,92	18,95	19,00	17,96	17,37
38	Tärendö BD	2 197	42,52	19,95	20,00	18,86	18,24
39	Pajala BD	6 320	43,87	18,70	18,75	17,62	17,12
40	Junosuando BD	1 721	40,74	17,21	17,26	16,98	16,59
41	Gällivare BD	27 854	122,05	19,85	20,07	17,85	17,21
42	Karesuando BD	1 441	23,83	18,50	18,55	17,44	16,97

Tab. 3 a. Skatteersättning (för åren 1964 och 1965) och skattelindringsbidrag (för år 1964) i lands-

Län Skattekraftsområde (So)	Skatteersättning		Skattelindringsbidrag år 1964 1 000 kr.	Kommun- bidrag till folkpension- eringen år 1964 1 000 kr. ¹
	år 1964 1 000 kr.	år 1965 1 000 kr. ¹		
1	2	3	4	5
Stockholms stad	35 876	21 760	—	94 870
Stockholms län	25 775	19 830	76	29 332
Uppsala »	16 184	14 587	125	14 679
Södermanlands »	22 478	20 396	—	19 886
Östergötlands »	36 271	32 889	347	32 839
Jönköpings »	32 121	29 908	288	21 296
Kronobergs »	20 204	19 388	586	10 265
Kalmar »	31 142	30 212	1 596	16 469
Gotlands »	7 402	7 263	1 767	3 601
Blekinge »	16 864	16 043	802	10 772
Kristianstads »	27 648	26 467	69	17 207
Malmöhus »	47 266	40 456	—	50 459
Hallands »	19 040	17 918	31	9 930
Göteborgs och Bohus »	42 508	34 395	621	60 735
Älvsborgs »	40 986	38 031	435	25 876
Skaraborgs »	28 956	27 784	27	16 116
Värmlands »	34 926	32 774	572	23 001
Örebro »	26 434	23 786	—	25 706
Västmanlands »	22 601	19 945	—	17 212
Kopparbergs »	32 100	29 850	—	21 584
Gävleborgs »	34 865	32 504	1 116	25 857
Västernorrlands »	34 437	31 799	8 680	26 015
Jämtlands »	18 416	17 716	15 051	9 253
Västerbottens »	28 934	27 560	18 677	18 334
Norrbottens »	22 825	20 542	32 516	22 182
Hela riket.....	706 259	633 783	83 382	623 476
därav:				
So 1	601 647	536 166	8 458	547 692
So 2	74 630	69 858	35 825	48 881
So 3	29 982	27 759	39 099	26 903
AC-kustlandsdelen	21 434	20 343	12 094	13 613
AC-lapplandsdelen	7 500	7 217	6 583	4 721
BD (exkl. Kiruna o. Gällivare)..	18 686	17 242	32 516	16 468
landstingskommuner	197 385	182 469	—	—
städer utom landsting	76 363	51 453	—	170 715
övriga primärkommuner	432 511	399 861	83 382	452 761
landstingsstäder	133 194	110 262	—	207 678
köpingar	39 273	36 179	991	38 695
landskommuner	260 044	253 420	82 391	206 388

¹ Beräknade uppgifter.² Avser under år 1963 utgående förmåner.

tingskommuner och primärkommuner, med flera uppgifter för år 1964, länsvis

Kommunala bostadstillägg år 1964 1 000 kr. ¹	Nettodriftutgifter år 1964 för			Tolagsersätt- ning år 1964 1 000 kr.	Vissa ² speciella statsbidrag år 1964 1 000 kr.
	polisväsen m. m. 1 000 kr.	rådhusrätt m. m. 1 000 kr.	uppbörds- väsen 1 000 kr.		
6	7	8	9	10	11
74 353	83 299	13 987	16 304	13 500	2 413
18 370	23 289	619	462	800	4 889
8 824	7 504	817	914	—	2 664
12 131	10 739	1 046	852	400	3 002
18 899	17 250	2 182	1 673	1 150	4 364
11 471	9 795	485	510	200	3 514
4 364	3 789	231	267	—	3 413
7 736	6 507	427	267	82	4 844
1 837	1 521	—	—	—	1 054
4 918	5 493	480	284	115	1 554
7 761	7 005	391	299	138	2 951
28 017	40 337	5 887	5 312	8 970	3 317
3 827	6 429	656	413	580	1 839
37 958	42 987	6 468	6 828	6 535	3 046
12 544	13 191	1 498	657	—	4 968
6 961	6 806	—	—	—	5 018
12 291	9 471	793	638	250	6 113
15 711	10 997	863	807	—	3 079
10 484	10 849	845	704	—	3 303
10 970	7 649	—	93	—	3 521
15 187	9 422	826	421	521	4 515
14 993	9 885	847	267	190	5 572
4 395	3 913	450	215	—	4 692
9 538	5 728	806	351	36	7 325
12 807	8 743	545	368	83	8 426
366 347	362 598	41 149	38 906	33 550	99 396
324 614	334 329	38 501	37 705	33 241	73 381
26 435	18 419	2 103	833	226	14 828
15 298	9 850	545	368	83	11 187
7 047	4 621	806	351	36	4 564
2 491	1 107	—	—	—	2 761
9 600	6 568	545	368	83	8 725
—	—	—	—	—	—
108 786	147 010	25 247	27 264	25 150	3 112
257 561	215 588	15 902	11 642	8 400	96 284
136 814	148 386	15 902	11 642	8 400	12 379
19 421	14 803	—	—	—	6 262
101 326	52 399	—	—	—	77 643

¹ Avser under år 1963 utgående förmåner.² Statsbidrag till skolskjutsar, inackordering av skolbarn, skolmåltider och pedagogisk utrustning samt till folkbibliotek.

Tab. 3 b. Skatteutjämningsbidrag, utdebiteringsbehov och medelutdebitering i landstingskomm

Län Skattekraftsområde (So)	Skatteutjämningsbidrag, 1 000 kr.		Utdebiteringsbehov, 1 000	
	år 1966 enl. prop.	enl. prop. ¹	år 1964	år 1965 ²
1	12	13	14	15
Stockholms stad	—	—	1 079 070	1 093 186
Stockholms län	13 186	13 420	535 825	541 770
Uppsala »	14 776	14 400	156 721	158 318
Södermanlands »	17 544	16 814	207 870	209 952
Östergötlands »	27 178	26 362	303 251	306 633
Jönköpings »	30 172	30 155	229 974	232 187
Kronobergs »	23 944	24 160	116 036	116 872
Kalmar »	41 610	41 492	172 322	173 252
Gotlands »	11 909	11 790	34 601	34 740
Blekinge »	17 291	16 720	108 775	109 596
Kristianstads »	22 160	22 197	167 695	168 876
Malmöhus »	16 909	16 823	551 984	558 794
Hallands »	18 219	17 467	127 758	128 880
Göteborgs och Bohus »	20 218	19 919	601 178	609 291
Älvsborgs »	36 222	35 655	299 134	302 089
Skaraborgs »	28 800	29 048	177 690	178 862
Värmlands »	36 708	36 931	229 790	231 942
Örebro »	21 735	20 968	241 362	244 010
Västmanlands »	21 393	21 413	235 468	238 124
Kopparbergs »	30 330	31 391	236 147	238 397
Gävleborgs »	39 227	39 300	246 468	248 829
Västernorrlands »	68 575	67 553	254 886	257 524
Jämtlands »	48 897	48 566	105 318	106 018
Västerbottens »	74 847	75 083	189 730	191 104
Norrbottens »	82 026	80 098	265 476	267 759
Hela riket	763 876	757 725	6 874 529	6 947 005
därav:				
So 1	489 531	486 425	6 059 119	6 124 600
So 2	168 118	167 099	503 747	508 519
So 3	106 227	104 201	311 663	313 886
AC-kustlandsdelen	50 645	50 979	143 543	144 634
AC-lapplandsdelen	24 202	24 104	46 187	46 470
BD (exkl. Kiruna o. Gällivare) ..	72 663	70 356	171 727	173 171
landstingskommuner	257 438	257 438	1 662 264	1 677 180
städer utom landsting	2 363	1 325	1 823 518	1 848 428
övriga primärkommuner	504 075	498 962	3 388 748	3 421 398
landstingsstäder	69 707	56 683	1 734 550	1 757 482
köpingar	32 153	35 222	334 618	337 712
landskommuner	402 215	407 057	1 319 580	1 326 204

Anm. Kol. 14 = på kommunens eget skatteunderlag (sålunda exkl. av staten tillskjutet skatteunderlag) utdebiterat belopp. Kol. 15 = kol. 14 + kol. 2—kol. 3. Kol. 16 = kol. 14 + kol. 2 + kol. 4—kol. 5 + kol. 6—1/5 av kol. 7—1/5 av kol. 8 + 1/5 av kol. 10 + kol. 11—kol. 12.

¹ När kostnaderna för pollsväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

² Beräknade uppgifter. Se anmärkning till tab. 1.

muner och primärkommuner, länsvis

kr.		Medelutdebitering, kr./skr.			
år 1966 enl. prop.	enl. prop. ¹	år 1964	år 1965 ^a	år 1966 enl. prop.	enl. prop. ¹
16	17	18	19	20	21
1 080 085	996 752	14,92	15,11	14,93	13,78
537 795	518 613	15,52	15,69	15,57	15,02
153 399	146 204	17,59	17,77	17,22	16,41
205 774	196 544	17,09	17,26	16,92	16,16
299 459	283 976	16,94	17,12	16,72	15,86
223 884	215 327	17,40	17,57	16,94	16,29
109 590	105 891	17,37	17,50	16,41	15,85
158 190	152 560	18,27	18,37	16,77	16,18
30 847	29 749	18,24	18,32	16,26	15,69
103 678	99 279	17,03	17,16	16,23	15,54
165 306	159 163	15,02	15,12	14,81	14,26
555 765	520 736	14,64	14,82	14,74	13,81
123 045	118 180	16,75	16,89	16,13	15,49
595 775	554 909	15,40	15,61	15,26	14,21
293 031	281 190	16,87	17,04	16,53	15,86
172 375	166 682	16,44	16,55	15,95	15,42
221 980	213 108	17,57	17,73	16,97	16,29
236 773	227 243	17,59	17,78	17,25	16,56
230 912	220 833	18,04	18,25	17,70	16,92
229 294	222 021	17,53	17,69	17,02	16,48
235 122	226 846	18,22	18,39	17,38	16,77
221 870	214 191	19,29	19,49	16,79	16,21
88 849	85 475	19,70	19,84	16,62	15,99
159 723	153 938	18,91	19,05	15,92	15,34
236 000	230 197	18,43	18,58	16,38	15,98
6 668 521	6 339 609	16,47	16,64	15,98	15,19
5 962 078	5 655 808	16,18	16,36	15,92	15,11
434 406	418 356	19,23	19,41	16,58	15,97
272 037	265 445	18,55	18,68	16,19	15,80
123 346	118 348	18,78	18,93	16,14	15,49
36 378	35 590	19,30	19,42	15,20	14,87
150 717	147 032	18,91	19,07	16,60	16,19
1 602 211	1 602 211	5,63	5,68	5,43	5,43
1 809 280	1 665 368	14,92	15,13	14,81	13,63
3 257 032	3 072 031	11,48	11,59	11,03	10,41
1 708 375	1 585 046	11,78	11,93	11,60	10,76
326 756	311 845	11,33	11,44	11,07	10,56
1 221 901	1 175 140	11,15	11,20	10,32	9,93

Kol. 17 = kol. 14 + kol. 2 + kol. 4—kol. 5 + kol. 6—kol. 7—kol. 8—kol. 9 + kol. 10 + kol. 11—kol. 13. Beloppen i kol. 18—21 har erhållits genom att dividera beloppen i kol. 14—17 med kommunens eget skatteunderlag.

Tab. 4. Primärkommunerna länsvis fördelade efter den totala utdebiteringen för år 1964

Län Kommunslag	Total utdebitering, kr./skr.									Summa kommu- ner	Median- värde kr./skr.
	— 12,99	13,00 — 13,99	14,00 — 14,99	15,00 — 15,99	16,00 — 16,99	17,00 — 17,99	18,00 — 18,99	19,00 — 19,99	20,00 —		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Stockholms stad	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	14,92
Stockholms län	3	1	5	14	16	11	2	—	—	52	16,19
Uppsala »	—	—	1	1	1	14	7	1	—	25	17,68
Södermanlands »	—	1	4	8	13	10	3	—	—	39	16,50
Östergötlands »	—	2	2	8	17	13	2	—	—	44	16,59
Jönköpings »	—	1	3	11	14	17	8	—	—	54	16,86
Kronobergs »	—	—	1	11	13	8	9	—	—	42	16,69
Kalmar »	—	1	—	—	8	14	22	3	2	50	18,09
Gotlands »	—	—	—	—	4	6	3	1	—	14	17,50
Blekinge »	—	—	—	6	10	5	—	—	—	21	16,45
Kristianstads »	5	13	11	24	4	—	—	—	—	57	14,95
Malmöhus »	5	25	20	15	3	2	—	—	—	70	14,25
Hallands »	—	4	13	10	7	4	1	—	—	39	15,25
Göteborgs och Bohus län ..	—	2	8	17	12	3	1	—	—	43	15,68
Älvsborgs län	—	2	7	25	15	9	7	1	—	66	15,96
Skaraborgs »	2	4	10	16	14	9	1	—	—	56	15,75
Värmlands »	—	—	—	5	14	16	13	3	—	51	17,41
Örebro »	—	—	1	2	7	14	7	—	—	31	17,39
Västmanlands »	—	—	1	—	4	10	11	1	—	27	17,85
Kopparbergs »	—	—	2	1	11	22	10	1	—	47	17,43
Gävleborgs »	—	—	—	—	4	10	21	3	1	39	18,26
Västernorrlands län	—	—	—	—	—	4	10	19	8	41	19,34
Jämtlands län	—	—	—	—	—	2	5	10	17	34	20,00
Västerbottens »	—	—	1	—	—	6	10	11	5	33	18,95
Norrbottnens »	—	—	—	—	1	5	11	10	3	30	18,82
Hela riket	15	56	91	174	192	214	164	64	36	1006	16,87
Städer	1	1	4	10	25	35	45	9	3	133	17,73
Köpingar	2	1	3	20	13	17	29	8	3	96	17,53
Landskommuner	12	54	84	144	154	162	90	47	30	777	16,61

Anm. För tre kommuner överstiger utdebiteringen 21,00 kr./skr., nämligen i Rödön 21,34, i Revsund 21,39 och i Hede 22,70 kr./skr., samtliga i Jämtlands län. Två kommuner får en utdebitering under 12,00 kr./skr., nämligen Harrie 11,07 och Herrestad 11,92 kr./skr., båda i Malmöhus län.

Tab. 5. Primärkommunerna (änvis fördelade efter den totala utdebiteringen för år 1965¹

Län Kommunslag	Total utdebitering, kr./skr.									Summa kommun- ner	Median- värde kr./skr.
	— 12,99	13,00 — 13,99	14,00 — 14,99	15,00 — 15,99	16,00 — 16,99	17,00 — 17,99	18,00 — 18,99	19,00 — 19,99	20,00 —		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Stockholms stad	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	15,11
Stockholms län	3	—	3	14	16	13	3	—	—	52	16,37
Uppsala »	—	—	1	—	1	15	6	2	—	25	17,70
Södermanlands »	—	—	4	7	13	11	4	—	—	39	16,65
Östergötlands »	—	2	2	8	14	15	3	—	—	44	16,71
Jönköpings »	—	—	4	11	14	16	9	—	—	54	16,86
Kronobergs »	—	—	1	11	13	6	10	1	—	42	16,69
Kalmar »	—	1	—	—	8	13	20	6	2	50	18,15
Gotlands »	—	—	—	—	4	6	3	1	—	14	17,50
Blekinge »	—	—	—	5	9	6	1	—	—	21	16,61
Kristianstads »	5	13	11	19	8	1	—	—	—	57	14,95
Malmöhus »	5	23	21	14	5	2	—	—	—	70	14,33
Hallands »	—	2	15	7	10	2	3	—	—	39	15,36
Göteborgs och Bohus län ..	—	1	6	18	13	3	2	—	—	43	15,81
Älvsborgs län	—	2	6	23	17	7	9	2	—	66	16,12
Skaraborgs »	2	4	8	18	13	9	2	—	—	56	15,78
Värmlands »	—	—	—	3	14	18	9	7	—	51	17,47
Örebro »	—	—	1	1	6	15	8	—	—	31	17,50
Västmanlands »	—	—	1	—	4	5	16	1	—	27	18,22
Kopparbergs »	—	—	1	2	8	21	12	3	—	47	17,60
Gävleborgs »	—	—	—	—	3	8	21	6	1	39	18,40
Västernorrlands län	—	—	—	—	—	4	7	20	10	41	19,47
Jämtlands län	—	—	—	—	—	2	5	10	17	34	20,00
Västerbottens »	—	—	1	—	—	5	10	10	7	33	19,05
Norrbottnens »	—	—	—	—	1	4	10	9	6	30	19,00
Hela riket	15	48	86	162	194	207	173	78	43	1006	16,99
Städer	1	1	3	9	21	30	49	16	3	133	18,03
Köpingar	2	—	4	18	11	16	27	13	5	96	17,81
Landskommuner	12	47	79	135	162	161	97	49	35	777	16,71

Anm. För tre kommuner överstiger utdebiteringen 21,00 kr./skr., nämligen i Rödön 21,39, i Revsund 21,44 och i Hede 22,74 kr./skr. samtliga i Jämtlands län. En kommun får en utdebitering under 12,00 kr./skr., nämligen Harrie i Malmöhus län 11,17 kr./skr.

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

Tab. 6. Primärkommunerna länsvis fördelade efter den totala utdebiteringen för år 1966 enligt i propositionen angivna förutsättningar

Län Kommunslag	Total utdebitering, kr./skr.							Sum- ma kom- muner	värde kr./skr.
	1 13, 13,99	14 14,99	15,00— 15,99	16, 16,99	17,00— 17,99	18 18,99	19, 19,99		
1	2	3	4	5	6	7	8		
Stockholms stad	—	—	1	—	—	—	—	1	14,93
Stockholms län	3	—	9	11	18	11	—	52	16,17
Uppsala »	—	—	1	3	9	10	2	25	16,94
Södermanlands »	—	—	4	17	7	9	2	39	15,91
Östergötlands »	—	4	8	16	7	9	—	44	15,63
Jönköpings »	1	6	15	8	8	13	3	54	15,63
Kronobergs »	—	5	13	9	6	8	1	42	15,33
Kalmar »	1	—	11	17	10	6	5	50	15,76
Gotlands »	—	1	6	4	2	1	—	14	15,00
Blekinge »	—	3	11	1	3	3	—	21	14,68
Kristianstads »	9	16	21	6	5	—	—	57	14,17
Malmöhus »	6	15	28	14	6	1	—	70	14,50
Hallands »	2	13	13	4	3	4	—	39	14,35
Göteborgs och Bohus »	3	8	13	9	5	5	—	43	14,81
Älvsborgs »	1	7	23	10	10	12	3	66	15,20
Skaraborgs »	4	14	17	7	8	6	—	56	14,59
Värmlands »	—	—	5	15	12	12	7	51	16,46
Örebro »	—	—	1	5	12	8	5	31	16,79
Västmanlands »	—	—	1	5	4	9	8	27	17,39
Kopparbergs »	—	—	4	12	11	16	4	47	16,68
Gävleborgs »	—	—	—	4	16	14	5	39	16,97
Västernorrlands »	—	—	4	9	13	11	4	41	16,58
Jämtlands »	—	1	—	10	7	12	4	34	16,86
Västerbottens »	1	—	9	13	4	6	—	33	15,50
Norrbottens »	—	—	—	8	8	10	4	30	16,88
Hela riket	31	93	218	217	194	196	57	1 006	15,74
Städer	1	1	10	10	25	62	24	133	17,31
Köpingar	2	—	4	24	23	28	15	96	16,78
Landskommuner	28	92	204	183	146	106	18	777	15,35

Anm. Högsta utdebiteringen, 18,91 kr./skr., har Söderhamn i Gävleborgs län medan Harrie i Malmöhus län och Holmön i Västerbottens län har de lägsta utdebiteringarna, 11,51 resp. 11,86 kr./skr.

Tab. 7. Primärkommunerna länsvis fördelade efter den totala utdebiteringen enligt i propositionen angivna förutsättningar när kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel

ommunslag	Total utdebitering, kr./skr.							Summa kommuner	Medianvärde kr./skr.
	—12,99	13,00—13,99	14,00—14,99	15,00—15,99	16,00—16,99	17,00—17,99	18,00—		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Stockholms stad	—	1	—	—	—	—	—	1	13,78
Stockholms län	3	4	9	21	12	3	—	52	15,48
Uppsala »	—	1	—	9	11	4	—	25	16,23
Södermanlands »	—	—	9	14	11	5	—	39	15,75
Östergötlands »	—	5	17	7	15	—	—	44	15,00
Jönköpings »	1	9	15	8	14	7	—	54	15,25
Kronobergs »	—	8	13	9	5	7	—	42	15,00
Kalmar »	1	—	17	14	11	7	—	50	15,50
Gotlands »	—	1	9	1	3	—	—	14	14,67
Blekinge »	—	4	11	1	5	—	—	21	14,59
Kristianstads »	15	18	14	9	1	—	—	57	13,75
Malmöhus »	12	23	17	14	4	—	—	70	14,00
Hallands »	4	15	12	4	3	1	—	39	14,04
Göteborgs och Bohus »	5	12	12	6	7	1	—	43	14,38
Älvsborgs »	1	14	20	10	15	6	—	66	14,90
Skaraborgs »	5	19	16	7	8	1	—	56	14,25
Värmlands »	—	1	9	14	13	14	—	51	16,12
Örebro »	—	1	1	6	15	8	—	31	16,50
Västmanlands »	—	—	1	6	8	12	—	27	16,81
Kopparbergs »	—	—	8	11	19	9	—	47	16,24
Gävleborgs »	—	—	1	10	20	7	1	39	16,43
Västernorrlands »	—	1	9	10	18	3	—	41	16,03
Jämtlands »	—	1	7	6	10	10	—	34	16,30
Västerbottens »	1	2	10	13	3	4	—	33	15,27
Norrbottens »	—	—	2	8	10	9	1	30	16,50
Hela riket	48	140	239	218	241	118	2	1 006	15,35
Städer	2	6	6	24	61	33	1	133	16,47
Köpingar	2	1	11	23	33	26	—	96	16,33
Landskommuner	44	133	222	171	147	59	1	777	14,95

Anm. För två kommuner överstiger utdebiteringen 18,00 kr./skr., nämligen i Söderhamn i Gävleborgs län, 18,09 och i Tärendö i Norrbottens län, 18,24 kr./skr. Lägsta utdebiteringen, 11,25 kr./skr., har Harrie i Malmöhus län.

Tab. 8. Primärkommunerna fördelade efter den totala utdebiteringen för åren 1964 och 1965¹ samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

År Kommunslag	Total utdebitering, kr./skr.									Summa kommun- er	Median- värde kr./skr.
	—12,99	13,00— 13,99	14,00— 14,99	15,00— 15,99	16,00— 16,99	17,00— 17,99	18,00— 18,99	19,00— 19,99	20,00—		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Samtliga primärkommuner</i>											
1964.....	15	56	91	174	192	214	164	64	36	1 006	16,87
1965.....	15	48	86	162	194	207	173	78	43	1 006	16,99
1966 enl. prop.	31	93	218	217	194	196	57	—	—	1 006	15,74
» » ».....	48	140	239	218	241	118	2	—	—	1 006	15,35
<i>Städer</i>											
1964.....	1	1	4	10	25	35	45	9	3	133	17,73
1965.....	1	1	3	9	21	30	49	16	3	133	18,03
1966 enl. prop.	1	1	10	10	25	62	24	—	—	133	17,31
» » ».....	2	6	6	24	61	33	1	—	—	133	16,47
<i>Köpingar</i>											
1964.....	2	1	3	20	13	17	29	8	3	96	17,53
1965.....	2	—	4	18	11	16	27	13	5	96	17,81
1966 enl. prop.	2	—	4	24	23	28	15	—	—	96	16,78
» » ».....	2	1	11	23	33	26	—	—	—	96	16,33
<i>Landskommuner</i>											
1964.....	12	54	84	144	154	162	90	47	30	777	16,61
1965.....	12	47	79	135	162	161	97	49	35	777	16,71
1966 enl. prop.	28	92	204	183	146	106	18	—	—	777	15,35
» » ».....	44	133	222	171	147	59	1	—	—	777	14,95

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.² När kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

Tab. 9. Primärkommunerna fördelade efter den totala utdebiteringen för åren 1964 och 1965¹ samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

År Skattekraftsområde	Total utdebitering, kr./skr.												Summa kom- muner	Median- värde kr./skr.
	—11,99	12,00— 12,99	13,00— 13,99	14,00— 14,99	15,00— 15,99	16,00— 16,99	17,00— 17,99	18,00— 18,99	19,00— 19,99	20,00— 20,99	21,00— 21,99	22,00—		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
<i>Skattekraftsområde 1</i>														
1964.....	2	13	56	90	174	191	197	128	14	3	—	—	868	16,52
1965.....	1	14	48	85	162	193	192	141	29	3	—	—	868	16,64
1966 enl. prop.	1	29	92	205	177	162	157	45	—	—	—	—	868	15,60
, , , ,	4	43	136	211	181	200	92	1	—	—	—	—	868	15,22
<i>Skattekraftsområde 2</i>														
1964.....	—	—	—	1	—	—	11	22	34	25	2	1	96	19,41
1965.....	—	—	—	1	—	—	11	19	34	28	2	1	96	19,50
1966 enl. prop.	1	—	1	9	28	23	26	8	—	—	—	—	96	16,39
, , , ,	1	—	3	22	25	30	15	—	—	—	—	—	96	15,88
<i>Skattekraftsområde 3</i>														
1964.....	—	—	—	—	—	1	6	14	16	5	—	—	42	19,00
1965.....	—	—	—	—	—	1	4	13	15	9	—	—	42	19,20
1966 enl. prop.	—	—	—	4	12	9	13	4	—	—	—	—	42	16,56
, , , ,	—	—	1	6	12	11	11	1	—	—	—	—	42	16,18

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

^a När kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

Tab. 10. Primärkommunerna fördelade efter den totala utdebiteringen för åren 1964 och 1965¹ samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

År Skattekraftsklass	Total utdebitering, kr./skr.									Summa kommuner	Median- värde kr./skr.
	—12,99	13,00— 13,99	14,00— 14,99	15,00— 15,99	16,00— 16,99	17,00— 17,99	18,00— 18,99	19,00— 19,99	20,00—		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Skattekraftsklass 1</i>											
1964.....	1	16	23	52	57	51	35	21	12	268	16,74
1965.....	1	14	24	50	60	50	34	21	14	268	16,75
1966 enl. prop.	17	51	87	56	24	26	7	—	—	268	14,76
» » ²	25	69	94	36	23	20	1	—	—	268	14,43
<i>Skattekraftsklass 2</i>											
1964.....	9	25	42	69	71	92	59	24	18	409	16,84
1965.....	9	23	39	68	73	88	61	28	20	409	16,90
1966 enl. prop.	9	38	98	113	91	51	9	—	—	409	15,53
» » ²	17	56	115	102	95	24	—	—	—	409	15,16
<i>Skattekraftsklass 3</i>											
1964.....	2	11	17	38	40	51	49	13	6	227	17,11
1965.....	2	9	15	28	41	50	55	19	8	227	17,37
1966 enl. prop.	2	3	18	37	52	81	34	—	—	227	17,02
» » ²	2	6	23	51	82	62	1	—	—	227	16,38
<i>Skattekraftsklass 4</i>											
1964.....	3	4	9	15	24	20	21	6	—	102	16,83
1965.....	3	2	8	16	20	19	23	10	1	102	17,11
1966 enl. prop.	3	1	15	11	27	38	7	—	—	102	16,78
» » ²	4	9	7	29	41	12	—	—	—	102	16,05

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.² När kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

Tab. 11. Den totala utdebiteringens kvartilavstånd¹ åren 1964 och 1965² samt enligt i propositionen angivna förutsättningar

Kommunslag Skattekraftsområde (So) Skattekraftsklass	Kvartilavstånd, kr./skr.			
	år 1964	år 1965	år 1966 enl. prop.	enl. prop. ³
1	2	3	4	5
Samtliga primärkommuner	2,57	2,62	2,43	2,18
Städer	1,84	1,79	1,40	1,22
Köpingar	2,65	2,78	1,93	1,65
Landskommuner	2,52	2,50	2,16	2,01
So 1	2,31	2,34	2,45	2,22
So 2	1,61	1,62	1,92	1,79
So 3	1,41	1,48	1,96	1,85
Skattekraftsklass 1.....	2,51	2,50	1,84	1,75
” 2.....	2,61	2,65	1,98	1,93
” 3.....	2,53	2,39	1,81	1,60
” 4.....	2,44	2,59	1,92	1,48

¹ Kvartilavstånd för utdebiteringen: skillnaden mellan övre och nedre kvartilen för utdebiteringen. Kvartilavståndet utgör således ett mått på kommunernas spridning i utdebiteringshänseende.

Övre kvartilen för utdebiteringen innebär att tre fjärdedelar av kommunerna har lägre och en fjärdedel högre utdebitering.

Nedre kvartilen för utdebiteringen innebär att en fjärdedel av kommunerna har lägre och tre fjärdedelar högre utdebitering.

² Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

³ När kostnaderna för polsväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel.

Tab. 12. Primärkommunerna länsvis fördelade efter förändringen av den totala utdebiteringen
(Utdebiteringarna beräknade enligt i propositionen angivna förutsättningar)

Län Skattekraftsklass Kommunslag Skattekraftsområde (So)	Ökning, kr./skr.			Minskning, 0,01— 0,49
	—1,00	0,99— 0,50	0,49— 0,00	
1	2	3	4	5
Stockholms stad	—	—	—	1
Stockholms län	—	3	12	21
Uppsala »	—	—	3	3
Södermanlands »	1	3	7	12
Östergötlands »	—	—	5	11
Jönköpings »	—	1	4	11
Kronobergs »	—	—	—	5
Kalmar »	—	—	—	—
Gotlands »	—	—	—	—
Blekinge »	—	—	1	3
Kristianstads »	—	2	11	17
Malmöhus »	2	18	25	17
Hallands »	—	—	2	9
Göteborgs och Bohus län	—	—	9	7
Älvsborgs län	—	4	6	16
Skaraborgs »	—	1	8	8
Värmlands »	—	1	3	10
Örebro »	—	1	8	8
Västmanlands »	—	—	1	10
Kopparbergs »	—	—	4	10
Gävleborgs »	—	—	—	4
Västernorrlands »	—	—	—	—
Jämtlands »	—	—	—	—
Västerbottens »	—	—	—	—
Norrbottnens »	—	1	—	3
Hela riket	3	35	109	186
Skattekraftsklass 1	—	1	2	5
» 2	—	5	19	72
» 3	3	29	70	64
» 4	—	—	18	45
Städer	—	—	16	55
Köpingar	—	3	24	23
Landskommuner	3	32	69	108
So 1	3	34	109	183
So 2	—	—	—	—
So 3	—	1	—	3

Anm. Av de 147 kommuner som får en ökning av utdebiteringen har efter ökningen 7 kommuner en utdebitering under 13,00 kr./skr., 12 kommuner en utdebitering av 13,00—13,99 kr./skr., 26 kommuner en utdebitering av 14,00—14,99 kr./skr., 29 kommuner en utdebitering av 15,00—

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

mellan åren 1965¹ och 1966

kr./skr.						Summa kommuner
0,50— 0,99	1,00— 1,49	1,50— 1,99	2,00— 2,99	3,00— 3,99	4,00—	
6	7	8	9	10	11	12
—	—	—	—	—	—	1
4	7	3	2	—	—	52
7	10	1	1	—	—	25
5	11	—	—	—	—	39
7	10	10	1	—	—	44
7	14	11	6	—	—	54
7	15	10	5	—	—	42
6	5	9	27	3	—	50
1	2	—	9	2	—	14
2	4	7	4	—	—	21
17	6	3	1	—	—	57
5	3	—	—	—	—	70
12	7	6	3	—	—	39
7	6	11	3	—	—	43
13	9	14	4	—	—	66
13	12	10	4	—	—	56
10	14	9	4	—	—	51
4	10	—	—	—	—	31
7	4	4	1	—	—	27
12	11	5	5	—	—	47
9	10	8	8	—	—	39
—	2	1	16	21	1	41
—	—	1	15	7	11	34
—	1	—	12	10	10	33
2	6	1	9	5	3	30
157	179	124	140	48	25	1 006
17	56	69	97	20	1	268
88	111	51	24	21	18	409
29	8	2	9	7	6	227
23	4	2	10	—	—	102
37	6	5	11	1	2	133
19	9	4	8	3	3	96
101	164	115	121	44	20	777
155	170	121	88	5	—	868
—	3	2	40	36	15	96
2	6	1	12	7	10	42

15,99 kr./skr., 39 kommuner en utdebitering av 16,00—16,99 kr./skr., 32 kommuner en utdebitering av 17,00—17,99 kr./skr. och 2 kommuner en utdebitering av 18,00—18,99 kr./skr.

Tab. 13. Primärkommunerna länsvis fördelade efter förändringen av den totala utdebiteringen mellan år 1965¹ och den tidpunkt då kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel (utdebiteringarna beräknade enligt i propositionen angivna förutsättningar)

Län Skattekraftsklass Kommunslag Skattekraftsområde (So)	Ökning, kr./skr.		Minskning, kr./skr.							Sum- ma kom- muner
	0,99— 0,50	0,49— 0,00	0,01— 0,49	0,50— 0,99	1,00— 1,49	1,50— 1,99	2,00— 2,99	3,00— 3,99	4,00—	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Stockholms stad ..	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Stockholms län ..	—	5	12	17	7	6	5	—	—	52
Uppsala » ..	—	—	3	3	6	11	2	—	—	25
Södermanlands » ..	1	3	5	12	8	10	—	—	—	39
Östergötlands » ..	—	—	6	5	10	18	5	—	—	44
Jönköpings » ..	1	—	5	8	13	18	7	2	—	54
Kronobergs » ..	—	—	—	6	9	16	11	—	—	42
Kalmar » ..	—	—	—	1	2	9	26	12	—	50
Gotlands » ..	—	—	—	—	1	1	6	6	—	14
Blekinge » ..	—	—	—	2	3	7	9	—	—	21
Kristianstads » ..	—	4	11	20	13	7	2	—	—	57
Malmöhus » ..	2	27	21	12	6	2	—	—	—	70
Hallands » ..	—	—	3	8	15	7	6	—	—	39
Göteborgs och Bohus » ..	—	1	9	3	10	9	11	—	—	43
Älvsborgs » ..	—	6	12	10	16	11	11	—	—	66
Skaraborgs » ..	—	2	7	9	15	15	8	—	—	56
Värmlands » ..	—	1	3	8	13	14	12	—	—	51
Örebro » ..	—	2	5	9	5	10	—	—	—	31
Västmanlands » ..	—	—	2	7	10	6	2	—	—	27
Kopparbergs » ..	—	—	4	9	16	9	9	—	—	47
Gävleborgs » ..	—	—	—	5	8	10	14	2	—	39
Västernorrlands » ..	—	—	—	—	1	1	8	23	8	41
Jämtlands » ..	—	—	—	—	—	—	6	16	12	34
Västerbottens » ..	—	—	—	—	—	1	8	9	15	33
Norrbottnens » ..	—	1	—	2	3	6	7	7	4	30
Hela riket	4	52	108	156	191	204	175	77	39	1 006
Skattekraftsklass 1	—	1	2	8	31	69	114	40	3	268
» 2	—	10	31	68	99	105	49	19	28	409
» 3	4	39	52	51	41	14	6	12	8	227
» 4	—	2	23	29	20	16	6	6	—	102
Städer	—	1	6	39	42	24	10	8	3	133
Köpingar	—	5	27	14	23	12	5	6	4	96
Landskommuner ..	4	46	75	103	126	168	160	63	32	777
So 1	4	51	108	154	187	196	146	22	—	868
So 2	—	—	—	—	1	2	20	46	27	96
So 3	—	1	—	2	3	6	9	9	12	42

Anm. Av de 56 kommuner som får en ökning av utdebiteringen har efter ökningen 6 kommuner en utdebitering under 13,00 kr./skr., 11 kommuner en utdebitering av 13,00—13,99 kr./skr., 11 kommuner en utdebitering av 14,00—14,99 kr./skr., 16 kommuner en utdebitering av 15,00—15,99 kr./skr., 10 kommuner en utdebitering av 16,00—16,99 kr./skr. och 2 kommuner en utdebitering av 17,00—17,99 kr./skr.

¹ Beräknad utdebitering. Se anmärkning till tab. 1.

Tab. 14. Skatteutjämningsbidrag år 1966

Anm.: Förevarande uppgifter bygger på statiska beräkningar (se Bilaga 3). Det totala skatteutjämningsbidraget utgör som framgår av tabellen ca 764 milj. kr. Enligt en prognos blir beloppet ca 930 milj. kr. (se s. 82).

Län Skattekraftsområde (So)	Skatteutjämningsbidrag						
	Städer 1 000 kr.	Köpingar 1 000 kr.	Lands- kommun- er 1 000 kr.	Lands- tings- kommun- er 1 000 kr.	Samtliga kommuner		
					1 000 kr.	kr./ inv.	kr./ skr.
1	2	3	4	5	6	7	8
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län.....	2 073	128	6 562	4 423	13 186	26	0,38
Uppsala »	1 835	210	7 744	4 987	14 776	86	1 66
Södermanlands »	3 807	606	7 310	5 821	17 544	76	1,44
Östergötlands »	4 824	794	13 883	7 677	27 178	76	1,52
Jönköpings »	5 890	1 639	12 763	9 880	30 172	105	2,28
Kronobergs »	839	3 849	9 944	9 312	23 944	150	3,59
Kalmar »	3 059	1 882	20 847	15 822	41 610	178	4,41
Gotlands »	524	11	6 683	4 691	11 909	223	6,28
Blekinge »	1 268	—	9 446	6 577	17 291	118	2,71
Kristianstads »	210	1 100	10 525	10 325	22 160	86	1,98
Malmöhus »	624	488	4 964	10 833	16 909	26	0,45
Hallands »	2 415	127	7 894	7 783	18 219	106	2,39
Göteborgs och Bohus län	1 917	—	10 817	7 484	20 218	32	0,52
Älvsborgs län.....	4 066	1 303	17 768	13 085	36 222	96	2,04
Skaraborgs »	1 704	1 365	15 202	10 529	28 800	115	2,66
Värmlands »	3 772	4 188	17 106	11 642	36 708	127	2,81
Örebro »	5 141	1 300	7 226	8 068	21 735	83	1,58
Västmanlands »	6 224	1 174	8 569	5 426	21 393	90	1,60
Kopparbergs »	3 590	1 850	15 343	9 547	30 330	106	2,25
Gävleborgs »	6 245	1 667	19 784	11 531	39 227	133	2,90
Västernorrlands »	5 854	2 639	36 764	23 318	68 575	244	5,19
Jämtlands »	957	1 079	33 144	13 717	48 897	360	9,15
Västerbottens »	1 168	3 921	45 723	24 035	74 847	316	7,46
Norrbottnens »	4 064	833	56 204	20 925	82 026	312	5,69
Hela riket.....	72 070	32 153	402 215	257 438	763 876	101	1,83
därav: på grund av brist på skattekraft..	17 146	25 842	389 661	*257 438	*690 087	91	1,65
på grund av hög ut- debiteringssats.....	54 924	6 311	12 554	—	73 789	10	0,18
So 1	60 027	23 681	230 380	175 443	489 531	73	1,31
därav: på grund av brist på skattekraft..	8 212	17 618	223 727	*175 443	*425 000	63	1,14
på grund av hög ut- debiteringssats.....	51 815	6 063	6 653	—	64 531	10	0,17
So 2	7 101	5 074	100 604	55 339	168 118	283	6,42
därav: på grund av brist på skattekraft..	4 242	4 826	98 274	55 339	162 681	274	6,21
på grund av hög ut- debiteringssats.....	2 859	248	2 330	—	5 437	9	0,21
So 3	4 942	3 398	71 231	26 656	106 227	329	6,32
därav: på grund av brist på skattekraft..	4 692	3 398	67 660	26 656	102 406	317	6,09
på grund av hög ut- debiteringssats.....	250	—	3 571	—	3 821	12	0,23

* Kalmar läns norra landsting 6 682 000 kr. och Kalmar läns södra landsting 9 140 000 kr.

* Därav 41 692 000 kr. som kompensation för förlorad skatteersättning upp till 1965 års nivå.

Tab. 15. Skatteutjämningsbidrag när kostnaderna för polisväsendet m. m. helt bestrides med statsmedel

Se anmärkning till tab. 14.

Län Skattekraftsområde (So)	Skatteutjämningsbidrag						
	Städer 1 000 kr.	Köpingar 1 000 kr.	Lands- kommun- er 1 000 kr.	Lands- tings- kommun- er 1 000 kr.	Samtliga kommuner		
					1 000 kr.	kr./ inv.	kr./ skr.
1	2	3	4	5	6	7	8
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län....	2 150	180	6 667	4 423	13 420	26	0,39
Uppsala »	1 076	267	8 070	4 987	14 400	84	1,62
Södermanlands »	2 881	623	7 489	5 821	16 814	72	1,38
Östergötlands »	3 384	1 222	14 079	7 677	26 362	73	1,47
Jönköpings »	5 434	1 891	12 950	9 880	30 155	105	2,28
Kronobergs »	697	4 128	10 023	9 312	24 160	152	3,62
Kalmar »	2 719	1 980	20 971	¹ 15 822	41 492	177	4,40
Gotlands »	411	23	6 665	4 691	11 790	220	6,22
Blekinge »	794	2	9 347	6 577	16 720	115	2,62
Kristianstads »	174	1 129	10 569	10 325	22 197	87	1,99
Malmöhus »	479	591	4 920	10 833	16 823	26	0,45
Hallands »	1 711	131	7 842	7 783	17 467	101	2,29
Göteborgs och Bohus län	1 631	—	10 804	7 484	19 919	31	0,51
Älvsborgs län....	2 984	1 460	18 126	13 085	35 655	94	2,01
Skaraborgs »	1 789	1 416	15 314	10 529	29 048	116	2,69
Värmlands »	3 238	4 589	17 462	11 642	36 931	128	2,82
Örebro »	3 562	1 806	7 532	8 068	20 968	80	1,53
Västmanlands »	5 358	1 446	9 183	5 426	21 413	91	1,64
Kopparbergs »	3 773	1 928	16 143	9 547	31 391	110	2,33
Gävleborgs »	5 752	1 740	20 277	11 531	39 300	134	2,90
Västernorrlands »	4 764	2 820	36 651	23 318	67 553	240	5,11
Jämtlands »	588	1 097	33 164	13 717	48 566	358	9,09
Västerbottens »	911	3 926	46 211	24 035	75 083	317	7,48
Norrbottens »	1 748	827	56 598	20 925	80 098	304	5,56
Hela riket.....	58 008	35 222	407 057	257 438	757 725	100	1,82
därav: på grund av brist på skattekraft..	14 168	25 522	383 256	[*] 257 438	[*] 680 384	90	1,63
på grund av hög ut- debiteringssats.....	43 840	9 700	23 801	—	77 341	10	0,19
So 1	49 997	26 552	234 433	175 443	486 425	73	1,30
därav: på grund av brist på skattekraft..	7 742	17 432	221 105	[*] 175 443	[*] 421 722	63	1,13
på grund av hög ut- debiteringssats.....	42 255	9 120	13 328	—	64 703	10	0,17
So 2	5 430	5 298	101 032	55 339	167 099	281	6,38
därav: på grund av brist på skattekraft..	3 928	4 741	96 519	55 339	160 527	270	6,13
på grund av hög ut- debiteringssats.....	1 502	557	4 513	—	6 572	11	0,25
So 3	2 581	3 372	71 592	26 656	104 201	323	6,20
därav: på grund av brist på skattekraft..	2 498	3 349	65 632	26 656	98 135	304	5,84
på grund av hög ut- debiteringssats.....	83	23	5 960	—	6 066	19	0,36

¹ Kalmar läns norra landsting 6 682 000 kr. och Kalmar läns södra landsting 9 140 000 kr.^{*} Därav 41 692 000 kr. som kompensation för förlorad skatteersättning upp till 1965 års nivå.

Innehållsförteckning

Propositionens huvudsakliga innehåll.....	1
Författningsförslag	3
Statsrådsprotokoll den 26 februari 1965	9
1. Inledning	9
2. Nuvarande bidragssystem	10
2.1 De allmänna statsbidragen	10
2.2 Speciella statsbidrag	13
2.3 Kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen	17
3. Den principiella utformningen av ett allmänt skatteutjämningssystem	18
3.1 Skatteutjämningskommittén	18
3.2 Remissyttrandena	28
3.3 Departementschefen	33
4. Detaljutformningen av skatteutjämningsystemet	37
4.1 Bidragsberättigade kommuner	37
4.1.1 Skatteutjämningskommittén	37
4.1.2 Remissyttrandena	38
4.1.3 Departementschefen	40
4.2 Skattekraftsområden och skattekraftsgränser.....	41
4.2.1 Skatteutjämningskommittén	41
4.2.2 Remissyttrandena	43
4.2.3 Departementschefen	45
4.3 Utdebiteringsgränsen	48
4.3.1 Skatteutjämningskommittén	48
4.3.2 Remissyttrandena	49
4.3.3 Departementschefen	53
4.4 Bidragsprocenten	55
4.4.1 Skatteutjämningskommittén	55
4.4.2 Remissyttrandena	55
4.4.3 Departementschefen	56
4.5 Reducering av skatteunderlagstillskott	57
4.5.1 Skatteutjämningskommittén	57
4.5.2 Remissyttrandena	59
4.5.3 Departementschefen	60
4.6 Extra bidrag	61
4.6.1 Skatteutjämningskommittén	61
4.6.2 Remissyttrandena	61
4.6.3 Departementschefen	62
4.7 Övergångsbidrag	63
4.7.1 Skatteutjämningskommittén	63
4.7.2 Remissyttrandena	63
4.7.3 Departementschefen	64
4.8 Särskilda frågor angående skatteutjämningsystemet	64
5. De speciella statsbidragen	67

5.1 Skatteutjämningskommittén	67
5.2 Remissyttrandena	68
5.3 Departementschefen	70
6. Folkpensionskostnaderna	72
6.1 Skatteutjämningskommittén	72
6.2 Remissyttrandena	74
6.3 Departementschefen	75
7. Kostnaderna	76
7.1 Skatteutjämningskommittén	76
7.2 Remissyttrandena	77
7.3 Departementschefen	80
8. De föreslagna åtgärdernas betydelse i utdebiteringshänseende..	83
9. Anslagsfrågor	84
10. Hemställen	85
Bilaga 1. Skatteutjämningskommitténs författningsförslag	86
Bilaga 2. Promemoria angående beräkningen av skatteunderlagstill-	
skott och skatteutjämningsbidrag	92
Bilaga 3. Tabellsammanställning	94